

СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Број 25

Год. LX

Четврток, 22 април 2004

Цена на овој број е 300 денари

www.slvesnik.com.mk

contact@slvesnik.com.mk

СОДРЖИНА

	Стр.		Стр.
428. Одлука за овластување на Министерството за економија за заверка на „Сертификат за краен корисник“.....	1	433. Програма за користење на средствата за здравствена заштита на животните во 2004 година.....	18
429. Одлука за давање согласност на Одлуката за дополнување на Одлуката за утврдување на цената за објавување на огласи, акти и неважечки документи во службеното гласило „Службен весник на Република Македонија“ за 2004 година.....	2	434. Наредба за преземање мерки за заштита на животните од заразни болести и рокови за спроведување на наредените мерки во 2004 година.....	20
430. Одлука за давање согласност на Одлуката за задолжување на ЈПАУ „Македонија“ - Скопје со краткорочен кредит за плаќање на обврски кон ГП „Бетон“ - Скопје.....	2	435. Правилник за квалитетот на закланите свињи и категоризацијата на свинското месо.....	30
431. Одлука за дополнување на Одлуката за утврдување на субјектите на кои без надомест им се дистрибуираат публични материјали од Државниот завод за статистика.....	2	436. Решение од Комисијата за хартии од вредност.....	42
432. Програма за превентивна здравствена заштита во Република Македонија за 2004 година.....	2	437. Правилник за начинот, содржината и формата на известувањата на акционерските друштва кои се водат во Регистарот на Комисијата за хартии од вредност.....	42
		438. Одлука за доделување на наградата „Гоце Делчев“ за 2004 година, за особено значајни остварувања од интерес за Републиката во областа на науката. Акти на фондовите и заводите	59
		17. Листа за измени и дополнувања на Листата на лекови кои паѓаат на товар на Фондот за здравствено осигурување	60
		Огласен дел.....	1-32

428.

Врз основа на член 36, став 3 од Законот за Владата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 59/00 и 12/03), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 19.04.2004 година, донесе

ОДЛУКА

ЗА ОВЛАСТУВАЊЕ НА МИНИСТЕРСТВОТО ЗА ЕКОНОМИЈА ЗА ЗАВЕРКА НА „СЕРТИФИКАТ ЗА КРАЕН КОРИСНИК“

Член 1

Се овластува Министерството за економија да врши заверка на „Сертификат за краен корисник“ на увозникот при увоз на стоки и технологии со двојна употреба.

Член 2

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 23-1404/1

19 април 2004 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
Јован Манасијевски, с.р.

429.

Врз основа на член 11, став 1, точка 6 од Законот за јавните претпријатија ("Службен весник на Република Македонија" бр. 38/96, 6/02 и 40/03), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 19.04.2004 година, донесе

О Д Л У К А

ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА ОДЛУКАТА ЗА ДОПОЛНУВАЊЕ НА ОДЛУКАТА ЗА УТВРДУВАЊЕ НА ЦЕНАТА ЗА ОБЈАВУВАЊЕ НА ОГЛАСИ, АКТИ И НЕВАЖЕЧКИ ДОКУМЕНТИ ВО СЛУЖБЕНОТО ГЛАСИЛО "СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА" ЗА 2004 ГОДИНА

1. Владата на Република Македонија дава согласност на Одлуката за дополнување на Одлуката за утврдување на цената за објавување на огласи, акти и неважечки документи во службеното гласило "Службен весник на Република Македонија" за 2004 година, бр. 02-832/1 од 29.03.2004 година, донесена од Управниот одбор на Јавното претпријатие "Службен весник на Република Македонија", ц.о. Скопје, на седницата одржана на 29.03.2004 година.

2. Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

Бр. 23-1409/1
19 април 2004 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
Јован Манасијевски, с.р.

430.

Врз основа на член 11, точка 5 од Законот за јавните претпријатија ("Службен весник на Република Македонија" бр. 38/96, 6/02 и 40/03), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 19.04.2004 година, донесе

О Д Л У К А

ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА ОДЛУКАТА ЗА ЗАДОЛЖУВАЊЕ НА ЈПАОУ "МАКЕДОНИЈА"-СКОПЈЕ СО КРАТКОРОЧЕН КРЕДИТ ЗА ПЛАЌАЊЕ НА ОБВРСКИ КОН ГП "БЕТОН"-СКОПЈЕ

1. Владата на Република Македонија дава согласност на Одлуката за задолжување на ЈПАОУ "Македонија"-Скопје со краткорочен кредит за плаќање на обврски кон ГП "Бетон" - Скопје бр. 02-150/8 од 02.02.2004 година, донесена од Управниот одбор на ЈПАОУ "Македонија" - Скопје, на седницата одржана на 30.01.2004 година.

2. Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

Бр. 23-615/1
19 април 2004 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
Јован Манасијевски, с.р.

431.

Врз основа на член 48, став 2 од Законот за државната статистика ("Службен весник на Република Македонија" бр. 54/97), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 19.04.2004 година, донесе

О Д Л У К А

ЗА ДОПОЛНУВАЊЕ НА ОДЛУКАТА ЗА УТВРДУВАЊЕ НА СУБЈЕКТИТЕ НА КОИ БЕЗ НАДОМЕСТ ИМ СЕ ДИСТРИБУИРААТ ПУБЛИКАЦИОНИ МАТЕРИЈАЛИ ОД ДРЖАВНИОТ ЗАВОД ЗА СТАТИСТИКА

Член 1

Во Одлуката за утврдување на субјектите на кои без надомест им се дистрибуираат публикациони материјали од Државниот завод за статистика ("Службен

весник на Република Македонија" бр. 4/04 и 15/04) во Прилог 1-Субјекти на кои без надомест им се дистрибуираат сите публикациони материјали од Државниот завод за статистика во точката 1, по алинеја 27 (Главен државен ревизор) се додава нова алинеја 28 која гласи:
"Народен правобранител на Република Македонија"
Алинеите 28-40 стануваат алинеи 29-41.

Член 2

Оваа одлука влегува во сила со денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

Бр. 23-1384/1
19 април 2004 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
Јован Манасијевски, с.р.

432.

Врз основа на член 32, став 2, точка 1 од Законот за здравствената заштита ("Службен весник на Република Македонија" бр. 38/91, 46/93, 55/95 и 10/04), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 19.04.2004 година, донесе

ПРОГРАМА

ЗА ПРЕВЕНТИВНА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ЗА 2004 ГОДИНА

Со Програмата за превентивна здравствена заштита во Република Македонија за 2004 година, утврдени се мерки, задачи и активности што треба да ги реализираат 10 заводи за здравствена заштита и Републичкиот завод за здравствена заштита - Скопје.

Со мерките, задачите и активностите утврдени во оваа програма се обезбедува на сите граѓани на Република Македонија остварување на загарантирани права, утврдени потреби и интереси со Законот за здравствената заштита што имаат карактер на унапредување на здравјето и преземање на мерки и активности за спречување и сузбивање на заболувањата, како и остварување на задачите и активностите на заводите за здравствена заштита утврдени со член 110 од Законот за здравствената заштита и препораките на СЗО.

Со мерките, задачите и активностите утврдени во Програмата за реализација на заводите за здравствена заштита во соработка со Републичкиот завод за здравствена заштита се обезбедува и спроведување на одредбите на поголем број на закони со кои се регулирани прашањата за следење, истражување и проучување на здравствената состојба на населението, причините за појавата и ширењето на заразните и други болести што имаат социјално-медицинско значење, како и влијанието на еколошките фактори врз здравјето, предлагање и преземање на мерки за ради заштита и унапредување на здравјето на луѓето.

Во Програмата утврден е видот на задачите и активностите, содржината, обемот и роковите за нивно извршување како и финансиските средства за остварување на Програмата.

Мерките, задачите и активностите ќе ги вршат санитарно-хигиенската, епидемиолошката, лабораториската и социјално-медицинската дејност на заводите за здравствена заштита со седиште во општините: Битола, Кочани, Куманово, Охрид, Прилеп, Струмица, Скопје, Тетово, Велес и Штип. Овие 10 заводи ќе ги вршат задачите и за потребите на населението од новооснованите општини според Законот за територијална поделба на Република Македонија и определување на подрачјата на единиците на локалната самоуправа преку спроведување на санитарно-хигиенската, епидемиолошката, лабораториската и социјално-медицинската дејност.

Републичкиот завод за здравствена заштита ќе ги врши задачите за потребите на населението од Република Македонија освен во цитираните четири дејности и во заштитата на населението од јонизирачки зрачења, како и испитувањето и контролата на лековите.

Поодделно реализацијата на утврдените задачи и активности ќе се врши и тоа:

I. САНИТАРНО-ХИГИЕНСКА ДЕЈНОСТ

Во рамките на санитарно-хигиенската дејност во заводите за здравствена заштита се врши:

- следење, спроведување и предлагање мерки за снабдување на населението со здравствено исправна вода за пиење;
- санитарен надзор над објектите за водоснабдување, над извориштата и нивната околина;
- следење на здравствената исправност на водата за пиење со бактериолошки анализи и со санитарно-хемиски анализи, во обем за основна анализа, периодична, за нови зафати и по хигиено-епидемиолошки индикации;
- следење на отстранувањето на цврстите и течните отпадни материи, вклучувајќи и медицински отпад, надзор над објектите и локациите за отстранување, преработка на крајна диспозиција на отпадните материи;
- следење на хигиенскиот квалитет на површинските и отпадни води од здравствено-еколошки аспект;
- следење на состојбата на загаденост на воздухот од здравствено-еколошки аспект и влијанието врз здравствената состојба на населението;
- предлагање мерки за заштита на воздухот од загадување;
- санитарно-хигиенски надзор над објектите од јавниот сообраќај како и над предучилишните и училишните објекти, стопански и здравствени објекти;
- следење и проучување на исхраната и ухрането-ста на населението;
- следење на здравствената исправност на прехранбените производи со бактериолошка анализа и со основна санитарно-хемиска анализа;
- следење на состојбите во објектите за производство и промет на прехранбените производи и во објектите за општествена исхрана;
- следење и проучување на хигиенските услови во работната средина.

За сите активности и добиени резултати редовно ќе бидат информирани Министерството за здравство и Министерството за животна средина и просторно планирање.

A) Заводи за здравствена заштита

Санитарно-хигиенската дејност во заводите за здравствена заштита е должна на секои шест месеци, а по индикација и почесто да доставува до Републичкиот завод за здравствена заштита санитарно-хигиенска процена за територијата што ја покрива со истакнување на актуелните проблеми и потенцијални ризични состојби од здравствен аспект.

1. Следење на состојбата со водоснабдувањето и квалитетот на водата за пиење

Во текот на годината секој завод врши редовни санитарно-хигиенски теренски извидувања на јавните водоснабдителни објекти со оценка за сигурност на објектот и можност за евентуални загадувања и ризик по здравјето на населението. По хигиено-епидемиолошки индикации се вршат санитарно-хигиенски теренски извидувања и на индивидуални водоснабдителни објекти.

На секој градски водовод се врши увид 4 пати годишно, локалните селски водоводи 2 пати годишно, а селата без локални водоводи најмалку еден теренски увид годишно. Останатите јавни објекти во малото стопанство, крајпатни чешми, споменички чешми, чешми во рекреативни подрачја и др. ќе бидат опфатени нај-

малку еднаш годишно. Квалитетот на водата се контролира со земање мостри за бактериолошка и физичко-хемиска анализа; бројот на мострите за секој објект ќе биде согласно прописите за хигиенска исправност на водата за пиење.

За оние јавни водоснабдителни објекти со кои стопанисува организација за водоснабдување, обемот и бројот на анализи ќе биде утврден со договор меѓу заводите и организациите за водоснабдување. За сите друри јавни водоснабдителни објекти каде не стопанисува организација за водоснабдување, односно: села со сопствен водовод, села со други видови на водоснабдителни објекти, води со посебни својства - минерални, лековити и сл., локални јавни водоснабдителни објекти и во и вон населените места (чешми, бунари, извори и др.), обемот и бројот на примероци за вода за пиење е даден во табела 1.

Следење на водоснабдувањето на селските населби во Република Македонија

Табела 1

Заводи за здравствена заштита	Број на селски населби	Теренски извидувања	Мостри на вода	Лабораториска анализа на мострите	
				Бактериолошки	Хемиски
Битола	263	206	1590	1590	1590
Куманово	190	140	1100	1100	1100
Кочани	104	138	864	864	864
Охрид	147	100	800	800	800
Приморје	182	200	1200	1200	1200
Скопје	102	80	500	500	500
Струмица	125	120	750	750	750
Тетово	182	185	1200	1200	1200
Велес	249	312	1599	1599	1599
Штип	156	190	800	800	800
Вкупно:	1700	1553	10313	10313	10313

Заводите на крајот од тековната година подготвуваат анализа за проценката на ризикот на водата за пиење согласно програмските активности и извршените увиди и анализи спроведени со договор меѓу заводите и организациите за водоснабдување.

1.1. Здравствена евиденција на водоснабдителните објекти

Заводите за здравствена заштита водат здравствена евиденција на водоснабдителните објекти по утврдена единствена стручна методологија.

2. Следење на површинските води од здравствено-еколошки аспект

Следењето на квалитетот на површинските води ќе се врши на оние места кои претставуваат здравствен интерес, со цел за преземање мерки и спречување на можните штетни влијанија врз здравствената состојба на населението. Следењето ќе се врши со санитарно-хигиенски увиди на објектите и локалитетите кои се од здравствен интерес, од страна на стручен тим на територијално надлежниот завод за здравствена заштита, во соработка со Републичкиот завод за здравствена заштита по потреба. Основни супстрати на активност се водите кои се користат како изворишта на води за пиење, водите кои се користат за спротно рекреативни цели и водите кои се користат како води за примарно земјоделско производство - води за наводнување на култури кои се консумираат во свежа состојба, како и за култури кои се користат во механички или термички обработена состојба.

Бројот на увиди и на земање на мостри за бактериолошка и физичко-хемиска анализа ќе биде најмалку два пати годишно или вкупно околу 250 објекти и локалитети и најмалку 630 мостри вода за лабораториска анализа. Бројот на увиди и бројот на мостри според актуелни хигиенско-епидемиолошки состојби, може да се зголемува. Обемот на следење на површинските води е даден во табела 2.

За оние објекти кои се користат како изворишта на води за пиење со кои стопанисува организација за водоснабдување како и површинските води кои се користат за спортско рекреативни цели, обемот и бројот на анализи ќе биде утврден со договор помеѓу заводите и организациите кои стопанисуваат со објектите.

Податоците од извршените санитарно-хигиенски теренски извидувања и резултатите од извршените анализи ќе се обработуваат статистички и за утврдените состојба ќе се изготвуваат редовни полугодишни и годишни извештаи.

Следење на површинските води

Табела 2

Завод за здравствена заштита	Теренски извидувања	Мостри на вода	Планерски одбор на Лабораториска анализа на вистинити	
			Технически	Макро-биолошка
Битола	30	150	150	150
Куманово	16	44	44	44
Кочани	16	32	32	32
Охрид	40	130	130	130
Прилеп	10	36	36	36
Скопје	35	70	70	70
Струмица	2	12	12	12
Тетово	12	15	15	15
Велес	47	117	117	117
Штип	12	24	24	24
Вкупно:	220	630	630	630

3. Следење на квалитетот на воздухот во населените места и влијанието на загадениот воздух врз здравјето на населението

Остварување на задачата се одвива со испитување на следните видови загадувачки материји и тоа:

- во заводите за здравствена заштита Скопје и Велес - лебдечки честички (чад) SO_2 - сулфур двооксид, во Скопје и CO - јагленороден моноксид и азотни оксиди, а само во Велес - олово, кадмиум и цинк во аероседиментот и воздухот;

- во сите заводи за здравствена заштита ќе се следи аероседиментот.

Задачата ќе се реализира со стандардни методи на земање примероци атмосферски воздух и стандардни методи за лабораториска дијагноза. Наодите за чад, SO_2 , азотни оксиди, олово, кадмиум и цинк ќе се презентираат како 24 часовен просек во mg/m^3 воздух, јаглен моноксидот како часовен просек во mg/m^3 воздух, а аероседиментот како месечен просек во mg/m^2 површина.

Мерни места за следење на аерозагадувањето се дадени во табела 3.

Следење на квалитетот на воздухот во заводите за здравствена заштита

Табела 3

Завод за здравствена заштита	Аероседимент	Број на мерни места за			
		CH_4 и SO_2	Азотни оксиди	Олово, кадмиум и цинк	CO
Битола	4	-	-	-	-
Куманово	4	-	-	-	-
Кочани	5	-	-	-	-
Охрид	5	-	-	-	-
Прилеп	7	-	-	-	-
Скопје	30	7	4	1	4
Струмица	4	-	-	-	-
Тетово	4	-	-	-	-
Велес	8	3	-	8	-
Штип	4	-	-	-	-
Вкупно:	76	10	4	9	4

Бројот на мерни места може да се зголеми според индикации.

За следење на квалитетот на воздухот и влијанието на истиот, врз здравјето на населението, ќе се изготвуваат извештаи со оценка на најдените состојби и предлог мерки. Во случаи на акутни состојби на загаденост на

воздухот на ниво на аларм од прв, втор или трет степен, од страна на територијално надлежниот завод во најкус рок ќе се известува Министерството за здравство и Републичкиот завод за здравствена заштита и Министерството за животна средина и просторно планирање.

4. Следење на безбедноста на храната

Се следи здравствената исправност на минимум 6.800 прехранбени производи од кои во Заводот за здравствена заштита - Скопје минимум 2000 примероци, Битола 800 примероци, а во останатите заводи за здравствена заштита минимум по 500 примероци. Санитарно-хигиенските услови ќе се следат и со земање на 250 брисеви за секој Завод за здравствена заштита, од работни површини од објектите за производство и промет на прехранбени продукти.

5. Следење на исхраната и ухранетост на населението

Се следи организирана исхрана на предучилишните деца, учениците и работниците во вкупно 61 објект за општествена исхрана. За одредување на биолошката вредност на исхраната се испитуваат 1.135 оброчи. Санитарно-хигиенските услови во објектите се следат преку стручни увиди (вкупно 265) и преку микробиолошки брисеви (вкупно 3.295). (Табела 4)

Следење на исхраната на населението

Табела 4

Завод за здравствена заштита	Број на објекти	Стручни увиди на објекти	Број на испитани оброчи	Број на испитани брисеви
Битола	6	24	100	300
Куманово	6	24	100	300
Кочани	5	24	100	300
Охрид	5	24	100	300
Прилеп	5	24	100	300
Скопје	10	40	170	400
Струмица	5	24	100	300
Тетово	6	24	100	300
Велес	8	33	165	405
Штип	5	24	100	300
Вкупно:	61	265	1135	3295

*То информација ќе се зголеми бројот на стручни увиди на објектите.

Следењето на ухранетоста опфаќа 6.400 испитаници - предучилишни деца, ученици и работници и тоа во заводите: Битола, Куманово, Кочани, Охрид, Прилеп, Струмица, Тетово, Велес и Штип по 600, а во Заводот Скопје 1000 испитаници.

6. Следење на болничката исхрана

Се следи исхраната за хоспитализираните болни при медицинските центри, болници, и клиниките на Клиничкиот центар во Скопје (вкупно 20). Се следи биолошката вредност на исхраната, санитарно-хигиенските услови во објектите за болничка исхрана со вкупно 80 стручни увиди и со 1080 микробиолошки брисеви. (Табела 5)

Следење на болничка исхрана

Табела 5

Завод за здравствена заштита	Број на објекти	Стручни увиди на објекти	Број на испитани оброчи	Број на испитани брисеви
Битола	4	16	48	240
Куманово	2	8	40	100
Кочани	1	4	28	50
Охрид	3	12	60	150
Прилеп	1	4	20	50
Скопје	3	12	60	100
Струмица	1	4	20	50
Тетово	2	4	28	50
Велес	3	12	84	240
Штип	1	4	28	50
Вкупно:	21	80	416	1080

7. Училишна хигиена

Во рамките на активностите за унапредување на здравјето на предучилишните и училишните деца ќе се извршат санитарно-хигиенски увиди во објектите и тоа во Велес по 71, Скопје и Битола по 70, а останатите заводи за здравствена заштита по 30.

8. Здравствено-воспитна активност на санитарно-хигиенската дејност

Преку здравствено воспитување ќе бидат опфатени теми и содржини кои се од приоритетно значење за општините од санитарно-хигиенски аспект.

Б) Републичкиот завод за здравствена заштита

Секторот по хигиена и заштита на човековата околина при Републичкиот завод за здравствена заштита:

- ја координира, стручно контролира и насочува работата на санитарно-хигиенската дејност во заводите за здравствена заштита во Република Македонија;
- изготвува доктринарни ставови во методолошкиот пристап и начинот на евалуација на извршените мерки и активности во санитарно-хигиенската дејност;
- врз основа на спроведените истражувања и добиените податоци од заводите за здравствена заштита, врши мониторинг и дава оценка на влијанието на одредени фактори од здравствено-еколошки аспект;
- ги идентификува приоритетните проблеми и потенцијални ризични состојби по здравјето на ниво на Републиката и го известува Министерството за здравство;
- учествува во имплементација на здравствениот дел на Националниот здравствено-еколошки план (НЗЕАП) на Република Македонија;
- учествува во имплементација на акциониот план за храна и исхрана на Република Македонија.

1. Следење на радиоактивна контаминација на животна средина

1.1. Радиоекологија

Од областа на радиоактивната контаминација на животната средина, во редовни услови се работи следниот мониторинг - радиоактивна контаминација - α , β , γ имитирачки радиоактивни елементи на:

- воздухот во Скопје, Гевгелија, Куманово, Битола и Тетово = 738 мостри;
- дневните атмосферски талози од Скопје = 738 мостри;
- месечните атмосферски талози од Скопје, Гевгелија и Охрид;
- почвата од Скопје и Штип = 12 мостри;
- сточна храна од Маврово, Охрид, Прилеп и Гевгелија = 8 мостри;
- водата од водоводите во Скопје и Охрид = 48 мостри;
- водата на Охридското Езеро и реката Вардар = 24 мостри;
- млекото од млекарниците во Скопје и Штип = 24 мостри;
- лебот од Скопје и печеницата од Прилеп = 6 мостри;
- други видови животни намирници произведени од одредени локалитети Тетово, Куманово, Струмица, Скопје и Прилеп (40 мостри) и намирници од увоз (100 мостри);
- мерење на радон - 222 во воздух во животната и работна средина.

Во случај на нуклеарен акцидент мониторингот ќе биде проширен и тоа на подрачјето на целата Република, согласно наменски изготвена оперативна програма.

1.2. Дозиметрија и процена на радиоактивна сигурност

Следењето на степенот на изложеноста на јонизирачките зрачења се врши со:

- а) филм-дозиметриска метода термо луминисцентна дозиметрија (секој месец) во кои ќе се опфатат околу 1300 експонирани работници;
- б) физичка дозиметрија на работните места и просториите (еднаш годишно), при што ќе се врши увид на исправноста во користењето на уредите, постојките и објектите со давање препораки на лице место и со извештаи за отстранување на недостатоците.

Во текот на 2004 година продолжува и мерењето на интегралните апсорбирани дози од лицата што се изложени при работа на јонизирачко зрачење преку дозиметрија. Опфатени се околу 1000 лица во Републиката.

Исто така се врши секојдневно мерење на експозиционата доза во Скопје, а во другите места најмалку еднаш годишно.

1.3. Медицински надзор на експонирани работници

Ќе се следи здравствената состојба на 1000 професионално експонирани на јонизирачки зрачења и во 2004 година преку здравствени прегледи најмалку еднаш годишно со преземање на неопходните мерки за заштита на здравјето на тие лица.

2. Следење на санитарно-хигиенската состојба во водоснабдувањето и квалитетот на водите за пиење и воспоставување на здравствена евиденција на водоснабдувањето

Во рамките на своите надлежности по однос на стручно-методолошката помош и соработка со заводите за здравствена заштита во Републиката, континуирано се врши надзор секоја година над 10-15 градски водоводи во согласност со претходно изготвена оперативна програма, а според хигиенски и епидемиолошки индикации се врши надзор и над други објекти за водоснабдување.

На 210 мостри на вода за пиење што претставува 1% од предвидените мостри за испитување ќе се извршат над 1800 лабораториски испитувања на дел од физичко-хемиска анализа, радиоактивност и пестициди, односно анализи кои не се вршат во заводите за здравствена заштита.

Врз основа на надзорот Републичкиот завод за здравствена заштита дава оценка на квалитетот и здравствената исправност на водата за пиење и ја оценува снабденоста на потрошувачите во разни хидролошки состојби во текот на секоја година.

3. Следење на површинските води од здравствен аспект

Следењето на површинските води од здравствен аспект, Републичкиот завод за здравствена заштита го врши во соработка со заводите за здравствена заштита во Република Македонија и тоа оние лабораториски анализи за кои заводите немаат соодветна апаратура и методологија, а по хигиенски и епидемиолошки индикации врши потребни увиди и лабораториски испитувања во соработка и со други институции во Републиката.

4. Програма за евалуација на хигиенскиот квалитет на воздухот и неговите здравствени ефекти

Заводот воведува "мобилен" методологија за следење на хигиенскиот квалитет на воздухот како во комуналната средина така и на поедини извори на загадување по утврдена индикација.

Бројот на примероците воздух ќе биде утврден со посебна оперативна програма, а мерењата ќе бидат синхронизирани со веќе постојните мерења во урбаните центри посочени во оваа програма. Се изготвува анализа на состојбата на здравствениот ризик врз населението од штетните ефекти на аерозагадувањето по методологија препорачана од СЗО врз основа на податоците од извршените испитувања од заводите за здравствена заштита, како и воспоставување на здравствено еколошки индикатори од интерес на проценката на ризикот: податоци за морталитетот на деца од респираторни заболувања од 0-5 годишна возраст по градови, инциденца и преваленце на респираторни заболувања кај школски деца и сл.

5. Следење на штетната бучава во животната средина

Врз основа на постојните законски прописи и меѓународно прифатените обврски, Републичкиот завод за здравствена заштита заедно со другите заводи започнуваат со активностите за утврдување на нивото на комуналната бучава во различните урбани средини и населби. Републичкиот завод за здравствена заштита ќе развие методологија за проценка на штетното влијание на бучавата во комунална средина над експонираното население во Република Македонија. Во овој смисол во 2004 година на 14 мерни места ќе се реализираат по 50 мерења два пати во годината во Заводот за здравствена заштита - Скопје, како и на 4 мерни места според истата методологија во Заводот за здравствена заштита - Битола. Добиените резултати соодветно ќе се обработуваат и ќе се изготвуваат збирни извештаи.

Со набавката на референтни технички апарати, а врз основа на методологија и оперативна програма изготвена од Заводот, мерењата ќе се извршат и процената на оптоварувањето на населението ќе се направи во седиштата на сите заводи во Републиката.

6. Стручно- методолошко управување со медицински отпад

Врз основа на постојните законски прописи и меѓународни стручни норми Републичкиот завод за здравствена заштита во соработка со Заводите на здравствена заштита ќе обезбедува стручно- методолошка едукација на медицинскиот персонал за правилно собирање, селектирање и диспозиција на централниот собирен пункт (во кругот на здравствените организации), на цврстиот медицински отпад од здравствени организации во Републиката.

Изготвува стручно - методолошки упатства и едукација за управување со цврстиот медицински отпад од здравствените организации со цел да се обезбеди соодветно собирање, сепарација како и стручна помош за безбедно транспортирање и диспозиција од овластени стручни организации на депонии кои одговараат на санитарно - хигиенски норми и услови.

7. Анализа на состојбата на здравствена исправност на прехранбени производи и предмети за општа употреба во Република Македонија

Се изготвува Анализа на состојбата на здравствена исправност на прехранбени производи и предмети за општа употреба, врз основа на податоците од извршените испитувања од овластени организации - заводи за здравствена заштита, Републичкиот завод за здравствена заштита и Ветеринарниот институт - Скопје.

8. Следење на алиментарниот дневен внос на некои хемиски контаминанти

Се утврдува степенот на експозиција на население-то на хемиски контаминанти внесени со храната и се врши проценка на здравствен ризик.

Се одредува алиментарниот дневен внос кај одредени популациони групи на пестициди (органохлорни и органофосфорни) и на тешки метали, олово, цинк и кадмиум.

Проценка на присуството на хемиска контаминација во храна од пазар од домашно земјоделско производство во 6 региони и тоа: скопски, велешки, делчевско-беровски, струмичко-гевгелски, тетовско-гостиварски и битолско-охридски. Вкупно ќе се испитаат по 20 мостри по регион - вкупно 120 примероци.

Методологијата на следењето и обработката на добиените податоци се врши согласно препораките на СЗО.

9. Проценка на здравствениот ризик за одредени популациони групи врзани со исхраната

Ќе се дефинира методолошкиот пристап за испитувања, вкупна проценка на здравствениот ризик врзан со исхраната на одредени популациони групи.

Ќе се изготвува здравствено едукативен материјал од областа на правилната исхрана на одредени популациони групи.

В) Програма за испитување на загаденоста на животната средина со тешки метали: олово, кадмиум и цинк во општина Велес за 2004 година и оценка на здравствениот статус на населението

Интензивната урбанизација, индустријализација и развој на модерниот сообраќај доведуваат до константно зголемување на контаминацијата на биосферата во населените места со најразлични продукти на согорување и други материи од индустриско и неиндустриско потекло.

Нарушување на еколошката рамнотежа се согледува во деградација на животната средина, загадување на воздухот, водата, почвата, растителниот и животинскиот свет, со што се загрозува здравјето и животот на луѓето.

Изградбата и пуштањето во работа на Топилницата за олово и цинк "Злетово" во 1973 година, како и зголемиот број на моторни возила заедно со другите индустриски објекти лоцирани во самиот град, претставуваат моќен извор на загадување на животната средина во Велес.

Оловото е токсично за животинскиот свет вклучувајќи ги и луѓето. Контактот со оловото и неговите соединенија, а со тоа и експозицијата кон неговото штетно дејство во вид на акутно, субакутно и хронично труење, можно е во различни услови:

- како професионално труење со олово при производство и примена на оловото;

- непрофесионално труење се јавува во услови на секојдневниот живот, преку емисија од топилници за олово, од моторен сообраќај со мотори кои користат етилирано гориво, или од други индустриско-занаетчиски објекти, како и преку пренос од земјиштето преку ланецот на исхраната или водите за пиење, со внесување во организмот најчесто со инхалација и ингестија. При внесување на олово преку храна и вода децата се почувствителни од возрасните и оловото се ресорбира околу 50%, додека кај возрасните околу 10%. Кај деца континуирано експонирани на ниски концентрации на олово докажани се проблеми во однесувањето и ментална ретардација. Како резултат на употреба на оловото во цевките за водоснабдување, широката употреба на оловни бои, екстензивната употреба на бензин со тетраетил олово и емисијата на оловни честички од Топилници за цинк и олово, оловото денес претставува општ загадувач на животната средина. Кога нивото на олово во крвта на експонираното население е повисоко од 15 $\mu\text{g}/\text{dl}$ треба да се превземат одредени мерки за редукција на експозицијата. Кај деца експонирани на олово докажано е опаѓање на хемоглобинот при ни-

во на олово во крвта од 40 $\mu\text{g}/\text{дл}$. При испитување на деца од 4 годишна возраст и постари, со олово во крвта пониско од 25 $\mu\text{g}/\text{дл}$, забележан е дефицит 2-3 поени за IQ (коефициентот на интелигенција), Вулнерабилни групи на населението како резултат на експозиција на аерозагадување се: предучилишни и училишни деца, доилки, бремени жени, хронични болни од обструктивни белодробни заболувања и стари лица.

Освен оловото и кадмиумот како токсичен тежок метал може да придонесе за појава на одредени штетни здравствени ефекти кај изложената популација, како и цинкот но во помала мерка.

ЦЕЛ НА ПРОГРАМАТА

Целите на програмата претставуваат:

- неопходноста за оценка на здравствениот ризик и неговото управување во еколошки најзагрозените реони во земјата, каков што е Велес, со спроведување насочени комплексни истражувања на вулнерабилните сегменти на популацијата (децата), како и апликација на современата методологија за овој вид студии, согласно приоритетите на НЕАП (Национален еколошки акционен план) и НЗЕАП (Национален здравствено-еколошки акционен план) во Република Македонија. Интеграција на податоците за еколошките параметри - квалитет на атмосферскиот воздух, водата за пиење, почва, прехранбените продукти од локално производство, површинските и отпадни води со податоците на здравствените индикатори и превземање сите можни мерки за превенција, претставуваат мотив за разрешување на овој актуелен и современ проблем. Оттаму е мошне важна, досега нереализираната, адекватна и точна проценка на оптеретување на животната средина во Велес со олово, кадмиум и цинк и поврзаноста со потенцијалните рани здравствени ефекти кај изложената популација.

Во координација со Министерството за здравство и стручно-методолошка субординација на ЈЗО Републички завод за здравствена заштита-Скопје, Заводот за здравствена заштита-Велес ќе ја изведува Програмата интердисциплинарно со Клиниката за детски болести при Клинички Центар-Скопје и Институтот за медицина на трудот-Скопје.

Во Програмата се предвидува да се следи контаминираноста на воздухот, водата, почвата, прехранбени земјоделски и сточарски производи што се произведуваат во непосредна близина на Топилницата за олово и цинк "Злетово", како и експонираноста на луѓето со тешки метали: олово, кадмиум и цинк.

Во рамките на проценка и евалуација на потенцијалните рани здравствени ефекти од еколошкиот хазард-оловото, да се согледа влијанието на оловото врз појавата на анемиите, бубрежните промени, промените во фината моторна функција, електроенцефалографските фини промени, кожна спроводливост и ефектите врз коефициентот на интелигенцијата кај училишни деца од загадено подрачје - експонирани и во контролно подрачје - неекспонирани деца.

Крајна цел е, адекватна идентификација на здравствено еколошкиот ризик и евентуалните здравствено-еколошки ефекти врзани за експозицијата на оловото, во критичниот еколошки реон на Велес, за да се обезбеди конкретизирање на соодветни и ефикасни предлог мерки за санација на состојбата и јавна промоција.

ПРОГРАМА

1. ВОЗДУХ : на 6 мерни места во градот и контролно мерно место с.Иванковци, од кои на м.м.Нова населба секој ден, останатите 5 м.м.во град 2 дена месечно и контролното мерно место 1 ден месечно.

	Мерни места анализи	примероци год.	Метали	Вкупно
1.	Амб.Нова Населба	365	3	1095
2.	Дет. градинка - Кирил и Методи	24	3	72
3.	Биро за вработување	24	3	72
4.	Нас. Речани	24	3	72
5.	Башино село	24	3	72
6.	Детска градинка - нас.Тунел	24	3	72
7.	с.Иванковци - контролно м.м	12	3	36
	Вкупно годишно:	497	3	1491

2. АЕРОСЕДИМЕНТ : секој месец на 7 мерни места во градот и контролно мерно место во с.Иванковци, во вкупен аероседимент.

	Мерни места анализи	примероци год.	Метали	Вкупно
1.	Амб.Нова Населба	12	3	36
2.	Дет. градинка - Кирил и Методи	12	3	36
3.	Биро за вработување	12	3	36
4.	Нас. Речани	12	3	36
5.	Башино село	12	3	36
6.	Детска градинка - нас.Тунел	12	3	36
7.	Здравствен дом	12	3	36
8.	с.Иванковци - контролно м.м	12	3	36
	Вкупно годишно:	96	3	288

3. ВОДА ЗА ПИЕЊЕ : сезонски, 4 пати годишно на 2 м.м. од мрежата на градскиот водовод, левиот и десниот дел на градот и сива вода од двете изворишта, река Тополка и стари извори, собирен цевовод.

	Мерни места анализи	примероци год.	Метали	Вкупно
1.	Градска мрежа: площ.Којник	4	3	12
2.	Градска мрежа: В.Ц.Вири	4	3	12
3.	Река Тополка	4	3	12
4.	Стари извори-собирен цевовод	4	3	12
	Вкупно годишно:	16	3	48

4. ОТПАДНИ ВОДИ : два пати месечно од каналот за отпадни води на Топилницата за олово и цинк "Злетово" пред влив во река Вардар.

	Мерни места анализи	примероци год.	Метали	Вкупно
1.	Отпадни води на Топилница	24	3	72

5. ПОВРШИНСКИ ВОДИ : 6 пати годишно (2, 5, 6, 7, 8 и 11 месец) површинска вода и тиња од Вардар на 5 мерни места.

	Мерни места анализи	примероци год.	Метали	Вкупно
1.	Башино село	12	3	72
2.	Градски парк под влив на отпадни води на Топилница	12	3	72
3.	Долни дуќани	12	3	72

4.	Под влив на Бабуна	12	3	72
5.	Под влив на отпадни води на ХИВ	12	3	72
Вкупно годишно:		60	3	180

6. ПОЧВА : Еднаш годишно во пометена, на 5 и 20 см. длабочина во обработлива земја, на 5 и 20 см. длабочина, во необработлива земја на 8 мерни места во непосредна близина во градот и рурални населби и само пометена земја на 1 м² површина, на 5 улици во градот и контролно место с.Иванковци.

	Мерни места анализи	примероци год.	Метал и	Вкупно
1.	Башино село	5	3	15
2.	Нас.Речани	5	3	15
3.	Дрењевица	5	3	15
4.	Унка	5	3	15
5.	нас.Превалец	5	3	15
6.	с.Раштани	5	3	15
7.	с.Караслари	5	3	15
8.	Нас.Тунел - пометена	1	3	3
9.	Амб.Нова Населба	1	3	3
10.	амб.Ташевиќ	1	3	3
11.	ул.Димитар Влахов	1	3	3
12.	Градско пазариште	1	3	3
13.	с. Иванковци- контролно м.м.	6	3	18
Вкупно годишно:		46	3	138

7. ЗЕМЈОДЕЛСКИ ПРОИЗВОДИ:

а) од растително потекло: зеленчук, овошје, сточна храна, два пати годишно: пролет (април-јуни) и есен (септември-октомври) на 7 мерни места во градот, рурални блиски населби и контролно мерно место село Иванковци. Во пролет: кромид, салата, компир, спанаќ, кајсии, сточна храна-детелина (6 мостри). Во есен: домати, пиперки, моркови, зелка, јабољко, грозје, сточна храна - детелина (7 мостри).

	Мерни места анализи	примероци год.	Метали	Вкупно
1.	Башино село	13	3	39
2.	Нас.Речани	13	3	39
3.	Дрењевица	13	3	39
4.	Унка	13	3	39
5.	нас.Превалец	13	3	39
6.	с.Раштани	13	3	39
7.	с.Караслари	13	3	39
8.	с.Иванковци- контролно м.м.	13	3	39
Вкупно годишно:		104	3	312

б) од животинско потекло: два пати годишно, во пролет и есен на истите 8 мерни места: млеко од овци, кози, краве, сирење, црн цигер, месо, јајца (7 мостри).

	Мерни места анализи	примероци год.	Метали	Вкупно
9.	Башино село	14	3	42
10.	Нас.Речани	14	3	42
11.	Дрењевица	14	3	42
12.	Унка	14	3	42
13.	нас.Превалец	14	3	42

14.	с.Раштани	14	3	42
15.	с.Караслари	14	3	42
16.	с.Иванковци- контролно м.м.	14	3	42
Вкупно годишно:		112	3	336

8. ДНЕВЕН ВНОС СО ХРАНА: 3 пати годишно, сезонски, по 7 дена ќе се следи вкупниот дневен внос на Олово, Кадмиум и Цинк преку исхраната во средно-школскиот дом "Лазар Лазаревски"

	Мерни места анализи	Дневни оброци	Метали	Вкупно
1.	Интернат: Л.Лазаревски	21	3	63

9. ЦЕЛНИ КЛИНИЧКИ ИСПИТУВАЊА НА БИОЛОШКИ МАТЕРИЈАЛ ОД ХУМАНА ПОПУЛАЦИЈА:

- во крв: Олово, Кадмиум и Цинк над 470 лица
- 50 новородени, 50 мајки на гинеколошко-акушерско одд. при Медицински центар Велес, од град Велес и 20 новородени и мајки од други општини;
- по 30 ученика од VII и VIII одд. од осмолетките "Васил Главинов", "Блаже Коневски", "Кирил и Методи", "Благој Кирков" и "Ј.Х.К.Цинот" - вкупно 150;
- 50 жители на град Велес на возраст од 20 - 50 год.;
- 50 жители на град Велес на возраст преку 50 год.;
- 50 работници од топилицата за олово и цинк "Злетово";
- 50 жители од различна возраст од контролно мерно место с.Иванковци;
- во урина: Олово, Кадмиум и Цинк над истите лица, освен кај новородени, 420 лица;
- за утврдување на хроничната експонираност на луѓето со Олово кај истите луѓе ќе се испитуваат метаболити на хемот;
- во крв: Ег, Нб, Ртс, D-DALK, Базофилни пунктира-ни еритроцити, Протопорфирин во еритроцити;
- во урина: DALK, Копропорфирин 3;
- во мајчино млеко 50 примерока од мајки од Велес и 10 мајки од други општини;
- во коса : 50 примероци од луѓе од Велес и 10 од луѓе од др. општини;
- заби : 50 примероци од луѓе од Велес и 10 од луѓе од др. општини;
- плаценти; 50 примероци од мајки од Велес и 10 од мајки од др. општини.

10. ЦЕЛНИ КЛИНИЧКО-ПСИХОЛОШКИ ИСПИТУВАЊА НА ДЕЦА

- фини ЕЕГ промени: 50 деца од Велес и 20 од с.Иванковци;
- промени во фината моторна површинска спроводливост со ЕМГ: 50 деца од Велес и 20 од с.Иванковци;
- промени во фината кожна спроводливост со SC Flex/Pro: 50 деца од Велес и 20 од с.Иванковци;
- промени во коефициентот на интелигенција: 50 деца од Велес и 20 од с.Иванковци.

ПРЕГЛЕД НА ПОТРЕБНИ ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА ПРОГРАМАТА ЗА ИСПИТУВАЊЕ НА ЗАГАДЕНОСТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА СО ТЕШКИ МЕТАЛИ: ОЛОВО, КАДМИУМ И ЦИНК ВО ОПШТИНА ВЕЛЕС, ЗА 2004 ГОДИНА И ОЦЕНКА НА ЗДРАВСТВЕНИОТ СТАТУС НА НАСЕЛЕНИЕТО

I. СЛЕДЕЊЕ НА ОЛОВО, КАДМИУМ И ЦИНК ВО ВОЗДУХ

1. Земање на примероци за олово, кадмиум и цинк во воздух

$$497 \text{ примероци} \times 121,00 = 60.137,00$$

2. Испитување на олово, кадмиум и цинк во воздух			
497 анализи	x	2.566,00	= 1.275.302,00
3. Здравствена статистика			
45 извештаи	x	730,00	= 32.850,00
2 информации	x	15.036,00	= 30.072,00

ВКУПНО: = 1.398.361,00 денари

II. СЛЕДЕЊЕ НА ОЛОВО, КАДМИУМ И ЦИНК ВО АЕРОСЕДИМЕНТ

1. Земање на примероци за испитување на аероседимент

96 примероци	x	121,00	= 11.616,00
2. Испитување на олово, кадмиум и цинк во аероседимент			
96 анализи	x	2.566,00	= 246.336,00
3. Здравствена статистика			
45 извештаи	x	730,00	= 32.850,00
2 информации	x	15.036,00	= 30.072,00

ВКУПНО: = 320.874,00 денари

III. СЛЕДЕЊЕ НА ОЛОВО, КАДМИУМ И ЦИНК ВО ВОДАТА ЗА ПИЕЊЕ

1. Земање и здравствена евиденција на примероци за хемиска анализа

16 примероци	x	121,00	= 1.936,00
2. Хемиска анализа			
16 примероци	x	1.500,00	= 24.000,00
3. Здравствена статистика			
5 Извештаи	x	2.864,00	= 14.320,00
2 Информации	x	5.720,00	= 11.440,00

ВКУПНО: = 52.016,00 денари

IV. СЛЕДЕЊЕ НА ОЛОВО, КАДМИУМ И ЦИНК ВО ОТПАДНИ ВОДИ

1. Земање и здравствена евиденција на примероци за хемиска анализа

24 примероци	x	121,00	= 65.871,00
2. Хемиска анализа			
24 примероци	x	1.700,00	= 40.800,00
3. Здравствена статистика			
15 Извештаи	x	2.864,00	= 42.960,00
2 Информации	x	5.720,00	= 11.440,00

ВКУПНО: = 98.104,00 денари

V. СЛЕДЕЊЕ НА ОЛОВО, КАДМИУМ И ЦИНК ВО ПОВРШИНСКИТЕ ВОДИ И ТИЊА

1. Земање и здравствена евиденција на примероци за хемиска анализа

60 примероци	x	121,00	= 7.260,00
2. Хемиска анализа на површинска вода			
30 примероци	x	1.700,00	= 51.000,00
3. Хемиски анализи на тиња			
30 примероци	x	2.566,00	= 76.980,00
4. Здравствена статистика			
16 Извештаи	x	2.864,00	= 45.824,00
4 Информации	x	5.720,00	= 22.880,00

ВКУПНО: = 203.944,00 денари

VI. СЛЕДЕЊЕ НА ОЛОВО, КАДМИУМ И ЦИНК ВО ПОЧВА

1. Земање и здравствена евиденција на примероци за анализа

46 примероци	x	121,00	= 5.566,00
2. Хемиска анализа на почва			
46 примероци	x	2.566,00	= 118.036,00
3. Здравствена статистика			
1 Извештај	x	2.864,00	= 2.864,00
1 Информација	x	5.720,00	= 5.720,00

ВКУПНО: = 132.186,00 денари

VII. СЛЕДЕЊЕ НА ОЛОВО, КАДМИУМ И ЦИНК ВО ПРЕХРАНБЕНИТЕ ПРОИЗВОДИ

1. Земање и здравствена евиденција на примероци за анализа

216 примероци	x	121,00	= 26.136,00
2. Хемиска анализа на земјоделски производи			
216 примероци	x	2.566,00	= 554.256,00
3. Здравствена статистика			
2 Извештаи	x	2.864,00	= 5.728,00
2 Информации	x	5.720,00	= 11.440,00

ВКУПНО: = 597.560,00 денари

VIII. СЛЕДЕЊЕ НА ОЛОВО, КАДМИУМ И ЦИНК ВО ИСХРАНАТА НА НАСЕЛЕНИЕТО, ПРЕКУ ДНЕВЕН ВНЕС

1. Земање и здравствена евиденција на примероци дневни оброци за анализа

21 примероци	x	121,00	= 2.136,00
2. Хемиска анализа на дневни оброци			
21 примероци	x	2.566,00	= 53.886,00
3. Здравствена статистика			
4. Извештаи	x	2.864,00	= 11.456,00
1 Информација	x	5.720,00	= 5.720,00

ВКУПНО: = 73.603,00 денари

IX. СЛЕДЕЊЕ НА ОЛОВО, КАДМИУМ И ЦИНК ВО КРВ, УРИНА И ДРУГ БИОЛОШКИ МАТЕРИЈАЛ КАЈ ЛУЃЕ

1. Земање и здравствена евиденција на крв			
470 примероци	x	121,00	= 56.870,00
2. Хемиска анализа на крв			
470 примероци	x	2.566,00	= 1.206.020,00
3. Земање и здравствена евиденција на урина			
420 примероци	x	121,00	= 50.820,00
4. Хемиска анализа на урина			
420 примероци	x	2.566,00	= 1.077.720,00
5. Земање и здравствена евиденција на мајчино млеко			
60 примероци	x	121,00	= 7.260,00
6. Хемиска анализа на мајчино млеко			
60 примероци	x	2.566,00	= 153.960,00
7. Земање и здравствена евиденција на коса			
60 примероци	x	121,00	= 7.260,00
8. Хемиска анализа на коса			
60 примероци	x	2.566,00	= 153.960,00
9. Земање и здравствена евиденција на плацента			
60 примероци	x	121,00	= 7.260,00
10. Хемиска анализа на плацента			
60 примероци	x	2.566,00	= 153.960,00
11. Земање и здравствена евиденција на заби			
60 примероци	x	121,00	= 7.260,00
12. Хемиска анализа на заби			
60 примероци	x	2.566,00	= 153.960,00
13. Здравствена статистика			
6 Извештаи	x	2.864,00	= 17.187,00
7 Информации	x	5.720,00	= 40.040,00

ВКУПНО: = 3.093.534,00 денари

X. ЦЕЛНИ КЛИНИЧКО-ПСИХОЛОШКИ ИСПИТУВАЊА

70 Испитаници x 4 клиничко-психолошки испитувања	x	500,00	= 140.000,00
4 Информации	x	20.000,00	= 80.000,00

ВКУПНО: = 220.000,00 денари

РЕКАПИТУЛАЦИЈА

	ПРОГРАМА	20.055,00
I.	ВОЗДУХ	1.398.361,00
II.	АЕРОСЕДИМЕНТ	320.874,00
III.	ВОДА ЗА ПИЕЊЕ	52.016,00
IV.	ОТПАДНИ ВОДИ	98.104,00
V.	ПОВРШИНСКИ ВОДИ	203.944,00
VI.	ПОЧВА	132.186,00
VII.	ПРЕХРАНБЕНИ ПРОИЗВОДИ	597.560,00
VIII.	ДНЕВЕН ВНЕС	73.603,00
IX.	БИОЛОШКИ МАТЕРИЈАЛИ	3.093.534,00
IX.1.	биолошки материјали	1.958.444,00
IX.2.	метаболити на олово во крв и урина	621.890,00
IX.3.	тешки метали во крвта	513.200,00
X.	КЛИНИЧКО-ПСИХОЛОШКИ ИСПИТУВАЊА	220.000,00
	ВКУПНО:	6.210.237,00

Ставките I до VIII ќе бидат реализирани од страна на Заводот за здравствена заштита Велес, во стручна координација со Републички завод за здравствена заштита-Скопје.

Ставката IX.1. ќе биде реализирана од страна на Заводот за здравствена заштита-Велес.

Ставката IX.2. ќе биде реализирана од страна на Институтот за медицина на трудот-Скопје (290 испитаници).

Ставката IX.3. ќе биде реализирана од страна на Републички завод за здравствена заштита-Скопје (200 испитаници).

Ставката X ќе биде реализирана од страна на Клиниката за детски болести при Клинички Центар-Скопје (70 испитаници).

II. ЕПИДЕМИОЛОШКА ДЕЈНОСТ

Приоритетни цели од епидемиолошката дејност се:

- намалување на високиот морбидитет од ентероколитите кај малите деца, вирусен хепатит, салмонелозите и други цревни заразни заболувања;
- контрола на заболувањата против кои се спроведува задолжителна имунизација;
- одржување на резултатите постигнати со ерадикација на детската парализа;
- елиминација на автохтони морбили;
- спречување од внесување и ширење на маларија, колера и други тропски и паразитарни заболувања;
- спречување на појава и ширење на природно жаришни инфекции, бруцелоза и други зоонози;
- спречување на појава и ширење на ХИВ инфисиции и СИДА;
- спречување на појава на интрахоспитални инфекции;
- рано откривање и спречување на појава на епидемија на грип и други акутни респираторни заболувања;
- спречување и сузбивање на заразни заболувања од поголемо епидемиолошко и социјално значење и тоа: при поединачни случаи на нови заразни заболувања кои повторно се јавуваат и појава на епидемии на заразни заболувања;
- следење, проучување и анализа на хроничните незаразни заболувања.

Епидемиолошката дејност ги спроведува следните мерки и активности:

- следење, проучување и анализа на епидемиолошката состојба како и решавање на епидемиолошките проблеми поврзани со заразните заболувања на поедини подрачја и на Републиката во целост;

- собирање, обработка и анализа на пријави за различни заболувања и извештаи. Изготвување на месечни билтени со епидемиолошки коментар, периодични и годишни извештаи и информации, извештаи и анализи за состојбата и движењето на заразните заболувања и преземените мерки за нивно спречување и сузбивање;
- изготвување на програми и оперативни планови за спречување и сузбивање на заразните заболувања;
- изготвување на оперативни планови при појава на зголемен број на заразни заболувања или епидемија, со противепидемиски мерки и активности за целата здравствена дејност;
- профилатичка и по епидемиолошки индикации дезинфекција, дезинсекција и дератизација, како и контрола на истата;
- учествува во изготвување на годишните програми за имунизација и оперативните планови, укажува стручно-методолошка помош, го следи извршувањето и врши евалуација на задолжителната имунизација и изготвува шестмесечни и годишни извештаи.

А) Заводи за здравствена заштита

1. Спречување и сузбивање на заразните заболувања

1.1. Собирање, обработка и анализа на пријавите за различни заболувања

- секојдневно прибирање, обработување и анализирање на пријавите за заразни болести и нивно евидентирање во книга за евиденција на заразните заболувања. Во текот на годината ќе бидат обработени околу 29.000 индивидуални пријави за заразни болести, како и 1500 групни пријави за заболување - смрт од грип, во зависност од епидемиолошката состојба;

- изготвување на месечни билтени со епидемиолошки коментар, врз основа на пријавите и теренските увиди и истите ќе бидат доставени до Републичкиот завод за здравствена заштита;

- при појава на зголемен број на заболувања или епидемија, изготвуваат оперативен план со противепидемиски мерки и активности, учествуваат во нивното реализирање и стручно раководаат со здравствената дејност во нивното спроведување;

- за состојбата и превземените мерки доставуваат пријава и одјава за епидемијата, информации и извештаи до Републичкиот завод за здравствена заштита, Министерството за здравство и Државната санитарна и здравствена инспекција;

- изготвуваат годишни табеларни извештаи по пол и возраст на заболелите и по месец на заболувањето и истите ги доставуваат до Републичкиот завод за здравствена заштита до 31.01.2004 година;

- годишна анализа - извештај со епидемиолошки коментар за заразните заболувања, ќе достават до Републичкиот завод за здравствена заштита до 31.01.2004 година;

- спроведуваат дезинфекција, дезинсекција и дератизација согласно законските прописи по профилатички и епидемиолошки индикации на своето подрачје и на подрачјето на оние општини каде оваа дејност не е развиена.

Во текот на годината заводите за здравствена заштита реализирајќи ги претходно споменатите мерки и активности ќе извршат околу 11.000 анкетирања и 1.900 епидемиолошки извидувања.

1.2. Откривање и проучување на патиштата на ширење на заразните заболувања и преземање на мерки и активности за нивно спречување и сузбивање

- следење на бацилоносителството врз основ на законските прописи, при што со здравствени прегледи ќе бидат опфатени лицата кои прележале црвен тифус,

паратифус, бациларна дизентерија, салмонелози и лица сомнителни на бацилоносителство. Во текот на годината ќе бидат опфатени со надзор и лабораториско испитување околу 1.800 лица. Заболениите и сомнителните од овие заболувања ќе бидат анкетирани при што ќе бидат направени околу 2.000 епидемиолошки анкети;

- при појава на ентероколити во епидемиска форма задолжително ќе се врши лабораториско испитување за идентификација на причинителот;

- вршат епидемиолошки испитувања, анкетање и лабораториска дијагностика за секој случај на вирусен хепатит, како и диференцијална дијагноза на типот на вирусниот хепатит за што серолошки ќе бидат испитани околу 3000 материјали;

- за спречување и сузбивање на алиментарните токсикоинфекции и салмонелозите, заводите за здравствена заштита, во соработка со Државната санитарна и здравствена инспекција, ќе вршат епидемиолошки увиди во објектите каде се произведува, складира, подготвува и дистрибуира храна. При увидите ќе бидат земани мостри за микробиолошка и хемиска анализа, брисеви од работни површини и од вработениот персонал при што ќе бидат обработени околу 3500 материјали;

- сузбивањето на зоонозите (кју треска, лептоспирози, хеморагични трески, туларемија, беснило, лајшманиоза и др.) заводите за здравствена заштита ќе го вршат во соработка со ветеринарната дејност.

1.3. Спречување и сузбивање на интрахоспитални инфекции

Заводите за здравствена заштита и медицинските центри, односно здравствените домови, изготвуваат оперативни програми и планови за 2004 година и истите ќе ги достават до Републичкиот завод за здравствена заштита заклучно со 30.09.2003 година.

Активностите и мерките се спроведуваат од страна на Комисијата за спречување и сузбивање на интрахоспиталните инфекции. Заводите за здравствена заштита во соработка со Државниот санитарен и здравствен инспекторат најмалку еднаш месечно ќе вршат епидемиолошки увид во здравствените организации, при што ќе бидат земени 25-50 материјали, а во поголемите здравствени организации и повеќе (брисеви од стерилен материјал, работни површини, стерилност на воздух и др.) и истите ќе бидат обработени во нивните микробиолошки лаборатории, при што ќе се врши идентификација на изолираните причинители од земените материјали.

За најдената состојба, предложените и превземени мерки и активности ќе бидат изготвувани месечни и годишни извештаи со епидемиолошки коментар, и истите ќе се доставуваат до Републичкиот завод за здравствена заштита, Државниот санитарен и здравствен инспекторат и здравствените организации каде се направени увидите. Годишниот извештај до Републичкиот завод за здравствена заштита се доставува најдоцна до 31.01.2004 година.

1.4. Организација, контрола и евалуација на вакцинацијата

- учествуваат во изготвување на годишните и оперативни планови за спроведување на задолжителна вакцинација, го следат извршувањето и укажуваат стручно-методолошка помош;

- изготвуваат шестмесечни и годишни извештаи за опфатот со поедини вакцини со коментар. Извештаите ги доставуваат до Републичкиот завод за здравствена заштита во рок од 15 дена, по завршувањето на извештајниот период;

- за реализација на оваа активност епидемиологот од заводите, најмалку 2 пати годишно, ќе изврши теренски увид во сите пунктови за спроведување на вакцинацијата и за најдената состојба при увидот, ќе до-

стави информација до раководителот на здравствената организација, која е задолжена за спроведување на задолжителната вакцинација, до Републичкиот завод за здравствена заштита и Државната здравствена и санитарна инспекција;

- вршат вакцинација по епидемиолошки индикации на определени групи или поедини лица против тифус, тетанус, грип, менингококен менингит, колера, Хепатит Б, а по потреба и против други заразни заболувања;

- контрола на имунолошкиот статус, со серолошки испитувања на подрачјето на секој завод, ќе биде направена на 60 лица со испитување на парни серуми за морбили и полио;

- на сите заболени од заболувањата против кои се спроведува задолжителна вакцинација, ќе се направи епидемиолошка анкета и увид за вакциналниот статус во картотеката за вакцинација како и микробиолошко испитување. Ќе бидат направени околу 2.000 епидемиолошки анкети и 500 серолошки анализи.

1.5. Мерки и активности за ерадикација на детската парализа

Продолжување на активности за одржување на состојбата "ослободен од полио", во државата.

- вршат активен надзор над детската парализа и акутна флакцидна парализа во детските, инфективните, невролошките и одделенијата за рехабилитација, при што еднаш неделно ги проверуваат книгите за прием, испис и амбулантните дневници, за што водат уредна документација. Заводот за здравствена заштита - Скопје врши активен надзор во наведените одделенија при Центарот на воено здравствените организации, Заводот за рехабилитација - Скопје и Центарот за рехабилитација - Катланово. По истекот на седмодневниот период (понеделник - недела) доставуваат "Неделен извештај за активен надзор на АФП" до Републичкиот завод за здравствена заштита.

При случај на АФП епидемиологот од заводот, односно епидемиологот од организационата единица на заводот, должен е да направи теренско епидемиолошко извидување, да го провери вакциналниот статус на заболениот и контактите, како и опфатот со вакцина против детска парализа на подрачјето од каде е заболениот. За најдената состојба веднаш го известува РЗЗЗ. Од блиските контактите, децата помали од 10 години, се зема фекал за вирусолошко испитување и доставува до РЗЗЗ.

1.6. Продолжување на мерки и активности за превенција и контрола на морбилите како и елиминација на автохтоните морбили во Република Македонија

Во Република Македонија во последните неколку години сигнификантна е редукцијата на морбидитетот и морталитетот од морбили, при што се регистрираат поединечни, лабораториски непотврдени случаи, а од 1993 година, кога заболувањето беше регистрирано во епидемиска форма на одредени делови во Републиката, епидемија не е регистрирана.

Со продолжување на досегашните контроли и противеписки мерки створени се услови за отпочнување на процесот за елиминација на автохтоните морбили во Република Македонија. За таа цел заводите за здравствена заштита во текот на 2004 година во соработка со здравствените организации посебно ќе се ангажираат во:

- надзорот на спроведувањето на задолжителната имунизација односно опфат над 95% на лицата кои подлежат на вакцинација против морбили;

- при појава на секој случај на морбили, зголемен број или епидемија, во соработка со здравствената организација на својата територија и Републичкиот завод за здравствена заштита ќе ги превземаат потребните мерки и активности за соодветна лабораториска дијаг-

ностика утврдување на вакциналниот статус на секој заболел и опфатот со имунизација на територијата каде е регистрирано заболувањето;

- спроведување вонредна или дополнителна имунизација на предлог на Републички завод за здравствена заштита, со одлука на Министерството за здравство на одредена територија или одредени ризични групи;

- спроведување на други мерки и активности согласно препораките на СЗО и законските прописи, во соработка со Републички завод за здравствена заштита.

2. Мерки и активности за спречување на тропски, карантински и паразитарни заболувања

Под здравствен надзор ќе бидат ставени околу 2000 лица - повратници од земји во кои се регистрираат овие заболувања во ендемска или епидемиска форма. Секој сомнителен случај за дефинитивна лабораториско-микробиолошка дијагноза се испраќа до Републички завод за здравствена заштита.

3. Здравствено-воспитна и едукативна дејност

Во врска со спречувањето и сузбивањето на заразните болести, епидемиолошката дејност врши здравствено-воспитна активност преку изготвување на соодветни предавања и печатен материјал во работни организации, училишта, месни заедници, како и преку средствата за јавно информирање.

Епидемиолошката, во соработка со социјално-медицинската дејност врз основа на здравствено-статистичките податоци го следат проучуваат и анализираат движењето на незаразните заболувања од посебен интерес (кардиоваскуларни, дијабет, малигни заболувања, повреди, професионални заболувања и апсентизам).

4. Следење, проучување и анализа на хроничните незаразни болести

Епидемиолошката во соработка со социјално-медицинската дејност врз основа на здравствено-статистичките податоци го следат, проучуваат и анализираат движењето на незаразните заболувања од посебен интерес (кардиоваскуларни, малигни заболувања, дијабет, хронични опструктивни белодробни заболувања, хронични бубрежни заболувања, самоубиства, трауматизам, апсентизам, болести на зависност, професионални заболувања и др.).

Б) Републички завод за здравствена заштита

Секторот за епидемиологија и микробиологија во текот на 2004 година ќе ги извршува следните задачи и активности:

1. Спречување и сузбивање на заразните заболувања во Република Македонија

1.1. Собирање, обработка и анализа на пријавите за заразни заболувања

- се реализира преку секојдневно собирање, обработување и анализирање на пријавите за заразни заболувања од целата Република. Ќе бидат обработени околу 28.000 индивидуални пријави за заразни заболувања и 1500 збирни пријави за заболување - смрт од грип, во зависност од епидемиолошката состојба. Ќе бидат изготвени 48 табеларни седмодневни извештаи за движењето на заразните заболувања по општини и 12 месечни билтени со епидемиолошки коментар. Истите ќе бидат доставени до Министерството за здравство, заводите за здравствена заштита, Државен санитарен и здравствен инспекторат, Центарот за воено-здравствени установи - Завод за превентивно медицинска заштита, Клиниката за заразни болести и фебрилни состојби, Институт за епидемиологија, биостатистика и медицинска информатика, националниот координатор за заразни заболувања и др.;

- при појава на зголемен број на заболени или епидемија, до Министерството за здравство и Државен санитарен и здравствен инспекторат ќе бидат доставени и посебни информации и извештаи. Во информациите ќе биде прикажана состојбата и предложените и преземените мерки;

- годишните табеларни извештаи по заводи и организациони единици, по пол, возраст на заболелите и месец на јавувањето, ќе бидат изготвени до 15.03.2005 година и доставени до Министерството за здравство, Државен санитарен и здравствен инспекторат, Фондот за здравствено осигурување, Институт за превентивна медицина при Воена болница (во натамошниот текст: ИПМ во ВБ), Клиника за заразни болести и фебрилни состојби, Институт за епидемиологија и Националниот координатор за заразни болести;

- во текот на годината Секторот ќе врши контрола и ќе укажува стручно-методолошка помош во однос на пријавувањето и евиденцијата на заразните заболувања, ќе дава појаснувања по писмен или усмен пат, ќе врши теренски увиди и др. Ќе бидат посетени сите заводи за здравствена заштита и нивните организациони единици, односно ќе бидат направени 40-45 посети. За констатираните пропусти ќе бидат изготвени информации со предлог мерки за отстранување на истите, кои ќе се доставуваат до здравствената организација, Министерството за здравство - Државен санитарен и здравствен инспекторат;

- врз основа на годишните извештаи, информации на заводите и теренските епидемиолошките увиди ќе биде изготвен извештај - анализа за движењето на акутните заразни заболувања во 2004 година до 31.03.2005 година;

- ќе биде изготвена предлог Програма за превентивна здравствена заштита во Република Македонија за 2004 година (епидемиолошко-микробиолошки дел) и истата ќе се достави до Министерството за здравство на Република Македонија до 31.10.2004 година.

1.2. Откривање и проучување на патиштата на ширењето на заразните заболувања и контрола на мерките за нивно спречување и сузбивање

За оваа цел Секторот ќе спроведува одредени програмски мерки и активности:

Епидемиолошки проучувања и преземање мерки при појава на поедини случаи на заболувања против кои се спроведува задолжителна имунизација, беснило, бруцелоза, хеморагична треска, туларемија, дифтерија, СИДА, тетанус, како и при појава на зголемен број или епидемии на црвен тифус, паратифуси, салмонелози, вирусни хепатити, менингити, грип, и друго.

Ќе бидат направени 35-40 теренски епидемиолошки увиди, а за најдената состојба и преземените мерки ќе бидат изготвени записници, информации со епидемиолошки коментар и доставени до Министерството за здравство и до Државен санитарен и здравствен инспекторат.

1.3. Спречување и сузбивање на интрахоспитални инфекции

Републичкиот завод за здравствена заштита најмалку еднаш годишно ќе изврши теренска контрола и епидемиолошки увид во заводите и нивните организациони единици во врска со спроведувањето на Програмата и ќе укажува стручно-методолошка помош.

За најдената состојба ќе бидат изготвени извештаи и доставени до Министерството за здравство, Државен санитарен и здравствен инспекторат и здравствената организација каде е направен увидот.

Годишен извештај - анализа за спроведувањето на оваа Програма до Министерството за здравство, Државен санитарен и здравствен инспекторат и Фондот за здравствено осигурување ќе биде доставен до 31.03.2005 година.

1.4. Организација, контрола и евалуација на вакцинацијата

Следење на реализацијата на Програмата за спроведување на задолжителната имунизација на населението против определени заразни болести во 2004 година ќе се врши преку: контрола на спроведувањето на програмите за имунизација и укажување стручно-методолошка помош во соработка со Заводот за здравствена заштита на мајки и деца и Институт за градни болести и туберкулоза на Република Македонија.

За најдената состојба ќе се изготвуваат информации и ќе бидат доставувани до Министерството за здравство, Државен санитарен и здравствен инспекторат и раководителите на здравствените организации задолжени за спроведување на имунизација. Задачата ќе биде реализирана преку теренски увиди, најмалку еднаш во годината, во сите заводи и нивните организациони единици, пунктовите на здравствените организации кои спроведуваат вакцинација, при што ќе бидат направени 40-50 посети.

При теренските увиди посебно внимание ќе биде обрнато на:

- опфатот на лицата кои подлежат на имунизација, одржувањето на студениот синџир и др;
- контрола на теренот за доставените податоци за новородените, умрените, доселените и одселени деца до 18-годишна возраст, од службите задолжени со прописи за спроведување на оваа обврска;
- за оценка на вакциналниот статус покрај теренските увиди во евиденцијата, ќе бидат испитани по 30 парни серуми за сероконверзија на сите видови вакцина, односно 600 серуми.

Врз основа на теренските увиди, шестмесечните и годишните извештаи од теренот, Секторот до 28.02.2005 година, ќе изготви Годишен извештај за извршената имунизација за 2004 година, по општини и Републиката, со процент на опфатот одделно за секоја вакцина со епидемиолошки коментар.

Секторот ќе изготви Предлог - Програма за спроведување на задолжителна имунизација на населението во Република Македонија против определени заразни болести во 2005 година и ќе ја достави до Министерството за здравство до 31.10.2004 година.

1.5. Мерки и активности за ерадикација на детска парализа

Продолжување на активности за одржување на состојбата "ослободен од полио" во државата.

Секторот ќе врши надзор над полиомиелитот и АФП, преку прибирање и обработка на "неделните извештаи за активен надзор на АФП и теренските увиди. По обработка на истите до Министерството за здравство и СЗО ќе доставува "Формулар за неделно пријавување на случаи на полио и акутна флацидна парализа".

По добивање на итна пријава за АФП веднаш ќе биде направена епидемиолошка анкета, проверен вакциналниот статус, земен материјал за вирусолошко испитување од заболениот и контактите, кој ќе биде испратен во Референтна лабораторијата на СЗО во Софија за поставување на дијагноза.

Доколку биде регистриран случај на АФП, ќе се изврши контрола на опфатот со вакцинацијата против детска парализа на подрачјето каде е регистрирано заболувањето и во зависност од најдената состојба ќе биде предложена дополнителна или вонредна имунизација, како и други мерки.

1.6. Продолжување на мерки и активности за превенција и контрола на морбили како и елиминација на автохтоните морбили

Секторот ќе врши контрола, ќе предлага и превзема мерки и активности за спречување и сузбивање на морбилите на територија на Република Македонија. Во текот на годината, во соработка со здравствените органи-

зации и заводите за здравствена заштита ќе бидат одржани 5 регионални семинари на кои здравствените работници ќе се запознаат со состојбата со ова заболување кај нас и во светот како и со препораките и програмите на СЗО и можностите за елиминација на автохтони и идентификација на импортирани случаи на морбили.

Во текот на месец октомври 2004 година ќе биде доставена до Министерство за здравство посебна среднорочна Оперативна Предлог Програма за контрола, превенција на епидемии од морбили и елиминација на автохтони морбили за периодот 2003-2007 година како и посебна Годишна оперативна програма за 2005 година.

2. Спроведување на мерки за спречување на внесување и сузбивање на тропски, карантински и паразитарни заболувања во Република Македонија

2.1. Спроведување на мерки за спречување на внесување и сузбивање на колера

2.1.1. Епидемиолошки дел

- следење на движењето на колерата во светот, а посебно во земјите со кои нашата земја одржува тесни економски, културни и други врски;
- стручно-методолошка помош на здравствените работници, организации и штабовите за борба против карантински заболувања;
- проучување на сите фактори кои можат да делуваат на појавата и ширењето на колерата;
- епидемиолошко испитување и извидување на евентуално загрозените подрачја на Републиката;
- организација на испитување на контактите и суспектните лица на колера;
- предлог мерки за отстранување на условите и состојбите кои условуваат појава и ширење на колера.

2.1.2. Микробиолошки дел

По епидемиолошки индикации ќе се вршат испитувања на дијареални заболувања, како и отпадните води за што од теренот ќе бидат земани примероци за лабораториско испитување.

Лабораторијата за испитување на колера при Одделението за бактериологија постојано е во приправност за дијагностика на колера за целата Република.

2.1.3. Одржување на резултатите постигнати со ерадикација на маларијата во Република Македонија

Во нашата Република постојат можности за внесување и ширење на маларијата од земји во кои таа се одржува ендемски. Повремено се регистрираат поединечни импортирани случаи, но поради преземените мерки спречено е нејзино понатамошно ширење во Републиката.

Секторот ќе ја следи епидемиолошката состојба во врска со маларијата во другите земји во Светот, посебно каде е таа ендемска и ќе го известува Министерството за здравство.

Секторот врши контрола на спроведување на мерките, кои ги спроведуваат заводите за здравствена заштита и укажува стручно-методолошка помош.

Во референтната лабораторија на Републичкиот завод за здравствена заштита за оценка на квалитетот на микроскопската дијагностика се контролираат позитивните материјали (препарати) и 10% од прегледаните негативни препарати од теренот.

Во случај на појава на заболување од маларија ќе бидат преземени мерки предвидени со Закон.

Ќе бидат одржани два семинари со раководителите и епидемиолозите на заводите, во врска со преземање на мерки за спречување на внесување и ширење на маларија.

Годишен извештај ќе биде изготвен до 31.03.2005 година, а за секој евентуално регистриран случај на заболување, ќе биде направена епидемиолошка анкета од епидемиолог и по писмен пат ќе биде известено Министерството за здравство и Државниот санитарен и здравствен инспекторат.

3. Следење на грипот и други вирусни респираторни заболувања

Секторот ќе го следи движењето на грипот и ќе врши испитувања на истиот, како и на други актуни вирусни респираторни заболувања во Република Македонија.

Во текот на годината ќе се вршат епидемиолошки, вирусолошки и бактериолошки испитувања, при појава на зголемен број или епидемиска форма на заболувања слични на грип.

При појава на зголемен број или епидемија на грип Заводот ќе прибира обработува и анализира групни пријави за заболување - смрт од грип, поединечни информации, ќе врши теренски увиди и за состојбата и преземените мерки ќе изготвува информации.

Со овие испитувања ќе бидат ставени под епидемиолошки надзор 5 општини, со што ќе се обезбеди следењето и проучувањето на респираторните заболувања.

За изолатија на вируси ќе бидат земени 150 материјали како и 300 парни серуми за серолошки испитувања.

Секторот преку неделните билтени на СЗО редовно ќе ја следи епидемиолошката состојба на грипот во светот и соседните држави. За состојбата редовно ќе информира и ќе предлага и презема соодветни мерки и активности.

4. Испитување на причинителите на серозните менингити

Ќе бидат земени 100 парни серуми од заболени лица во Републиката, на кои ќе се вршат вирусолошки испитувања на следните вируси: influenza "A" и "B" аден вирус, herpes simplex, herpes zoster, coxsackie, ECHO и полио.

5. Спречување на внесување и ширење на тропски, заразни и паразитарни болести

Испитувањата ќе се вршат на следните паразити:

- entamoeba histolytica и други цревни паразити - фецес;
- ancylostoma duodenale и други хелминти - фецес;
- filariasis - размаски од густа капка од периферна крв;
- onchocerciasis;
- schistosoma - haematobium;
- diphylobothrium latum.

Ќе бидат извршени анализи на 250 лица, при што ќе бидат направени околу 900 анализи.

Во 2004 година ќе се следи движењето и состојбата на заболувањата со тропски паразити во светот, а особено во земјите со кои нашата земја има интензивни трговски, туристички и др. врски.

Во текот на годината ќе се одржат 4 регионални семинари за епидемиологи и други доктори по медицина кои работаат на оваа проблематика.

ОБЕМ НА РАБОТА ПО ПОЕДИНИ ПРОГРАМСКИ ЗАДАЧИ НА ЕПИДЕМИОЛОШКАТА ДЕЈНОСТ

ЗАВОДИ	Бр. на градо- вни болести, без групни АН за грип	Епидемиоло- шки посету- вања	Епидемиоло- шки испитува- ња	Контрола на клин.	Информаци- онска контрола (здравни мостри)
Битола	2500	1100	250	200	700
Куманово	3000	1100	200	170	600
Кочани	2900	700	280	200	450
Охрид	1200	800	80	120	500
Прилеп	2100	800	120	120	500
Струмица	1000	700	70	100	400
Тетово	2800	1050	135	150	500
Велес	2800	600	250	300	600
Штип	1400	600	100	100	500
Скопје	9000	1800	400	300	800
ВКУПНО:	26700	9250	1885	1760	5550

6. Следење, проучување и анализа на хроничните незаразни болести

Епидемиолошката во соработка со социјално-медицинската дејност врз основа на здравствено-статистичките податоци го следат, проучуваат и анализираат движењето на незаразните заболувања од посебен интерес (кардиоваскуларни, малигни заболувања, дијабет, хронични опструктивни белодробни заболувања, хронични бубрежни заболувања, самоубиства, трауматизам, апсентизам, болести на зависност, професионални заболувања и др.).

В) Активности на Заводите и РЗЗЗ во случај на вонредни состојби

Во случај на епидемии од поголеми размери, несреќи, елементарни непогоди, опасност од напад со биолошко оружје и др., ќе се превземат активности кои ќе ги спроведуваат заводите за здравствена заштита и други здравствени организации, согласно упатството од РЗЗЗ, изготвено согласно препораките на Министерството за здравство.

III. МИКРОБИОЛОШКА - ЛАБОРАТОРИСКА ДЕЈНОСТ

Заводи за здравствена заштита и Републички завод за здравствена заштита

Заводите во оваа дејност ги спроведуваат задачите:

- откривање на изворите на заразата, клиноносители и патитата на пренесување;
- ретроспективни испитувања преку серолошко - лабораториски анализи;
- контрола на преземените мерки (дезинфекција, стерилизација, имунизација, осетливост на популацијата, ефекти од лекувањето и др.);
- микробиолошка контрола во здравствени организации (операциони сали, сала за реанимација и други простории, инструменти, работни површини, материјали и друго);
- микробиолошка контрола на материјали земени за анализа по активностите од санитарно-хигиенската и епидемиолошката дејност на оваа програма.

IV. СОЦИЈАЛНО-МЕДИЦИНСКА ДЕЈНОСТ

Врз основа на Законот за здравствена заштита, програмите за статистички истражувања од интерес за Републиката, Законот за евиденциите од областа на здравството и други прописи, социјално-медицинската дејност ја следи здравствената состојба на населението, системот и организацијата на здравствената заштита, планира, програмира, прибира, обработува, анализира и евалуира податоци од здравствена статистика, учествува во изготвување и спроведување на посебни програми од здравствената дејност и предлага мерки за решавање на здравствените потреби на населението, утврдува приоритети за задоволување на потребите и подобрување на здравствената состојба на населението.

А) Заводи за здравствена заштита

1. Организација, планирање и здравствено-воспитна дејност

Во текот на годината социјално-медицинската дејност во заводите за здравствена заштита во Републиката ги изготвува и доставува до Министерството за здравство, Фондот за здравствено осигурување, Републичкиот завод за здравствена заштита и други надлежни и заинтересирани установи и организации следните програми, извештаи и информации:

- извештај за спроведување на Програмата за превентивната здравствена заштита во 2003 година;

Рок на изготвување: март 2004 година

- Извештај за спроведување на Програмата за здравствено воспитување во 2003 година;

Рок на изготвување: март 2004 година

- Анализа за здравствената состојба и здравствената заштита на населението за 2003 година за подрачјето што го покрива Заводот;

Рок на изготвување: април 2004 година

- Извештај за екипираност со стручен кадар според дејностите во здравствените организации, според Законот за територијална поделба на општините и определување на подрачјата на единиците за локална самоуправа („Сл. весник на Р. Македонија“ бр. 49/96 и 56/96) во 2003 година;

Рок на изготвување: април 2004 година

- Информација за состојбите со болестите на зависност и алкохолизам за период 2003 година на подрачјето што го покрива Заводот за здравствена заштита;

Рок на изготвување: април 2004 година

- Анализа на болничкиот морбидитет и mortalитет за подрачјето што го покрива заводот за здравствена заштита за 2003 година;

Рок на изготвување: мај 2004 година

- Информација за искористеноста на болничките капацитети во здравствените организации за подрачјето што го покрива Заводот за здравствена заштита за 2003 година;

Рок на изготвување: мај 2004 година

- Информација за состојбите во приватното здравство на подрачјето што го покрива заводот за здравствена заштита за 2003 година;

Рок на изготвување: јуни 2004 година

- Информација за состојбите и проблемите со хроничната бубрежна инсуфициенција на подрачјето што го покрива Заводот за 2003 година;

Рок на изготвување: јуни 2004 година

- Информација за состојбите и проблемите со шекерната болест на подрачјето што го покрива Заводот за 2003 година;

Рок на изготвување: јуни 2004 година

- Извештај за остварувањето на Програмата за систематски прегледи на ученици и студенти во 2003 година;

Рок на изготвување: септември 2004 година

- Предлог-Програма за систематски прегледи на ученици и студенти за 2005 година;

Рок на изготвување: септември 2004 година

- Предлог-Програма за превентивната здравствена заштита за подрачјето на заводот за здравствена заштита за 2005 година;

Рок на изготвување: септември 2004 година

2. Здравствена статистика и информатика

Во заводите за здравствена заштита согласно законските основи се извршуваат следните активности од здравствено-статистичката дејност:

- прибирање, обработка и анализа на збирните податоците за извршената работа во здравствените установи, податоците за здравствената состојба на населението и податоците за стручниот кадар според здравствените дејности по единствена утврдена методологија;

- прибирање, обработка и анализа на индивидуални извештаи;

- прибирање на пријави за незаразни заболувањата и водење евиденција за нив;

- давање стручно-методолошка помош на здравствените организации во водењето на медицинската документација, евиденција и изготвување на статистички извештаи;

- изготвување на публикација за амбулантно-поликлинички морбидитет и публикација за болнички морбидитет (март 2004 година);

- здравствени индикатори „Здравје за сите,“ за подрачјата на заводите за здравствена заштита (јуни 2004 година).

3. Здравствено-воспитна дејност

Во рамките на службите за социјална медицина во заводите за здравствена заштита, се планираат, програмираат, извршуваат и евалуираат активности од здравствено-воспитната дејност со населението на подрачјето на Заводот. Во оваа смисла, се изготвуваат годишни програми и извештаи, повремени информации и анализи за спроведените здравствено-воспитни активности во одредени периоди, но исто така се пружа стручно-методолошка помош за здравствените организации на подрачјето, се координираат активности со повеќе владини и невладини организации, се одржуваат предавања, трибини, семинари и други форми на здравствено-промотивна активност.

Б) Републички завод за здравствена заштита

1. Статистички истражувања од областа на здравството

Во 2004 година ќе продолжи спроведувањето на статистичките истражувања од областа на здравството. Ќе се прибираат и обработуваат извештаи за збирни и индивидуални статистички извештаи доставени од 10-те заводи за здравствена заштита во Република Македонија.

Според утврдена методологија на Заводите од доставените збирни извештаи за 2003 година ќе се изготват годишни збирни извештаи за 2003 година за Републиката до 31.03.2004 година и ќе се достават до Министерството за здравство и Фондот за здравствено осигурување.

Ќе се изготви и Публикација за Амбулантно-поликлинички морбидитет 2003 и ќе се достави до Министерството за здравство, Фонд за здравствено осигурување, СЗО, УНИЦЕФ и други институции.

Регистар на здравствени работници во Република Македонија

Водење на Регистар на здравствените работници во јавниот и приватниот сектор во Република Македонија. Ќе се изврши попис на здравствените работници со состојба 31.12.2004 по име и презиме, матичен број, пол, возраст, стручна подготовка, профил на здравствените работници, специјалност, здравствена организација и работното место на извршување на работните задачи и активностите; движењето на здравствените работници, следење на едукација и др.

Публикација Регистар на здравствени работници во Република Македонија ќе се изготви врз основа на компјутерска обработка на податоците за здравствени работници добиени од здравствените организации

во која податоците ќе се однесуваат на: број на здравствени работници, структура по пол, возраст, профил, стручна подготовка, здравствени организации, работно место, функција и др.

Здравствена карта:

Заради поширока достапност за користење на здравствено-статистичките податоци од збирните и индивидуалните здравствено-статистички извештаи во текот на 2004 година ќе биде изготвена девета по ред здравствена карта.

Здравствената карта ќе се изработи со податоци за Републиката и со податоци за поедините општини во Републиката (според Законот за територијална распределба во Република Македонија). Ќе бидат прикажани демографски и витални показатели во Републиката и општините, мрежата на здравствени организации и кадарот, утврдениот морбидитет и морталитет по општини.

2. Регистар за рак на Република Македонија

Ќе се прибираат пријавите за малигните неоплазми од сите здравствени организации во Републиката преку заводите за здравствена заштита. Како дополнителен извор за пријавување на малигните неоплазми ќе се прибираат хистолошките наоди за малигните неоплазми, податоците за умрените од малигни неоплазми како и податоците за болничко лекуваните лица од малигни неоплазми.

Во текот на годината одделението за здравствена статистика ќе прибере околу 8500 пријави, ќе врши контрола, идентификација, обработување и анализирање на пријавите и ќе бидат внесени во компјутер. Ќе бидат обработени и околу 3200 извештаи за умрени лица од малигни неоплазми како и околу 10500 хистолошки наоди и околу 12500 извештаи за болничко лекувани лица.

Водењето на регистарот е компјутерски по сите утврдени модалитети: пол, возраст, место на живеење, дата на пријавувањето, хистолошкиот наод и стадиум на заболувањето.

Во текот на 2004 година ќе се изготви Извештај за заболени лица од малигни неоплазми во 2003, ќе се направи годишна Публикација на Регистар за рак 2003 и ќе се достават во Министерството за здравство.

Со цел да се укаже стручно-методолошка помош по однос на пријавувањето и евиденциите на малигните заболувања ќе се вршат теренски увиди, ќе се даваат појаснувања по писмен или усмен пат.

Задачата е континуирана.

3. Статистички истражувања согласно Законот за евиденциите од областа на здравството

Во 2004 година ќе се спроведуваат евиденциите за незарзните заболувања. Ќе се прибираат пријави за шеќерна болест (5000); за исхемична болест на срцето (800); брубрежна инсуфициенција (800); психози (3000); алкохолизам и други зависности (1200); професионални заболувања; ревматска треска (50); интоксикации (троења) (250) и сообраќаен траматизам (300).

Во врска со овие статистички истражувања во текот на 2004 година ќе се преземат активности и мерки за што поредовно и поцелосно доставување на пријавите. Ќе се приберат околу 11.400 пријави за сите наведени заболувања, ќе се изврши контрола, обработување и анализа на податоците. Ќе биде пружена стручно-методолошка помош на заводите за здравствена заштита и нивните подрачни служби, ќе се направат теренски увиди на заводите. За таа цел во текот на 2004 година ќе бидат посетени сите заводи за здравствена заштита.

Во текот на 2004 година ќе се формираат регистри за тие заболувања според одредени компјутерски програми изготвени во Републички завод за здравствена заштита и ќе се изготват публикации од соодветни Регистри. Задачата е континуирана.

Во текот на 2004 година ќе биде изготвена публикација "Регистар за шеќерна болест за 2003 година".

Публикации за заболувања од социјално-медицинско значење ќе се изготват врз база на обработка на податоците од регистрите за незарзните заболувања. Ќе се презентираат податоци според повеќе параметри: морбидитет, структура, пол, возраст, место на живеење (град-село) општини, здравствени организации и др.

Изготвување на нови обрасци за пријави за незарзни заболувања:

За пријавувањето на незарзните заболувања ќе се изготват нови обрасци според современите барања на Светска здравствена организација, Европската заедница и според современите класификации за заболувањата и други новини според новите класификации за занимања, дејности и други стандарди.

4. Здравствени индикатори "Здравје за сите"

Во 2004 година ќе се продолжат активностите за спроведување на здравствените индикатори "Здравје за сите" донесени од СЗО.

- ќе се изготват здравствени индикатори според утврдените табеларни прегледи од СЗО при што ќе се користат податоци од редовните рутински извештаи и посебни анкетни истражувања. Ќе се организираат семинари со инструктажа за правилно прибирање податоци за здравствени индикатори;

- со цел за осовременување на обработката и презентација на здравствено статистички податоци ќе биде имплементирана EUPHIN - EAST софтверска програма во Републички завод за здравствена заштита и заводите за здравствена заштита.

Исто така ќе биде изготвена публикација "Здравствени индикатори - Здравје за сите" во Република Македонија.

5. Унапредување на здравјето преку здравствено воспитна дејност

Во согласност со принципите на Светската здравствена организација дефинирани во рамковната политика за здравје во Европскиот регион "Здравје за сите", а врз основа на податоците за здравствената состојба на населението, податоците за заболувањата и умирањата од одредени заболувања како и појавата на одредени здравствени проблеми, појави и состојби во здравствената заштита, Министерството за здравство утврди приоритети во насока за унапредување на здравјето. Министерство за здравство на Република Македонија за таа цел во јуни 2000 година формира Национално координативно стручно тело за унапредување на здравјето составено од претставници на повеќе владини и невладини домашни и странски институции и организации кое е верифицирано како Национален комитет за унапредување на здравјето.

Приоритетна обврска на ова тело во 2004 година е:

1. Изготвување на Национална стратегија за унапредување на здравјето

По примерот на повеќе земји и нашата земја ќе изготви Национална стратегија во која ќе се формулира националната политика и целите за унапредување на здравјето како и план за нејзина ефективна имплементација.

Носител: Национален комитет за унапредување на здравјето - стручно координативно тело при Министерството за здравство на Република Македонија.

2. Организирање на тридневен семинар за членовите на Националниот комитет за унапредување на здравјето со цел да се утврди методологијата за изработка на Нацрт-стратегијата, а со стручна помош на експерт од СЗО.

Извршител: Републички завод за здравствена заштита во соработка со Министерството за здравство и Светската здравствена организација.

3. Медиумска презентација и промоција на Стратегијата за унапредување на здравајето преку средствата за јавно информирање.

Извршители: Националниот комитет за промоција на здравјето во соработка со Републички завод за здравствена заштита и средствата за јавно информирање.

6. Одделението за здравствено-воспитна дејност на Републички завод за здравствена заштита ќе спроведува и:

- здравствена едукација во врска со формите на здраво живеење (физичка активност, правилна исхрана, непушење, справување со стрес и решавање на конфликти);

- здравствена едукација во врска со превенција на заболувањата и умирањата од кардиоваскуларни, малигни, респираторни заболувања, шеќерна болест и повредите (повреди на работа и дома и сообраќајните несреќи);

- здравствена едукација во врска со подобрување и унапредување на условите за живеење (исхраната, водоснабдувањето, диспозицијата на отпадни материји и заштита на населението од аерозагадувањето).

Во текот на 2004 година ќе бидат изготвени и следните анализи, извештаи и програми:

1. Извештај за спроведување на Програмата за превентивната здравствена заштита во 2003 година.

Рок на изготвување: април 2004 година

2. Програма за здравствена едукација на здравствени работници од примарната здравствена заштита во врска со превенцијата од дроги во Република Македонија.

Рок на изготвување: мај 2004 година

3. Информација за состојбите во специјалистичко-консултативната дејност во Република Македонија во период 1997-2003 година;

Рок на изготвување: мај 2004 година

4. Информација за состојбите со болестите на зависност и алкохолизам за период 2003 година во Република Македонија.

Рок на изготвување: мај 2004 година

5. Информација за искористеност на болничките капацитети во здравствените организации во Република Македонија во 2003 година.

Рок на изготвување: јуни 2004 година

6. Информација за здравствената состојба и здравствената заштита на населението во Република Македонија за 2003 година

Рок на изготвување: јуни 2004 година

7. Информација за состојбата со патронажната дејност во Република Македонија во 2003 година.

Рок на изготвување: јуни 2004 година

8. Анализа на болничкиот морбидитет и mortalитет во Република Македонија за 2003 година.

Рок на изготвување: септември 2004 година

9. Информација за состојбите и проблемите со хроничната бубрежна инсуфициенција во Република Македонија за 2003 година.

Рок на изготвување: септември 2004 година

10. Информација за состојбите и проблемите со шеќерна болест во Република Македонија за 2003 година.

Рок на изготвување: септември 2004 година

11. Анализа на материјално-финансиската состојба во здравството во Република Македонија.

Рок на изготвување: септември 2004 година

12. Информација за состојбите во приватното здравство во 2003 година.

Рок на изготвување: септември 2004 година

13. Извештај за остварувањето на Програмата за систематски прегледи на ученици и студенти во 2003 година.

Рок на изготвување: октомври 2004 година

14. Предлог-Програма за систематски прегледи на ученици и студенти во 2005 година.

Рок на изготвување: октомври 2004 година

15. Предлог-Програма за превентивна здравствена заштита во Република Македонија за 2005 година.

Рок на изготвување: октомври 2004 година

16. Информација за состојбите со ортопедските деформитети кај учениците во Република Македонија.

Рок на изготвување: ноември 2004 година

17. Информација за состојбите во психијатриските болници во Република Македонија.

Рок на изготвување: ноември 2004 година

Во текот на 2004 година активно ќе се учествува во активностите за утврдување на стратегијата за реформи на здравствениот систем и долгорочниот развој на здравствената заштита до 2010-та година во Република Македонија со утврдување и примена на индикаторите за остварувањето на стратегијата за реформите во здравството и развој на здравствената заштита согласно Европската стратегија "ЗДРАВЈЕ ЗА СИТЕ" и утврдени индикатори од Регионалното биро на СЗО за Европа.

IV. ФИНАНСИРАЊЕ НА ПРОГРАМАТА

За реализација на превентивните мерки за спроведување на мерките и активностите од Програмата за превентивна здравствена заштита за 2004 година потребни се вкупно денари и тоа :

I.	Санитарно-хигиенска дејност	19.485.763,00
1.	Заводи за здравствена заштита	14.614.322,00
2a	Републички завод за здравствена заштита за за активностите од I под Б) точка 6 од Програмата (медицински отпад)	6.000.000,00
2б	Републички завод за здравствена заштита за останатите активности од Програмата	4.871.441,00
II.	Епидемиолошка дејност	13.000.000,00
1.	Заводи за здравствена заштита	10.000.000,00
2.	Републичкиот завод за здравствена заштита	3.000.000,00
III.	Лабораториска - микробиолошка дејност	
1.	Заводи за здравствена заштита	
2.	Републички завод за здравствена заштита	

IV.	Социјално-медицинска дејност	7.000.000,00
1.	Заводи за здравствена заштита	5.000.000,00
2.	Републички завод за здравствена заштита	2.000.000,00
V.	Активности на Заводите и РЗЗЗ во случај на вонредни состојби	1.000.000,00
VI.	Програмски активности за испитување на загаденоста на животната средина во Велес	6.210.237,00
	Вкупно:	52.696.000,00

Услугите за лабораториско-микробиолошка дејност и трошоците за лабораториски материјали се вклучени во средствата за санитарно - хигиенската и епидемиолошка дејност.

Средства за дел од активностите на епидемиолошката дејност се обезбедуваат со Програмата за испитување на појавата, спречувањето и сузбивањето на бруцелозата кај луѓето во Република Македонија и со Програмата за заштита на населението од СИДА во Република Македонија.

Средствата за реализација на активностите од програмата за спречување на загаденоста на животната средина во Велес ќе се распределат на носителите на активностите содржани во програмата.

Вкупните средства за реализација на оваа програма ќе се обезбедат од Буџетот на Република во износ од 52.696.000,00 денари преку Министерството за здравство врз основа на фактури и извештаи за извршени услуги.

Оваа програма се објавува во "Службен весник на Република Македонија".

Бр.23-1297/1
19 април 2004 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
Јован Манасијевски, с.р.

433.

Врз основа на член 17 став 2 од Законот за ветеринарното здравство („Службен весник на Република Македонија“ бр. 28/98), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 19.04.2004 година, донесе

ПРОГРАМА ЗА КОРИСТЕЊЕ НА СРЕДСТВАТА ЗА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА НА ЖИВОТНИТЕ ВО 2004 ГОДИНА

I.

Средствата за здравствена заштита на животните од заразни болести во 2004 година се утврдуваат во износ од 276.150.000 денари и тоа од следните извори:

	во денари
1. Средства од Буџетот на РМ	276.150.000

II.

Средствата утврдени во дел I од оваа програма се користат за:

Активност	Предвидени средства во денари
1. Неисплатени обврски за 2003 година	111.000.000,00
2. Систематска и превентивна заштита-вакцинација од определени заразни болести на животните, согласно Наредбата за преземање мерки за заштита на животните од заразни болести во 2004 година	23.000.000,00
3. Земање, пакување и испраќање на материјал (крв и др.) за лабораториско испитување и лабораториско испитување на заразни болести	57.000.000,00
4. Надомест за заклани или еутаназирани болени животни, за нивниот транспорт до објектот за колење или местото за нештетно отстранување, трошоци за колење и надокнадување на репродуктивни грла	20.000.000,00
5. Трошоци за дезинфекција, дезинсекција и дератизација при искоренување на заразните и други болести кај животните	4.500.000,00
6. Стручно усовршување на ветеринарните инспектори	3.500.000,00

7. Опремување на Управата за ветеринарство и ветеринарната инспекција за теренска работа и заштита при работа	1.000.000,00
8. Организирано ветеринарно - медицинско просветување на сопствениците на животни и издавање на брошури	1.000.000,00
9. Плаќање членарини во меѓународни организации	2.000.000,00
10. Подготовка и изведување на епизоотолошки студии, елаборат за ветеринарно здравствена исправност на добиточна храна и преводи на стручна литература	6.500.000,00
11. Формирање Центар за следење на несакани дејства од ветеринарно медицинските препарати, воведување на систем за добра производна пракса во објектите за производство на ветеринарно медицински препарати и воведување НАССР систем во објекти за производство на добиточна храна	2.000.000,00
12. Следење и откривање на присуство на резидуи во сировините и производите од животинско потекло и следење на употребата на антибиотици кај домашните животни	10.000.000,00
13. Идентификација и регистрација на животните	30.000.000,00
14. Непредвидени мерки	1.000.000,00
15. Материјални трошоци за спроведување на програмата	3.000.000,00
16. Одржување и надградба на информативните системи во Управата за ветеринарство	650.000,00
ВКУПНО	276.150.000

III.

Средствата од дел II точка 2 од оваа програма во износ од 23.000.000 денари, ќе се користат за:

- вакцинација и сузбивање на антраксот кај коњите, говедата, овците и шушкавецот кај говедата	2.000.000
- вакцинација и сузбивање на класичната чума кај свињите, вклучувајќи ја и вонредната вакцинација при појава на заразата	14.000.000
- вакцинација на овците и јагнињата против ентеротоксемија кај овците и заразен пролив кај јагнињата	7.000.000

IV.

Средствата од дел II точка 3 од оваа програма во износ од 57.000.000 денари, ќе се користат за:

- земање, пакување и испраќање на материјал (крв и др.) за лабораториско испитување	25.000.000
- лабораториско испитување и дијагностика на заразни болести кај животните	25.000.000
- туберкулинизација и ретуберкулинизација кај говедата	7.000.000

V.

Средствата од дел II точка 4 од оваа програма во износ од 20.000.000 денари, ќе се користат за:

- надомест за заклани или убиени животни за сузбивање на бруцелозата и туберкулозата	18.800.000
- надомест за заклани или убиени животни заболени од други заразни болести, чие убивање е наредено од страна на Управата за ветеринарство	1.000.000
- еутаназии на заболени животни	200.000

VI.

Средствата од дел II точка 5 од оваа програма во износ од 4.500.000 денари, ќе се користат за:

- дезинфекција, дезинсекција и дератизација при сузбивањето на заразните болести од член 82 точка 9 од Законот за ветеринарно здравство и тоа: на објектите за одгледување на животните (штали, трла и др.), просториите за колење на животни, на местото на убивање и нештетно отстранување на животните	4.500.000
---	-----------

VII.

Средствата од дел II точка 6 од оваа програма во износ од 3.500.000 денари, ќе се користат за:

- едукација на ветеринарните инспектори во областа на јавното здравство (Спонгиозна Енцефалопатија кај говедата, НАССР)	700.000
- семинари за ветеринарните инспектори во областа на Управната постапка	350.000
- едукација на ветеринарните инспектори во областа на контролата на ветеринарно медицинските препарати	350.000
- едукација на ветеринарните инспектори во областа на здравствената заштита на животните	700.000
- едукација на ветеринарните инспектори во областа на воведувањето на добра производна пракса во објектите за производство на ветеринарно медицински препарати	350.000
- стручно усовршување во земјата и странство	650.000
- набавка на стручна литература, сертификати и други формулари	300.000

VIII.

Средствата од дел II точка 7 од оваа програма во износ од 1.000.000 денари, ќе се користат за:

- опремување на гранична ветеринарна инспекција	350.000
- набавка на ласерски принтер во Управа за ветеринарство	150.000
- опремување на ветеринарните инспектори за работа на терен и вршење на надзор	500.000

IX.

Средствата од дел II точка 8 од оваа програма во износ од 1.000.000 денари, ќе се користат за:

Организирано ветеринарно-медицинско просветување на сопствениците на животни и издавање на брошури	1.000.000
--	-----------

X.

Средствата од дел II точка 9 од оваа програма во износ од 2.000.000 денари, ќе се користат за:

- Плаќање на членството на Управата за ветеринарство во Меѓународната организација за здравствена заштита на животните - ОИЕ	2.000.000
--	-----------

XI.

Средствата од дел II точка 10 од оваа програма во износ од 6.500.000 денари, ќе се користат за:

- Подготовка и изведување на епизоотиолошки студии за болести кои не се предвидени со програмата	3.140.000
- Изготвување елаборат за ветеринарно здравствена исправност на добиточна храна	500.000
- Преведување текстови од примарна и секундарна легислатива на Европската Унија од англиски на македонски јазик	2.500.000
- Ангажирање на професионални преведувачи од англиски на македонски јазик	360.000

XII.

Средствата од дел II точка 11 од оваа програма во износ од 2.000.000 денари, ќе се користат за:

- Формирање на центар за следење на несакани дејства од ветеринарно медицинските препарати	1.000.000
- воведување на систем за добра производна пракса во објектите за производство на ветеринарно медицински препарати	500.000
- воведување НАССР систем во објекти за производство на добиточна храна	500.000

XIII.

Средствата од дел II точка 12 од оваа програма во износ од 10.000.000 денари, ќе се користат за:

- Следење и откривање на присуство на резидуи во сировините и производите од животинско потекло и следење на употребата на антибиотици кај домашните животни	10.000.000
--	------------

XIV.

Средствата од дел II точка 13 од оваа програма во износ од 30.000.000 денари, ќе се користат за:

- Услуги за прво обележување	18.880.500
- Трошоци за достава на пасоши на говеда за прво обележување	738.000
- Информативна кампања	922.500
Трошоци за обука на корисниците на системот	1.000.000
- Услуги за рутинско обележување	6.737.000
- Изнајмена линија за компјутерскиот центар	738.000
- Телефонски трошоци	246.000
- Потрошен материјал	246.000
- Транспортни трошоци	492.000

XV.

Средствата од дел II точка 16 од оваа програма во износ од 650.000 денари, ќе се користат за:

- одржување и надградба на информативните системи за здравствена заштита на животните	450.000
- одржување и надградба на информативните системи за гранична ветеринарна инспекција	200.000

XVI.

Средствата од дел III алинеја 1, 2 и 3, дел IV алинеја 1 и 3, дел V алинеја 3, дел VI алинеја 1 и дел XIV алинеја 1, 2 и 5 на оваа програма ќе се исплатуваат по склучен договор меѓу министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство и ветеринарните друштва во епизоотиолошките подрачја.

Останатите средства од оваа програма ќе се исплатуваат на правно лице кое ги исполнува условите пропишани од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Средствата од дел IV алинеја 2, дел IX алинеја 1 и дел XIII алинеја 1 ќе се исплатуваат по склучен договор меѓу министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство и Факултетот за ветеринарна медицина - Скопје.

XVII.

Приоритет во спроведување на мерките на оваа програма ќе имаат епизоотиолошките подрачја доколку се појават заразни болести во поголем обем.

XVIII.

За спроведување на оваа програма се грижи Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Доколку некоја мерка не биде извршена, а друга е извршена во поголем обем, пренамена на средствата може да врши министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство во рамките на вкупно предвидените средства по оваа програма.

XIX.

Оваа програма влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 23-1448/1
19 април 2004 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
Јован Манасијевски, с.р.

434.

Врз основа на член 15 и член 17 став 1 од Законот за ветеринарното здравство („Службен весник на Република Македонија“ бр. 28/98), министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство донесува

**НАРЕДБА
ЗА ПРЕЗЕМАЊЕ МЕРКИ ЗА ЗАШТИТА НА ЖИВОТНИТЕ ОД ЗАРАЗНИ БОЛЕСТИ И РОКОВИ
ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА НАРЕДЕНИТЕ
МЕРКИ ВО 2004 ГОДИНА**

Член 1

Согласно одредбите на оваа наредба во 2004 година ќе се организираат и спроведуваат потребните мерки за здравствена заштита на животните од заразни болести заради откривање, спречување, лекување и искоренување на заразните болести кај животните:

I

A. Особено опасни заразни болести

1. Класична чума кај свињите
2. Син јазик
3. Класична чума кај живината (Авијарна инфлуенца)

B. Други заразни болести

- 1) Беснило
- 2) Бруцелоза
- 3) Ентеротоксемија кај овците и заразен пролив кај јагнињата
- 4) Туберкулоза
- 5) Црн пришт (Антракс)
- 6) Шушкавец
- 7) Болести кај живината
- 8) Трансмисивни спонгиоформни енцефалопатии
- 9) Заразни и паразитски болести кај пчелите
- 10) Трихинелоза
- 11) Заразни болести кај рибите
- 12) Заразни болести кај дивечот
- 13) Заразни болести кај репродуктивни животни
- 14) Инфективна анемија кај копитарите
- 15) Паразитски заболувања кај овците

Мерки за сузбивање и искоренување на други заразни болести кај животните утврдени со Законот за ветеринарното здравство („Службен весник на Република Македонија“ бр. 28/98) ќе се преземат доколку тие се појават или постои опасност да се појават.

II

Заштитни вакцинации

1) Класична чума кај свињите

Заштитна вакцинација против Класичната чума кај свињите, задолжително ќе се врши на целата територија на Република Македонија.

Вакцинацијата на свињите ќе се врши во текот на целата година со атенуирана вакцина, според упатството на производителот на вакцината. Возрасните грла ќе се вакцинираат еднократно. Младите прасиња ќе се вакцинираат двократно, и тоа првата вакцинација на старост од околу 45 дена, додека ревакцинацијата ќе биде 2 месеци подоцна.

Во прометот може да се пуштаат само имуни свињи, односно свињи кои се вакцинирани најмалку седум дена пред пуштањето во промет.

Доколку не постои доказ дека свињите се вакцинирани, задолжително ќе се изврши вакцинација.

За свињите кои заболеле од Класична чума на свињите, а не биле вакцинирани нема да биде исплатен надомест на штетата.

Трошоците за вакцинацијата против Класичната чума кај свињите ќе бидат на терет на Програмата за ко-

ристење средства за здравствена заштита на животните во висина од 50%, согласно членот 82 од Законот за ветеринарното здравство („Службен весник на Република Македонија“ бр. 28/98).

2) Беснило

Во 2004 година, кучињата постари од 4 месеци ќе се вакцинираат против Беснило на целата територија на Република Македонија во периодот од 15 јануари до 31 мај 2004 година.

Кучињата кои во текот на годината ќе достигнат старост од 4 месеци и кучињата кои се купени (без доказ дека се вакцинирани) во рок од 14 дена мора да се вакцинираат.

Врз кучињата кои не се вакцинирани ќе се применат одредбите од Законот за ветеринарното здравство.

Трошоците за вакцинацијата против беснилото се на терет на сопствениците на кучињата.

3) Ентеротоксемија кај овците и заразен пролив кај јагнињата

Во населените места каде во последните 5 години е утврдена Ентеротоксемија на овците и заразен пролив на јагнињата, во 2004 година ќе се изврши вакцинација на овците и јагниња. Вакцинацијата ќе се врши еднократно према упатството на производителот на вакцината.

Трошоците за вакцинацијата против Ентеротоксемија кај овците и заразен пролив кај јагнињата ќе бидат на терет на Програмата за користење на средствата за здравствена заштита на животните во 2004 година во висина од 50%.

4) Црн пришт (Антракс)

Во сите дистрикти на Антраксот превентивна вакцинација на говедата, овците, козите и коњите против Црниот пришт ќе се изврши најдоцна до 30 април, согласно упатството на производителот на вакцината.

Како дистрикт на Црниот пришт се подразбира подрачјето во кое во последните 20 години е востановена болеста.

Говедата, овците, козите и коњите е дозволено да се напакуваат во заразените подрачја само доколку се вакцинирани и доколку од вакцинацијата поминало најмалку 2 недели.

Ново внесените животни, животните кои во пропишаниот рок од став 1 на оваа точка не ги исполнуваат условите за вакцинација, како и подмладокот што ќе се принови подоцна, дополнително ќе се вакцинираат кога ќе ги исполнат условите пропишани од производителот на вакцината.

Трошоците за вакцинацијата против Црниот пришт во целост се на терет на Програмата за користење на средствата за здравствена заштита на животните во 2004 година.

5) Шушкавец

Во сите дистрикти на Шушкавецот превентивна вакцинација на говедата ќе се изврши најдоцна до 30 април согласно упатството на производителот на вакцината.

Како дистрикт на Шушкавецот се подразбира подрачјето во кое во последните 5 години е востановена болеста.

Говедата е дозволено да се напакуваат во заразените подрачја само доколку се вакцинирани и доколку од вакцинацијата поминало најмалку 2 недели.

Ново внесените животни, животните кои во пропишаниот рок од став 1 на оваа точка не ги исполнуваат условите за вакцинација, како и подмладокот што ќе се принови подоцна, дополнително ќе се вакцинираат кога ќе ги исполнат условите пропишани од производителот на вакцината.

Во подрачјата кои се истовремено дистрикти на Црн пришт и на Шушкавец, вакцинацијата ќе се изврши со вакцина која обезбедува имунитет против двете болести.

Трошоците за вакцинацијата против Шушкавецот во целост се на терет на Програмата за користење на средствата за здравствена заштита на животните во 2004 година.

III

Дијагностички и други испитувања

1) Трансмисивни спонгиозни енцефалопатии

Заради утврдување на присуството на причинителот на Трансмисивните спонгиозни енцефалопатии, ќе се испитаат:

1. На Спонгиозна енцефалопатија кај говедата ќе се испитаат говедата кои:

а. Без оглед на староста:

- Показуваат знаци на пореметување на централниот нервен систем со што не може да се отклони сомнежот на присуство на Спонгиозната енцефалопатија кај говедата;

- Потекнуваат од иста одгледувачка група во која е утврдено постоењето на Спонгиозната енцефалопатија кај говедата; и

- Сите говеда кои потекнуваат од животни кај кои е утврдена Спонгиозната енцефалопатија кај говедата, родени во периодот од две години пред и после појавата на првите клинички знаци на болеста кај заболелата мајка.

б) Постари од 24 месеци после:

- Угинување од било која причина;

- Сите говеда пратени на редовно колење.

Месото од говедата постари од 24 месеци пратени на редовно колење, како и месото од говедата кои согласно оваа наредба лабораториски се испитуваат на Спонгиозна енцефалопатија кај говедата не смее да се пушти во промет до постигнувањето на лабораториските резултати. Во промет може да се пушти само месо од говеда кои дале негативен резултат.

2. Заради утврдување на присуството на причинителот на Скрапи, ќе се испитаат сите овци и кози постари од 12 месеци, кои:

а) Показуваат клинички знаци на пореметување на централниот нервен систем и промени во однесувањето кои траат најмалку 15 денови и кои со лекување не можат да се отстранат;

б) Показуваат знаци на малаксаност без знаци на заразни и трауматски болести; и

в) Показуваат други болни прогресивни промени.

Дијагностичко лабораториско испитување на Трансмисивните спонгиозни енцефалопатии ќе се извршуваат на Факултетот за ветеринарна медицина со една од пропишаните методи на брзи тестови:

- western-blotting методот (Prionics)

- ELISA тестот (Bio Rad)

Кај животните кај кои е поставен основан сомнеж на присуство на трансмисивните спонгиозни енцефалопатии, лабораториските испитувања ќе се вршат и имунохистохемиски.

Кога резултатот од лабораториското испитување со пропишаните методи на брзи тестови е нејасен или позитивен, ткивото понатаму ќе подлежи на патохистолошко испитување на базата на мозокот, според стандардите утврдени со најновото издание на Прирачникот за стандарди за дијагностички испитувања и вакцини на Меѓународната организација за здравствена заштита на животните ОИЕ (Manual of Standards for Diagnostic Tests and Vaccines of Office International des Epizooties ОИЕ), освен кога се работи за автолизирани материјал или материјал кој поради други причини не е подобен за хистопатолошко испитување.

Кога резултатите од хистопатолошко испитување се нејасни или негативни или кога се работи за автолизирани материјал, ткивата ќе подлежат на еден од пропишаните дијагностички методи на брзи тестови, при што одбраната метода на брзи тестови не смее да биде иста со онаа која е првобитно употребена.

Трошоците за дијагностичко испитување на трансмисивните спонгиозни енцефалопатии во целост се на терет на Програмата за користење на средствата за здравствена заштита на животните за 2004 година.

2) Туберкулоза

а) Говеда

Во стадата во кои во 2003 година била дијагностицирана Туберкулозата, задолжително ќе се изврши туберкулинизација на сите приплодни говеда постари од 6 недели.

Во останатиот дел од епизоотиолошките единици, согласно планот на ветеринарниот инспектор во 1/3 од населените места ќе се изврши туберкулинизација врз сите говеда постари од 6 недели.

Позитивните грла на Туберкулоза ќе се обележат со буквата "Т" во пределот на градниот кош на левата страна со посебни спрееви. Позитивните грла по комисијата проценка ќе бидат заклани од нужда во најкраток можен рок, но не подолг од 10 дена. На сопственикот на животните, согласно членот 78 од Законот за ветеринарното здравство („Службен весник на Република Македонија“ бр. 28/98), му се обезбедува надоместок на штетата.

Доколку при редовното (комерцијално) колење на говедата се констатира Туберкулозата, ветеринарниот инспектор од кланицата ќе го информира ветеринарниот инспектор од епизоотиолошкото подрачје од каде потекнува туберкулозното говедо, кој ќе превземе мерки предвидени со закон-туберкулинизација на говедата во дворот од каде што потекнува туберкулозното заклано говедо.

Во одгледувалиштата во кои е констатирана Туберкулозата ќе се врши симултана туберкулинизација на преостанатите грла 2 месеци по отстранувањето на туберкулозните грла. После добивањето на негативен резултат кај сите присутни говеда, ќе се изврши симултана туберкулинизација после 6 месеци.

За обновување на стадото можат да се користат само говеда кои претходно биле туберкулинизирани и дале негативен резултат на Туберкулоза.

Во случај на продавање или било кој друг начин на отуѓување на животните, мора претходно да бидат испитани и да се со негативен резултат на Туберкулоза.

Дијагностичкото испитување на Туберкулоза кај говедата ќе се врши согласно планот на ветеринарниот инспектор во периодот од 15 февруари до 31 октомври 2004 година.

б) Свињи

Во сите одгледувалишта со повеќе од 20 расплодни грла ќе се изврши задолжителна туберкулинизација кај расплодни грла на најкасно до 31 мај 2004 година.

Доколку при редовното (комерцијално) колење на свињите се констатира Туберкулозата, ветеринарниот инспектор од кланицата ќе го информира ветеринарниот инспектор од епизоотиолошкото подрачје од каде потекнува туберкулозната свиња, кој ќе превземе мерки предвидени со закон-туберкулинизација на свињите и говедата во дворот од каде што потекнува туберкулозната заклана свиња.

Туберкулинизацијата на говедата и свињите е на терет на Програмата за користење на средствата за здравствена заштита на животните во 2004 година во висина од 50%.

Бруцелоза

а) Овци и кози

Заради сузбивање и искоренување на Бруцелозата кај овците и козите ќе се вади крв за серолошки испитувања на сите овци и кози постари од 6 месеци.

Вадењето крв за серолошко испитување на Бруцелоза ќе се започне од стадата каде во 2003 година имало позитивни животни.

Сите овци и кози кои одат од зимско на летно напаѓање и обратно, од едно во друго епизоотиолошко подрачје, пред селењето ќе бидат испитани на Бруцелоза. Селењето на овците е условено со негативниот резултат, што се докажува со уверението за здравствена состојба на животните.

Докторите по ветеринарна медицина се должни при секој абортус да достават крв за лабораториско испитување.

Животните кои во текот на годината не го напуштаат епизоотиолошкото подрачје ќе бидат еднократно испитани на Бруцелоза.

Во случај на продавање или било кој друг начин на отуѓување на животните, мора претходно да бидат испитани со негативен резултат на Бруцелоза.

Позитивните грла на Бруцелоза ќе се обележат со буквата "Б" во пределот на градниот кош на левата страна со посебни спрееви. Позитивните овци и кози на Бруцелоза по добивањето на резултатот, ќе бидат заклани од нужда. На сопственикот на животните, согласно членот 78 од Законот за ветеринарното здравство („Службен весник на Република Македонија“ бр. 28/98), му се обезбедува надоместок на штетата.

Факултетот за ветеринарна медицина крвта за серолошко испитување ќе ја испита со тестот Розе Бенгал. Позитивните и сомнителните реакции на Розе Бенгал тестот ќе се испитаат со тестот РВК или ELISA.

Факултетот за ветеринарна медицина согласно член 86 точка 2 и член 96 од Законот за ветеринарното здравство („Службен Весник на Република Македонија“ бр. 28/98) ќе ги достави резултатите од дијагностичките испитувања до Управата за ветеринарство, ветеринарниот инспектор и ветеринарното друштво најдоцна за 72 часа од доставувањето на материјалите.

За обновување на матичното стадо можат да се користат само овци и кози кои претходно биле тествани со негативен резултат.

Вадењето на крв од овци и кози ќе се врши од 1 февруари до 31 мај. Вадењето крв од овците кои се напаѓаат на летните пасишта, пред селењето на зимските пасишта ќе се врши од 1 септември до 31 октомври 2004 година.

Вадењето на крв и лабораториските претраги во целост се на терет на Програмата за користење на средствата за здравствена заштита на животните во 2004 година.

б) Говеда

Кај држателите каде во 2003 година имало појава на Бруцелоза кај говедата, овците или козите, како и кај држателите каде во 2004 година била дијагностицирана бруцелозата кај овците или козите, во 2004 година ќе се вади крв од сите говеда постари од 6 месеци.

Во останатиот дел од епизоотиолошкото подрачје, каде во 2003 година немало појава на Бруцелоза, согласно планот на ветеринарниот инспектор, во 1/3 од населените места ќе се изврши серолошко испитување кое ќе биде извршено врз сите приплодни говеда постари од 6 месеци.

Вадењето крв за серолошко испитување на Бруцелоза ќе се започне од стадата каде во 2003 или 2004 година имало позитивни животни.

Докторите по ветеринарна медицина се должни при секој абортус на крави и јуници да достават крв за лабораториско испитување.

Крвта од говеда ќе се вади согласно планот на ветеринарниот инспектор од 1 февруари до 31 октомври 2004 година.

Позитивните грла на Бруцелоза ќе се обележат со буквата "Б" во пределот на градниот кош на левата страна со посебни спрееви. Позитивните грла на Бруцелоза по добивањето на резултатот ќе бидат заклани од нужда. На сопственикот на животните, согласно членот 78 од Законот за ветеринарното здравство („Службен весник на Република Македонија“ бр. 28/98), му се обезбедува надоместок на штетата.

Факултетот за ветеринарна медицина крвта за серолошко испитување ќе ја испита со тестот Розе Бенгал. Позитивните и сомнителните реакции на Розе Бенгал тестот ќе се испитаат со ЕЛИСА тестот.

Факултетот за ветеринарна медицина согласно член 86 точка 2 и член 96 од Законот за ветеринарното здравство („Службен весник на Република Македонија“ бр. 28/98) ќе ги достави резултатите од дијагностичките испитувања до Управата за ветеринарство, ветеринарниот инспектор и ветеринарното друштво најдоцна за 72 часа од доставувањето на материјалите.

Во случај на продавање или било кој друг начин на отуѓување на животните, мора претходно да бидат испитани со негативен резултат на Бруцелоза.

За обновување на матичното стадо можат да се користат само говеда кои претходно биле тествани на Бруцелоза и дале негативен резултат.

Вадењето на крв и лабораториските претраги во целост се на терет на Програмата за користење на средствата за здравствена заштита на животните во 2004 година.

в) Свињи

Кај држателите каде во 2003 година имало појава на Бруцелоза кај овците, козите, говедата или свињите како и кај држателите каде во 2004 година ќе се дијагностицира Бруцелозата кај овците, козите или говедата, еднаш годишно ќе се зема крв од сите приплодни свињи и ќе се испита на Бруцелоза. Испитувањето се врши од 1 април до 30 јуни 2004 година.

Крв од нерези кои се користат за производство на семе за вештачко осеменување и природен припуст се прегледува 2 пати годишно на Бруцелоза. Крв се зема и од сите приплодни грла (нерези и назимки) пред да бидат вклучени во приплод.

Вадењето на крв и лабораториските претраги во целост се на терет на Програмата за користење на средствата за здравствена заштита на животните во 2004 година.

г) Син јазик

Заради испитување на епизоотиолошката состојба со болеста Син јазик во Македонија, ќе се изврши серолошко испитување на присуство на антитела на болеста Син јазик кај говедата, овците и козите. Бројот на серолошки проби, како и местата од каде потекнуваат животните кои ќе се испитаат на болеста Син јазик ќе ги утврди Управата за ветеринарство со посебен план.

Крвта која ќе се испита на Син јазик ќе биде земена од серолошкото испитување на присуство на Бруцелоза кај говедата, овците и козите.

Факултетот за ветеринарна медицина согласно член 86 точка 2 и член 96 од Законот за ветеринарното здравство („Службен весник на Република Македонија“ бр. 28/98) ќе ги достави резултатите од дијагностичките испитувања до Управата за ветеринарство, ветеринарниот инспектор и ветеринарното друштво најдоцна за 72 часа од доставувањето на материјалите.

Лабораториските претраги во целост се на терет на Програмата за користење на средствата за здравствена заштита на животните во 2004 година.

5) Заразни болести кај расплодните животни

а) Генитална кампилобактериоза

Брис или испирок од препуциумот на биковите кои се користат за природен припуст или производство на семе за вештачко осеменување ќе се претражува на Кампилобактериоза два пати годишно.

Првото испитување ќе се изврши пред користењето за природен припуст односно земањето семе за вештачко осеменување.

Кај секоја неправилност во половиот циклус, абортус кај говеда, овци и кози, на лабораториско испитување ќе се достави вагинална слуз а по можност и абортираниот фетус.

б) Лептоспироза

Крв од биковите, овците, јарците, нерастите и пастувите кои служат за производство на семе за вештачко осеменување или природен припуст, мора два пати годишно серолошки да се испитаат на Лептоспироза.

При секое пометнување кај кравите, јуниците, овците, козите, свињите, назимките и кобилите треба да се достави крв за лабораториска претрага на Лептоспироза.

в) Паратуберкулоза

Крв и фецес од биковите, овните и јарците кои служат за производство на семе за вештачко осеменување или природен припуст мора два пати годишно да се испитаат на Паратуберкулоза.

На Паратуберкулоза мора да се испита и крв од сите молзни крави пред формирањето на ново стадо како и крв од новонабавените јуници пред воведувањето во стадото.

г) Кју треска

При секое пометнување, кравите, јуниците, овците и козите мора лабораториски да се испитаат на Кју треска.

д) Салмонелоза кај коњите, овците и козите

При секое пометнување кај кобилите, овците и козите, мора да се достави на лабораториско испитување крв, а по можност и пометнатиот фетус на Салмонелоза.

е) Трихомонијаза

Биковите кои служат за производство на семе за вештачко осеменување или за природен припуст, мора да бидат испитани на Трихомонијаза два пати годишно, при што првото испитување треба да биде пред земањето на семето за вештачко осеменување или припустот.

е) Инфективен ринотрахеитис и заразен пустуловагинитис (ИБР/ИПВ)

Биковите кои служат за производство на семе за вештачко осеменување или за природен припуст, мора да бидат два пати годишно клинички и лабораториски испитани на Инфективен ринотрахеитис и заразен пустуловагинитис.

Кравите и јуниците кои покажуваат клинички знаци на Заразен пустуловагинитис не смеат вештачки да се осеменат ниту природно да се припуштат.

ж) Листерииоза

Биковите кои служат за производство на семе за вештачко осеменување или за природен припуст, мора да бидат испитани на Листерииоза два пати годишно, при што првото испитување треба да биде пред земањето на семето за вештачко осеменување или припустот.

з) Туберкулоза

Биковите кои служат за производство на семе за вештачко осеменување или за природен припуст, мора да бидат испитани на Туберкулоза со симултана туберкулинизација еднаш годишно.

с) Ензоотска леукоза кај говедата

Биковите кои служат за производство на семе за вештачко осеменување или за природен припуст, мора да бидат испитани на Ензоотска леукоза кај говедата два пати годишно, при што првото испитување треба да биде пред земањето на семето за вештачко осеменување или припустот.

и) Бруцелоза

Биковите, овните, јарците и нерастите кои служат за производство на семе за вештачко осеменување или за природен припуст, мора да бидат испитани на Бруцелоза два пати годишно, при што првото испитување треба да биде пред земањето на семето за вештачко осеменување или припустот.

ј) Син јазик

Биковите, овните и јарците кои служат за производство на семе за вештачко осеменување или за природен припуст, мора да бидат испитани на Син јазик два пати годишно, при што првото испитување треба да биде пред земањето на семето за вештачко осеменување или припустот.

к) Бовина вирусна дијареа

Биковите кои служат за производство на семе за вештачко осеменување или за природен припуст, мора да бидат испитани на Бовина вирусна дијареа два пати годишно, при што првото испитување треба да биде пред земањето на семето за вештачко осеменување или припустот.

Земањето примероци и лабораториските претраги се на терет на производителот на семе за вештачко осеменување односно на сопствениците на животните за природен припуст.

6) Инфективна анемија кај копитарите

Серолошко испитување на крвта на копитарите ќе биде извршено:

- еднаш годишно, најкасно до 31 септември, во сите ергели, спортски друштва и други одгледувалишта со 5 или повеќе копитари;

- при воведувањето на нови грла во одгледувалиштата наведени во алинеја 1, став 1 од оваа точка;

- кај пастувите пред припустот;

- кај кобилите пред припуштањето;

- кај сите копитари кои се носат на изложби и спортски натпревари;

- при ставањето во промет.

Лабораторискиот наод за копитарите за Инфективната анемија кај копитарите во случаите од алинеите 2, 3, 4, 5 и 6 од оваа точка не смее да биде постаро од 30 дена.

Трошоците за дијагностичкото испитување на инфективната анемија кај коњите ќе биде на терет на сопствениците на животните.

7) Болести кај живината

а) Салмонелоза кај живината

Конзумните јајца и јајцата за расплод може да бидат ставени во промет односно инкубирани само доколку потекнуваат од јата кои се слободни од салмонелоза, односно доколку имаат потврда за здравствената состојба издадена врз основа на лабораторискиот наод од овластената лабораторија.

Заради докажување на инфекција со салмонела кај домашната живина, од фармите со над 500 единки, за бактериолошко и серолошко испитување ќе се земаат крв, брисеви од клоаката и лешеве (од несилки и еднодневни пилиња). Земањето мостри ќе се врши согласно следната шема:

Од родителските јата: од секој објект со над 500 единки ќе се земат клоакални брисеви и крв од 30 единки како и угинати единки (дневен морталитет) еднаш месечно.

Од инкубаторски станици: една збирна мостра прашина од сите машини, неизведени ембрионирани јајца и слабо витални пилиња (најмногу 30) и 20 брисеви од опремата и просториите еднаш месечно.

Од еднодневни пилиња (родителски или комерцијални): при приемот на фармата ќе се земе по една мостра подлошки од кутиите за транспорт на секои 1000 пилиња (до најмногу 10 мостри), угинати пилиња во текот на транспортот и првите три денови (најмногу 60 пилиња од секој ден).

Од бројлерските пилиња во текот на товорот: од секој објект со над 500 пилиња ќе се земат клоакални брисеви од 20 единки и дневен морталитет најдоцна една недела пред завршување на товорот.

Од пилиња од хибрид за производство на јајца: од секој објект со над 500 единки 10 збирни мостри фецес и дневен морталитет и тоа во 4 недела од одгледувањето и 2 недели пред преселувањето односно пуштањето во промет.

Од јатата несилки за производство на конзумни јајца: од секој објект со вселени над 500 единки клоакални брисеви и проби крв од 20 единки и дневниот морталитет секои три месеци.

Компоненти од анимално потекло кои се користат во исхраната на живината: мостри од сите пратки.

Земањето на мострите и нивниот транспорт до лабораторијата ќе се врши според Упатството за земање мостри.

Вдеањето крв и лабораториските претраги се 50% на терет на Програмата за користење на средствата за здравствена заштита на животните во 2004 година.

б) Класична чума кај живината (Авијарна инфлуенца, Птичји грип)

Крвта од живината земена за серолошко испитување на Салмонелоза кај живината два пати годишно серолошки ќе се испита на присуство на антитела на Авијарна инфлуенца.

Лабораториските претраги во целост се на терет на Програмата за користење на средствата за здравствена заштита на животните во 2004 година.

8) Заразни и паразитски болести кај пчелите
а) Американска чума на пчелиното легло

За сузбивање и искоренување на американската чума на пчелното легло во 2004 година, задолжително ќе се изврши преглед на сите пчелни друштва на територијата на Република Македонија.

Од позитивните и сомнителните пчелни друштва на американската чума по пчелно легло, ќе се зема материјал и испраќа на лабораториско испитување. Прегледите со посебно внимание ќе се вршат во случаи на продажба на нуклеуси, пакетни роєви и матици кои се субвенционираат.

Прегледот на пчелните друштва ќе се изврши од 15 септември до 31 октомври 2004 година, а на нуклеусите, пакетните роєви од 1 април до 31 мај пред продажбата на истите.

Трошоците за испраќање на лабораториско испитување и лабораториското испитување се на терет на Програмата за користење на средствата за здравствена заштита на животните во 2004 година.

б) Ноземоза

Сопствениците на пчелни заедници се должни во текот на јануари и февруари 2004 година да достават на лабораториско испитување примероци од зимските губитоци. Примероците за лабораториско испитување треба да се достават преку ветеринарните друштва задолжени за епизоотиолошката единица.

в) Варооза

Сопствениците на пчелни заедници се должни во текот на јануари и февруари 2004 година да достават на лабораториско испитување примероци за дијагностичко испитување на Варооза, и по потреба да спроведат лекување на пчелните заедници. Примероците за лабораториско испитување треба да се достават преку ветеринарните друштва задолжени за епизоотиолошката единица.

г) Болести на пчелните матици

Производството на пчелни матици за продажба е дозволено само од пчеларниците кои се под постојана ветеринарна контрола. Примероците за лабораториско испитување треба да се достават преку ветеринарните друштва задолжени за епизоотиолошката единица.

Прегледот на пчелните друштва и лабораториското испитување на мострите ќе бидат на терет на сопственикот.

9) Трихинелоза

За контролата, сузбивањето и искоренувањето на трихинелозата кај домашните и дивите животни во 2004 година, задолжително ќе се врши трихинелоскопски преглед на месото заклано во приватниот сектор од домашните свињи, како и на месото од свињите заклани во кланици со потекло од свињарски фарми со методите вештачка дигестија или трихинелоскопија. Иницијалните испитувања ќе се вршат во кланиците и ветеринарните друштва. Сомнителните и позитивните случаи ќе се испраќаат во Факултетот за ветеринарна медицина за потврдување.

Трошоците за сите испитувања во целост се на терет на сопствениците.

10) Заразни болести кај рибите

Во текот на 2004 година на дијагностичко испитување ќе подлежат рибите од вештачките рибници и вештачките езера.

Во одгледувалиштата за пастрмки најмалку 2 пати годишно ќе се земе материјал за дијагностичко испитување на Вирусна хеморагична септикемија кај пастрмките. Мострите за лабораториско испитување ќе се земаат, во рана пролет и во касна есен. Во рибниците за производство на пастрмки ќе се изврши: во периодот март-април, вирусолошко испитување на подмладокот а во декември, испитување на матичното јато (пастрмски матици) на присуство на Вирусна хеморагична септикемија кај пастрмките (ВХС).

Заради докажување на Заразната некроза на панкреасот кај пастрмките ќе се изврши лабораториско (вирусолошко испитување) на подмладокот во јуни, а на матичното јато во декември.

Задолжително контролно испитување на Бактериски нефритис кај пастрмките ќе се изврши во пролет и на есен.

Заради контрола, сузбивање и искоренување на Пролетната виремија на крапот, задолжително ќе се врши дијагностичко испитување. Редовно испитување еднаш годишно во рана пролет, ќе се врши во рибниците кои произведуваат конзумна риба, рибен подмладок како и кај одгледувачите на крап во кафезните фарми. Материјалот потребен за порибување на отворените води, реките и акумулациите, мора претходно да биде прегледан и да потекнува од фарми кои се слободни од оваа болест.

Лабораториското испитување на Заразна хематопетска некроза кај пастрмките ќе се врши за матичното јато во декември, а на подмладокот во јуни.

Трошоците за дијагностичките испитувања во целост на терет на сопствениците.

11. Болести кај дивечот

Ловечките друштва, концесионерите на ловиштата и Националните паркови ќе ги испратат мршите од угинатиот дивеч во Факултетот за ветеринарна медицина на утврдување на причините за угинување.

а) Беснило

Сите угинати животни како и животните сомнителни на Беснило задолжително ќе се достават на лабораториско испитување заради докажување или отфрлање на сомнежот.

Главата од сите одстрелани лисици и волци, запакувана во двојна поливинилска вреќа ќе се испрати на лабораториско испитување на Беснило во Факултетот за ветеринарна медицина.

б) Трихинелоза

Ловечките друштва, концесионерите на ловиштата и Националните паркови ќе испратат материјал за испитување (мускулен дел од дијафрагмата, дел од масетерот и/или меѓуребрена мускулатура) на присуство на Трихинелоза во Факултетот за ветеринарна медицина од сите отстрелани диви свињи.

в) Туларемија, Хеморагична болест кај зајациите и Миксоматоза

Ловечките друштва, концесионерите на ловиштата и Националните паркови ќе ги испратат зајациите угинати во ловиштето на лабораториско испитување на Туларемија, Хеморагична болест кај зајациите и Миксоматоза.

Трошоците за сите испитувања во целост се на терет на сопствениците односно ловечките друштва, концесионерите на ловиштата и Националните паркови.

12. Паразитски заболувања кај овците

Превентивното третирање на овците против;

- Белодробна стронгилоза; и

- Желудечно - цревна стронгилоза

ќе се врши еднократно од 1 септември до 1 декември со препарат кој истовремено делува на наведените паразитози.

Дијагностичкото испитување и третирањето на овците е на терет на Програмата за користење на средствата за здравствена заштита на животните во 2003 година во висина од 50%.

IV

Дезинфекција, дезинсекција и дератизација

Заради сузбивање и искоренување на заразните болести кај животните, ветеринарното друштво ќе врши дезинфекција, дезинсекција и дератизација во објектите и дворовите за одгледување на животни каде се појавила болест, согласно Решение од државниот ветеринарен инспектор.

V

Ветеринарни друштва кои ќе ги спроведуваат мерките согласно оваа наредба

Мерките предвидени со оваа наредба ги извршуваат ветеринарните друштва кои согласно член 90 од Законот за ветеринарното здравство („Сл. весник на РМ“ бр. 28/98) имаат склучено Договор со Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство-Управа за ветеринарство за спроведување на превентивните активности. За извршување на мерките, се плаќа надоместок определен со Договорот.

Превентивните активности утврдени со оваа наредба ќе се извршуваат согласно планот на ветеринарното друштво, кое претходно треба да биде доставено и одобрено од надлежниот државен ветеринарен инспектор.

VI

Вакцини, лекови и помошни лековити средства

Вакцините, лековите и помошните лековити средства за спроведување на мерките од Наредбата мораат да бидат регистрирани во Република Македонија.

VII

Водене евиденција и известување за спроведените активности

Крвта и другиот материјал кој ветеринарното друштво ги испраќа на лабораториско испитување треба да биде пропратено со “Формуларот за лабораториско испитување”, даден во Прилог 1, составен дел од оваа Наредба. Примероците за лабораториско испитување кои не се пропратени со “Формуларот за лабораториско испитување” нема да се испитаат.

Факултетот за ветеринарна медицина од Скопје ќе води компјутерска евиденција за извршените лабораториски анализи согласно методологијата на “Лабораторискиот Информативен Систем”. Факултетот за ветеринарна медицина од Скопје резултатите од извршените лабораториски анализи ќе ги доставува до Управата за ветеринарство, надлежните ветеринарни инспектори и ветеринарните друштва кои ги доставиле примероците најдоцна за 72 часа од нивното примање.

Активностите утврдени со оваа наредба кои ги извршуваат ветеринарните друштва, мора да се пријавуваат до надлежниот ветеринарен инспектор на месечно ниво, најдоцна до 5-ти наредниот месец. Обликот на Формуларите за пријава на извршените активности согласно оваа наредба се дадени во Прилог 2, составен дел на оваа наредба. Во случај на појава на заразни болести, пријавувањето мора да се изврши веднаш.

За сите активности кои се извршени согласно оваа наредба, ветеринарното друштво ќе пополни “Потврда за извршените активности” во три примероци од кои по една за сопственикот на животните, надлежниот ветеринарен инспектор и ветеринарното друштво. Обликот на Потврдата за извршените активности е даден во Прилог 3, составен дел на оваа наредба.

Говедата, овците и козите кои подлежат на дијагностичко испитување треба да бидат обележани со ушни маркици.

VIII

ЗАВРШНА ОДРЕДБА

Оваа наредба влегува во сила од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.

Бр. 11-3930/1
15 април 2004 година
Скопје

Министер,
Славко Петров, с.р.

Прилог бр. 1

ФОРМУЛАР ЗА ЛАБОРАТОРИСКО ИСПИТУВАЊЕ

Број:

Од пропратно писмо:

НАПОМЕНА: Сите барани информации во формуларот мора да се впишат, во спротивно моштрата и формуларот нема да бидат примени од лабораторијата. Да се употреби посебен формулар за секој сопственик поодделно.

1. ПОДАТОЦИ ЗА СОПСТВЕНИКОТ НА ЖИВОТНИТЕ

ЗА ПРАВНО ЛИЦЕ	
НАЗИВ	
ЛИЦЕ ЗА КОНТАКТ	
ЕДБ	

ЗА ФИЗИЧКО ЛИЦЕ	
ИМЕ	
ТАТКОВО ИМЕ	
ПРЕЗИМЕ	
ЕМБГ	

ТЕЛЕФОН	АДРЕСА	НАСЕЛЕНО МЕСТО
---------	--------	----------------

2. ПОДАТОЦИ ЗА ЖИВОТНИТЕ

2.1 Датум на земањето на моштрите

2.2 Локација на животните

НАСЕЛЕНО МЕСТО
ЕПИЗООТИОЛОШКА ЕДИНИЦА

2.3 Начин на одгледување

☐ Екстензивен
☐ Интензивен
/означи еден/

2.4 Ново внесени животни во стадото/дворот

☐ Не	
☐ Да	
/означи еден/	/месец/ /година/

3. ПРИЧИНА ЗА ЛАБОРАТОРИСКОТО ИСПИТУВАЊЕ

☐ ГОДИШНА НАРЕДБА или ☐ ДРУГО												
☐ Прво тестирање												
☐ Ретестирање												
/означи еден/												
ЗБИРНИ ПОДАТОЦИ ЗА ЖИВОТНИТЕ (во стадото, објектот, дворот)												
<table border="1"> <tr> <th>Вид</th> <th>Опфатени</th> <th>Вкупно</th> </tr> <tr> <td> </td> <td> </td> <td> </td> </tr> <tr> <td> </td> <td> </td> <td> </td> </tr> <tr> <td> </td> <td> </td> <td> </td> </tr> </table>	Вид	Опфатени	Вкупно									
Вид	Опфатени	Вкупно										

☐ ПОТВРДА НА БОЛЕСТ или ☐ ДРУГО																
Датум на прв случај																
Дали животните биле вакцинирани?																
☐ Не																
☐ Да																
/означи еден/ /месец/ /година/																
ПРИСУТНИ ЖИВОТНИ (во стадото, објектот, дворот)																
<table border="1"> <tr> <th>Вид</th> <th>Во ризик</th> <th>Заболени</th> <th>Поздравени</th> </tr> <tr> <td> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> </tr> <tr> <td> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> </tr> <tr> <td> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> </tr> </table>	Вид	Во ризик	Заболени	Поздравени												
Вид	Во ризик	Заболени	Поздравени													

4. АНАМНЕСТИЧКИ ПОДАТОЦИ, КЛИНИЧКИ ЗНАЦИ И ОБДУКЦИСКИ НАОД

Дали е животното третирано со ☐ антибиотици, одн. ☐ антихелминтици. Доколку е, кога последен пат?..... Доколку моштрата потекнува од поздравено животно, внесете го датумот на поздравување..... /ден и месец/.....

5. КОМЕНТАР

ДЕТАЛНИ ИНФОРМАЦИИ ЗА ЖИВОТНИТЕ Бр. _____,
ОД ФОРМУЛАР ЗА Лаб.Испит. Бр. _____,
ПРОПРАТНО ПИСМО Бр. _____.

НАПОМЕНА: Да се употреби посебан лист за секој вид на животно и вид на мостра поделено.

6. ВИД НА ЖИВОТНО ОД КОЈ ПОТЕКНУВА МАТЕРИЈАЛОТ /означи еден/

☐ Оца
☐ Коза
☐ Говедо

☐ Саяба
☐ Кош
☐ Куча

☐ Мачка
☐ Пчели
☐ Живина _____

☐ Диван _____
☐ Рибн _____
☐ Друго _____

7. ВИД НА МОСТРА: *Ізобрази и по потреба дополни*

☐ Крв / Серум	☐ Струготини од кожа	☐ Органи (наведи ги) _____
☐ Млеко	☐ Цветчеста коска _____	
☐ Цела мрша	☐ Абортиран плод _____	
☐ Измет	☐ Ерис од _____	☐ Друго _____

8. МОСТОВАЯ:

☐ Во свежа состоjba
☐ Разпадена на +4°C
☐ Сирната
Извикај едно!

9. ВКУПЕН БРОЈ НА ДОНЕСЕНИ МОСТРИ:

1 1 1 1

10. НА КОЈА БОЛЕСТ
ДА СЕ ИСПИТААТ
МОСТРИТЕ:

➤ _____
 ➤ _____
 ➤ _____

11. ЖИВОТНИ ОД КОИ СЕ ЗЕМЕНИ ИСПРАТЕНИТЕ МОСТРИ:

ОЗНАКИ ЗА ПОЛ: М-машко, Ж-женски
ОЗНАКИ ЗА СТАРОСТ: Г-годишн, М-месец, Д-денов

[illegible][illegible][illegible]

M.Π.

12. ИСПРАКАЧ: _____

Прилог бр. 2

До:
 Министерство за земјоделство,
 шумарство и водостопанство
 Управа за ветеринарство
 Ветеринарна инспекција
 Подрачна единица на МЗШВ

Ветеринарно друштво

(назив на Ветеринарното друштво)

(адреса)

ФОРМУЛАР ЗА ПРИЈАВА НА ВАКЦИНИРАНИ/ТРЕТИРАНИ ЖИВОТНИ ПРЕКУ ГОДИШНАТА НАРЕДБА

Јас, долу потпишаниот _____ Директор на Ветеринарното друштво _____ потврдувам дека податоците кои се прикажани во формуларот одговараат на вистинската состојба.

Епизоотиолошко подрачје _____

Епизоотиолошка единица _____

Населено место _____

Болест: _____

Месец за кој се
 пријавуваат податоците: _____

Број на животни:

вакцинирани ☐третирали ☐

(штиклирајте го соодветниот термин)

Вид животно	Број на вакцинирани / третирали

Во _____

Дата _____ година

Директор на ветеринарното друштво

Место за печат
 на
 Ветеринарното
 друштво

(име и презиме)

(своерачен потпис)

До:
 Министерство за земјоделство,
 шумарство и водостопанство
 Управа за ветеринарство
 Ветеринарна инспекција
 Подрачна единица на МЗШВ

Ветеринарно друштво

(назив на Ветеринарното друштво)

(адреса)

ФОРМУЛАР ЗА ПРИЈАВА НА ТЕСТИРАНИТЕ ЖИВОТНИ ПРЕКУ ГОДИШНАТА НАРЕДБА

Јас, долу потпишаниот _____ Директор на Ветеринарното друштво _____ потврдувам дека податоците кои се прикажани во формуларот одговараат на вистинската состојба.

Епизоотиолошко подрачје _____

Епизоотиолошка единица _____

Населено место _____

Болест: _____

Месец: _____

Број на животни:

тестирани

ретестирани

(штиклирајте го соодветниот термин)

Вид на животно	го пополнува ветеринарното друштво		го пополнува ветеринарниот инспектор	
	Број на тестирани животни	Број на позитивни животни	Број на животни пратени на колење	Број на нештетно отстранети животни

Во _____

Дата _____ година

Директор на ветеринарното друштво

Место за печат
на
Ветеринарното
друштво

(име и презиме)

(своерачен потпис)

(назив на Ветеринарното друштво)		Бр. _____
(адреса)		
ПОТВРДА бр: _____ (за извршени услуги)		
Вид на услуга	Вид на животни	Вкупен број на животни
На сопственикот _____ (име и презиме) од населеното место _____, епизоотиолошка единица _____ (адреса) Извршена на на ден _____ 2004 година		
(потпис на сопственикот)		Извршил: _____ (потпис)

435.

Врз основа на член 4 став 2 од Законот за пропишување на техничките барања за производите и оцена на сообразноста („Службен весник на Република Македонија“ бр. 55/2002) и член 8 став 2 од Законот за безбедност на храната и на производите и материјалите што доаѓаат во контакт со храната („Службен весник на Република Македонија“ бр. 54/2002), министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство донесе

П РА В И Л Н И К ЗА КВАЛИТЕТОТ НА ЗАКЛАНИТЕ СВИЊИ И КАТЕГОРИЗАЦИЈАТА НА СВИНСКОТО МЕСО

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој правилник се пропишуваат минималните услови за квалитетот на месото од свињите (свинско месо) во трупови, половинки и основни делови на половинки и другите делови кои се јадат од закланите свињи, како и за чување, пакување и транспортирање на тоа месо и другите делови кои се јадат, начинот, постапките и методите на оценување на меснатост на шурени и одрани свињи на линија за колење, означување на свински трупови односно половинки, расекување и класирање на свинско месо, пакување на месото и другите делови од закланите свињи кои се јадат и методи за испитување на квалитетот на свинското месо и другите делови од закланите свињи кои се јадат.

Условите пропишани со овој правилник се однесуваат за производството, прометот и увозот на заклани свињи и свинско месо.

Член 2

Свинско месо во смисла на овој правилник е скелетна мускулатура (напречно-набраздено мускулно ткиво) со проткаени масни и сврзни ткива (ткаеница), коски и рскавици, крвни и лимфни садови, лимфни јазли и нерви на заклани свињи од двата пола и кастриран крмак (во понатамошниот текст: кастрати) од различна старост и различна згоеност.

Член 3

Шурен свински труп, во смисла на овој правилник, е труп на заклана свиња со кожа без четина со глава и опашка, без чапунки, внатрешни органи и полови органи, со јазик, стомачно сало, бубрези и дијафрагма.

Труп на одрана свиња во смисла на овој правилник е труп на заклана свиња без кожа, глава, поткожно масно ткиво, сало, долни делови на нозете, внатрешни органи и опашка. Главата е одвоена во рамна линија помеѓу првиот вратен пршлен (атлас) и тилната коска, а нозете во скочниот (тарзален) односно карпалниот зглоб.

Труп на прасе, во смисла на овој правилник, е труп со кожа без четина и чапунки, со глава и јазик, со предни и задни нозе, без внатрешни органи и без полови органи, со бубрези, бубрежно сало и опашка.

Член 4

Половинка на шурена свиња, во смисла на овој правилник, е надолжно расечен труп по средината на рбетниот столб и главата на шурена свиња без черепен и рбетен мозок. Масата на така подготвените половинки, мерена најдоцна 45 минути по колењето и пред почетокот на ладењето, представува маса на топли половинки на шурени свињи.

Половинка на одрана свиња, во смисла на овој правилник е надолжно расечен труп по средината на рбетниот столб на одрана свиња без рбетен мозок. Масата

на така подготвените половинки, мерена најдоцна 45 минути по колењето и пред почетокот на ладењето, представува маса на топли половинки на одрани свињи.

Кога поради технички услови на линијата за колење, не е можно да се измери масата на топлата половинка најдоцна во 45 минути по колењето, или кога, топлата маса на трупот односно половинките од технички причини е утврдена пред истекот на 45 минути, треба за секој +/- 15 минути над определено време, да се има во предвид 0,1 % додадена или одземена маса од топлата маса на трупот односно половинката.

На надолжниот пресек на половинките не смее да постојат здробени коски и механички оштетувања. Свинските половинки треба да бидат чисти, без деформации и крвни подливи.

Член 5

Свинска половинка може да се пушти во промет со кожа и подкожно масно ткиво или без нив, со глава или без неа, со нозе или без нив. Слојот од подкожното масно ткиво, кој по одстранувањето останува на површината на половинката, во просек не смее да биде подебел од 5 мм. Половинката може во промет да се најде и без еден или повеќе основни делови, но истото треба да биде декларирано.

Член 6

Основни делови на свинската половинка, во смисла на овој правилник, се делови, добиени со расекување на половинката, и тоа: бут, слабина, грб, плешка, врат, гради, ребра, stomачниот сид, коленица и подлактица.

Член 7

Како делови од закланите свињи кои се јадат во смисла на овој правилник се:

1) свинско месо: скелетна мускулатура со проткаени масни и сврзни ткива, коски, рскавици, крвни и лимфни садови, лимфни јазли и нерви на заклани свињи од двата пола и кастрати од различна старост и различна згоеност;

2) масно ткиво: сланината (поткожното масно ткиво), сало (наслојките на масно ткиво во stomачната шуплина) и опороците - крезли (масното ткиво на цревата);

3) внатрешни органи или дробови: мозок, јазик, срце, бели дробови, градна жлезда, црн цигер, слезина, бубрези, бели бубрези (тестиси) крв, делови на желудникот и дебело црево, тенки црева на прасиња;

4) шурени глави: цели глави со мозоци, јазикот и ушите, половинки на глави со или без кожа, мозок, јазик и уши;

5) долните делови на предните и задните нозе (без четина и чапунки)-опашка, кожа и коски за супа.

Член 8

Свинското месо може да се пушта во промет во трупови, половинки, основни делови на половинките или во помали парчиња и како месо без коски, во изладена, замрзната и одмрзната состојба.

Член 9

Изладено свинско месо, во смисла на овој правилник, е свинско месо во трупови, половинки, основни делови на половинки или помали парчиња, кое непосредно по колењето е изладено до температура од најмалку + 4°C, мерена покрај коските на месото со коски или во средишниот дел на месото без коски и издробено месо или мелено месо.

Замрзнато свинско месо, во смисла на овој правилник, е свинското месо во трупови, половинки, основни делови на половинките или помали парчиња како и месото без коски, кое не е замрзнато за подолго време од колку е определено во таблицата подолу и е за цело време замрзнато најмалку на температури, определени во следната табела:

Најмногу дозволено време на складирање во месеци на замрзнато свинско месо	Најмала температура во степени Целзиусови
6	-18
10	-24
14	-30

Одмрзнато свинско месо, во смисла на овој правилник, е свинското месо во трупови, половинки, основни делови на половинките или помали парчиња како и месото без коски, чија температура по одмрзнувањето, мерена покрај коските, или на месото без коски во средишниот дел, се покачува до -0,5°C.

Одмрзнувањето на свинското месо може да се врши само во индустриски објекти во кои се обезбедени услови за одмрзнување односно запазување на квалитетот.

Одредбите на став 1, 2 и 3 од овој член се применуваат и на другите делови на закланите свињи кои се јадат од точка 2, 3, 4 и 5 од член 7 на овој правилник.

Член 10

Одмрзнато свинско месо и други делови од заклани свињи кои се јадат не смеат повторно да се замрзнуваат.

Член 11

Свинското месо во трупови, свинските половинки, основните делови на свинските половинки и делови на заклани свињи кои се јадат, што се пуштаат во промет, треба да бидат декларирани. Декларацијата содржи:

1) За трупови и половинки:

- ознака за пазарните категории за гоени свињи од член 14 на овој правилник;
- фирма, односно назив и седиште на производителот;

- назив и седиште на увозникот и држава на потекло за свинското месо од увоз;

- произведени во Република Македонија од увезени живи свињи: назив и седиште на правното - физичкото лице, односно назив на производителот односно продавачот на живите свињи, назив и седиште на увозникот и назив и седиште на домашниот производител (месно-преработувачки погон);

- степен на оладеноста согласно член 9 на овој правилник;

- начин на обработка согласно член 5 на овој правилник (на пр., половинка без кожа, половинка без ребра и сл.);

- датум на колење.

2) За основни делови на половинки свинско месо, расечено во помали парчиња со различна големина, издробено или мелено месо и други делови кои се јадат се пуштаат во промет на мало:

- фирма, односно назив и седиште на производителот;

- назив и седиште на увозникот и држава на потекло за свинското месо од увоз;

- произведени во Република Македонија од увезени живи свињи: назив и седиште на правното - физичкото лице, односно назив на производителот односно продавачот на живите свињи, назив и седиште на увозникот и назив и седиште на домашниот производител (месно-преработувачки погон);

- називот на основниот дел или на другиот дел кој се јаде и категорија на квалитет на месото (пр. свинска плешка од II категорија) или другиот дел кој се јаде;

- за однапред пакувано месо и другите делови кои се јадат: нето-маса, датумот на пакувањето и рокот на употребата - односно насоката "употребливо до";

- степен на оладеност во согласност со член 9 од овој правилник.

Податоците од став 1 точка 1 алинея 1, 2 и 3 и податоците од точка 2 алинея 2 на овој член се запишуваат во документот што ја придружува пратката во прометот.

Кога свинското месо во трупови, половинки или основни делови на половинки се изложени во продажниот простор треба да бидат декларирани така што во декларацијата за труповите и половинките се внесуваат податоците од став 1, точка 1, алинеа 2, 3 и 5 на овој член, а за основните делови на половинката и помалите парчиња на месото и податоците од став 1, точка 2 на овој член.

Кога продавачот продава во истиот простор домашно и увезено свинско месо треба на продажниот простор видно да го одвои увезеното месо од домашното. На продажниот пулт односно во витрините месото треба да биде физички одвоено.

Декларацијата треба да биде видлива, јасна и читлива.

Оние кои увезуваат и продаваат увезено свинско месо односно месо од увезени свињи и нивните делови кои се јадат, треба да водат евиденција на образец даден во прилог VI, кој е составен дел на овој правилник. Во образецот се внесуваат податоци за:

- датум на доставување на пратката односно продажбата;
- број ECL/ доставница и име на доставувачот;
- единствена царинска тарифа (9 места) име на основниот дел;

- достава (килограми);

- име/ на фирма и назив (за големопродажба);

- име на основниот дел (за големопродажба);

- продажба односно преработувачка (колограми);

- кало и отсекување;

- вкупна резерва (килограми).

Декларацијата мора да биде видлива, јасна и читлива.

Кога свинското месо во прометот на мало не се пушта од страна на производителот, тоа месо го декларира правното лице што го пуштило во промет.

II. КАТЕГОРИИ НА СВИЊИ ЗА КОЛЕЊЕ

Член 12

Свињите за колење се распоредуваат во следните категории:

- 1) прасиња;
- 2) гоени свињи;
- 3) лесни, тешки гоени свињи и исклучени свињи од приплод;
- 4) млади гоени нерасти.

1. Прасиња

Член 13

Прасиња, во смисла на овој правилник, се прасиња од обата пола, со маса на исчистен труп од 5 кг до 19 кг.

2. Гоени свињи

Член 14

Гоени свињи, во смисла на овој правилник, се свињи и кастрати, чија маса на топлиите половинки изнесува 50 до 120 кг кај шурени односно 37 до 100 кг кај одраните свињи. Машките животни треба да бидат кастрирани најмалку 30 дена пред денот на колењето.

3. Лесни, тешки гоени свињи и исклучени свињи од приплод

Член 15

Лесни гоени свињи, во смисла на овој правилник, се свињи од двата пола и кастрати, на кои масата на топлиите половинки изнесува 20 до 49 кг кај шурени свињи односно 37 кг кај одраните свињи.

Тешки гоени свињи, во смисла на овој правилник, се свињи и кастрати, на кои масата на топлиите половинки изнесува 121 до 180 кг кај шурените свињи односно 101 до 153 кг кај одраните свињи.

Исклучени свињи од приплод, во смисла на овој правилник, се приплодни свињи без оглед на масата на топлиите половинки и нерасти над 64 кг кои се одрани.

4. Млади гоени нерасти

Член 16

Млади гоени нерасти, во смисла на овој правилник се некастрирани свињи од машини пол со маса на топли половинки од 50 до 80 кг кај шурени односно 37 до 64 кг кај одрани свињи. Во оваа категорија спаѓаат и монорхиди и крипторхиди.

III. ОЦЕНУВАЊЕ НА МЕСНАТОСТА И РАЗВРСТУВАЊЕ НА СВИЊСКИ ТРУПОВИ ОДНОСНО ПОЛОВИНКИ НА ЛИНИЈА ЗА КОЛЕЊЕ

Член 17

За шурените и одрани свињи, кои се наменети за јавна потрошувачка, во смисла на овој правилник, се мери масата на топлиите половинки за сите категории свињи од член 12 на овој правилник и оценување на меснатоста и разврстување во пазарни категории на линијата за колење на гоените свињи од член 14 на овој правилник.

Кланиците треба да ги исполнат соодветните услови за изведување на контрола согласно член 20, 21, 22 и 23 од овој правилник.

Член 18

Меснатоста се изразува со процентот на месото, кое според овој правилник е сооднос помеѓу вкупната маса на со нож одвоени напречно-набраздени мускули на трупот и масата на половинката.

Член 19

За оценување на меснатоста врз основа на мерењето на пропишаните кланични својства, разврстување на шурени и одрани закрани свињи според меснатоста (процент на посно месо) и мерење согласно член 4 став 1 и 2 од овој правилник се употребува стандардно подготвена половинка.

Член 20

За оценување на меснатоста врз основа на мерењето на пропишаните кланични особини, разврстување, мерење на маса на топлиите половинки по колење и означувањето треба да биде направено на едно место на крајот на линијата на колењето, непосредно по примарната обработка на трупот односно најдоцна 45 минути по колењето и пред почетокот на ладењето.

По исклучок од став 1 оценувањето на меснатоста врз основа на мерење на пропишаните кланични особини, разврстувањето и означување на пазарни категории може да се врши со рачни методи направени во ладилникот по колењето. Во овој случај мерењето треба да се изврши најдоцна 45 минути по колењето.

Пред оценување на меснатоста, разврстувањето и мерењето со стандардната подготовка на трупот не смее да се отстранат масното и мускулното ткиво.

Член 21

За мерење на дебелината на масното ткиво (S) и дебелината на месото (M) се употребуваат мерки, кои имаат точност на мерењето на должината од +/- 1мм. Масата на топлиите половинки се мери со точност од +/- 0,5 кг. Можат да се употребуваат равенки и линеарни мерила со автоматско отчитување на податоците. Вагите и линеарните мерила мораат да бидат проверени согласно закон.

Член 22

За оценување на меснатоста според овој правилник се употребува статично-математичка метода, тоа е рачна метода со две места DM5, опишана во прилог I, кој е објавен заедно со овој правилник како негов составен дел.

Кога употребата на равенка од технички причини е неизводлива, процентот на месо може да се определи со помош на табелите 1 и 2 за шурени свињи, кои се

дадени во прилог II, односно со табелите 3 и 4 за одрани свињи, кои се дадени во прилог III. Табелите се составен дел на овој правилник.

Член 23

Во врска со оценувањето на процентот на месо половинките според овој правилник се разврстуваат по скала S, E, U, R, O, P во шест пазарни категории кои се прикажани во следнава табела:

Процент на месо	Пазарна категорија
60 и повеќе	S
55 до 60	E
50 до 55	U
45 до 50	R
40 до 55	O
помалку од 40	P

IV. ОЗНАЧУВАЊЕ НА СВИНСКИТЕ ПОЛОВИНКИ

Член 24

Двете половинки од една свиња врз основа на проценетиот процент на месо од член 23 на овој правилник се означуваат со печат кој се става на бутот со големи букви S, E, U, R, O, P.

Големината на буквите е најмалку 2 см. Бојата за печати треба да биде по здравје безопасна и постојана на температура. Печатот треба да биде читлив и да не може да се избрише. За означување на пазарните категории може да се употреби и етикета, која е прикачена така, да не може да биде отстранета, ниту да биде оштетена.

V. РАСЕКУВАЊЕ И КЛАСИРАЊЕ НА СВИНСКОТО МЕСО

Член 25

Свинското месо се пушта во промет како: прасечко месо и свинско месо.

1. Прасечко месо

Член 26

Прасечкото месо што се пушта во промет треба да ги исполнува следните услови:

- 1) Мускулното ткиво да има светло розова боја и нежна структура, а масното ткиво бела боја, со својствена конзистенција;
- 2) да не потекнува од изразито слаби и спечени прасиња;

Член 27

Труповите се сечат во половинки со рез со кој надолжно се пресекуваат крсните, слабинските, грбните и вратните пршлени, како и главата.

Четвртинките се одвојуваат од половинките со рез меѓу седмото и осмото ребро почнувајќи од работ на stomачниот сид нагоре во правец на 'рбетот разделувајќи го по меѓупршленската врска.

Ако одмрзнато прасечко месо се пушта во промет и во половинки, на секоја половина и припаѓа половината од главата како и припаѓачкиот бубрег и белите цигери.

Ако одмрзнато прасечко месо се пушта во промет во четвртинки, на задната четвртина и се додава половина од главата.

2. Свинско месо

Член 28

Свинско месо што се пушта во промет треба да ги исполнува следните услови:

- 1) мускулното ткиво да има розова до светлоцрвена боја, масното ткиво бела боја;
- 2) мускулното ткиво да има својствена конзистенција;

- 3) да нема непријатна ниту туѓа миризма;
- 4) дебелината на оставениот слој поткожно масно ткиво да не е во просек поголема од 5 мм над површинските мускули.

Член 29

Според количеството и квалитетот на месото на одделни делови на свинската половина, свинското месо треба да се пушта во промет, како: свинско месо екстра категорија, свинско месо I категорија, свинско месо II категорија и свинско месо III категорија.

Категориите на месото се означуваат со различни бои на шемата, и тоа: со сина боја - месо екстра категорија, со црвена боја - месо I категорија, со зелена боја - месо II категорија и со жолта боја - месо III категорија. Под шемата се наоѓа легенда со ознака на бојата за одделни категории на месо.

Поединечните парчиња на месо се означени со арапски бројки.

Шемата на расекување на свинските половици (во смалена скица) е дадена во прилог IV, кој е составен дел на овој правилник. Шемата се изработува на цврста хартија или на друг погоден материјал со димензии 40 см x 60 см. и треба да биде истакната на видно место во просторијата во која се продава свинското месо.

Член 30

Месо од екстра категорија е филе.

Месото од екстра категорија се пушта во промет без коски.

Член 31

Месо од I категорија, во смисла на овој правилник, е месо на бутот и слабината, означени со броевите 1 и 2.

Бутот од половината се одвојува со попречен рез меѓу последниот слабински и првиот крстен пршлен (рез c-d на шемата) а од коленицата - со рез во зглобот на коленото (рез a-b на шемата) при што печеницата останува во составот на месото на бутот.

Месото на бутот треба да се пушта во промет со коски или без коски.

Слабината од предната страна се одвојува од грбот со попречен рез меѓу последниот грбен и првиот слабински пршлен (рез e-f на шемата) а од задната страна со рез меѓу последниот слабински и првиот крстен пршлен (рез c-d на шемата). Во составот на слабината се наоѓа и филето. Слабината од stomачниот сид се одвојува со надолжен прав рез по должината на 'рбетниот столб, почнувајќи од бочниот раб на филето во правецот на последното ребро. Ако од слабината се издвојува филе што се означува како свинско месо екстра категорија, слабината се декларира како месо од II категорија.

Месото на слабината треба да се пушта во промет со коски.

Член 32

Месо од II категорија, во смисла на овој правилник, е месото на грбот, плешката и вратот, означени со броевите 3, 5 и 4.

Грбот се одвојува од вратот меѓу четвртиот и петиот грбен пршлен (рез g-h на шемата) а од слабината меѓу последниот грбен и првиот слабински пршлен (рез e-f на шемата). Грбот се одвојува од ребрата со надолжен прав рез по должината на 'рбетниот столб, така што должината на преостанатите делови на ребрата изнесува најмногу 3 см (+/-0,5см) сметано до надворешниот раб на долгиот грбен мускул - печеницата (рез e-g на шемата).

Месото на грбот треба да се пушта во промет само со коски.

Плешката се одвојува од вратот, а ребрата и градите по природна мускулна врска, од подлактицата се одвијува со рез (k-l).

Месото на плешката се пушта во промет со коски и без коски.

Месо на врат, во смисла на овој правилник, е месото на 'рбетниот столб од првиот вратен до петтиот грбен пршлен. Од предната страна, вратот се одвојува со попречен рез меѓу тилната коска и првиот вратен пршлен, а од задната страна - со рез меѓу четвртиот и петтиот грбен пршлен (рез g-h на шемата). Од градите вратот се одвојува со рез, кој е паралелен со 'рбетниот столб, со пресекување на првите четири ребра на границата на нивните грбни и средни третини (рез g-i на шемата).

Месото на вратот треба да се пушта во промет само со коски.

Член 33

Месо од III категорија, во смисла на овој правилник, е месото на сидовите на стомачната празнина, ребрата, градите, колениците и подлактиците, означени со броевите 8, 7, 6, 9 и 10.

Стомачната сид се одвојува со резовите предвидени за расекување на бутот и слабината, а од ребрата и со рез што го следи ребрениот лак (рез e-j на шемата).

Месото на стомачниот сид се пушта во промет без коски.

Ребрата се одвојуваат од градите со рез меѓу четвртото и петтото ребро (рез j-g на шемата) а од грбот со рез кој е предвиден за расекување на грбот (рез e-g на шемата), а од стомачната празнина со рез кој го следи задниот раб на последното ребро (рез e-j на шемата).

Месото на рабрата се пушта во промет со коска.

Градите се одвојуваат од вратот со рез, кој е предвиден за расекување на вратот (рез g-i на шемата), од ребрата со рез помеѓу четвртото и петтото ребро (рез j-g на шемата).

Месото на градите се пушта во промет со коски.

Коленицата се одвојува од бутот во зглобот на коленицата (рез a-b на шемата од став 1 на овој член).

Подлактицата се одвојува од плешката од лакотниот зглоб (рез k-l на шемата од став 1 на овој член).

Месото на коленицата и подлактицата се пушта во промет со коски и без коски.

Член 34

Свинското месо без коски може да се пушти во промет и како мелено.

Свинско месо не може да се меле од претходно замрзнато месо.

Ако меленото свинско месо се пушта во промет спакувано, треба да биде само од една категорија свинско месо, а содржината на сврзното и масното ткиво во него треба да одговара на содржината на тие ткива во декларираната категорија свинско месо.

Квалитетот на меленото свинско месо што се мели во продавница на барање на купувачот, треба да ги исполнува условите од став 2 на овој член.

Пакуваното мелено свинско месо може да биде во промет најмногу 72 часа, откако е сомелено.

VI. ПАКУВАЊЕ НА СВИНСКОТО МЕСО И НА ДРУГИТЕ ДЕЛОВИ НА ЗАКЛАНИ СВИЊИ КОИ СЕ ЈАДАТ

Член 35

Свинско месо и другите делови на заклани свињи кои се јадат можат да се пуштаат во промет спакувани и неспакувани. Спакуваното свинско месо и другите делови кои се јадат можат да бидат оригинално спакувани или спакувани.

Член 36

Оригинално спакуваното свинско месо и оригинално спакувани други делови на заклани свињи кои се јадат, во смисла на овој правилник, е спакувано свинско месо во пластични фолии, кесиња за вакум-пакување или без вакум, подметок, садови со просирен капак или на друг начин (во атмосфера на интерни гасови сл.) кои ги отвара крајниот корисник (потрошувач).

Оригинално спакуваното свинско месо и други делови кои се јадат може да се пакуваат и во збирна амбалажа.

Член 37

Спакувано свинско месо и спакувани други делови на заклани свињи кои се јадат, во смисла на овој правилник, е свинско месо и други делови кои се јадат спакувани во збирна амбалажа.

Член 38

Збирна амбалажа, во смисла на овој правилник, се картонски кутии, метални и пластични садови и сл. во кои се става оригинално спакувано и неспакувано свинско месо. Картонските кутии треба да бидат од внатрешната страна обложени со чист материјал кој не пропушта маст и вода. Збирна амбалажа треба да обезбеди заштита на месото во прометот и на другите деловите кои се јадат.

Материјалот што се употребува за пакување на месото и на другите делови кои се јадат (целофан, хартија, пластична фолија и сл.) треба да биде чист и не смее да предизвикува промена на органолептичките својства на месото и на другите делови кои се јадат, ниту на нив да ја пренесува миризбата, бојата или материји штетни по здравјето на луѓето.

Член 39

Едно пакување на свинско месо треба да содржи една категорија месо. При пакувањето на месото во амбалажа за пакување, треба да се води сметка, квалитетот на месото на видливата површина да одговара на квалитетот на целата маса спакувано месо.

Член 40

Кога спакуваното месо и другите делови на заклани свињи кои се јадат се пуштаат во промет како изладени, треба да се чуваат на температура од $-0,5^{\circ}\text{C}$ до $+4^{\circ}\text{C}$. Ако спакуваното месо и другите делови кои се јадат се пуштаат во промет како замрзнати, треба најдоцна 24 часа по ладењето и пакувањето да се замрзнат на температура пониска од -30°C и да се чуваат на температура пониска од -18°C .

Член 41

На декларацијата за оригинално спакувано свинско месо се става рокот на употреба што го определува самиот производител.

Спакуваното свинско месо и делови на закланите свињи кои се јадат што се пуштаат во промет, не треба да имаат променети органолептички својства.

Член 42

Свинското месо и делови на заклани свињи кои се јадат, пред натоварот во превозни средства, треба да бидат оладени односно замрзнати.

Температурата на оладеното свинско месо што се транспортира не треба да надмине $+7^{\circ}\text{C}$, мерено покрај коските на месото што се пушта во промет со коски, односно во средишниот дел на месото што се пушта во промет без коски и издробеното месо. Температурата на останатите делови кои се јадат не смее да биде висока од $+4^{\circ}\text{C}$ мерено во средишниот дел.

Температурата на замрзнатото свинско месо и останатите делови кои се јадат што се транспортираат треба да изнесува најмалку -12°C , мерено покрај коските на месото што се пушта во промет со коски, односно во средишниот дел на месото што се пушта во промет без коски или како издробено или мелено месо.

Член 43

Оладените трупови, свинските половинки и основните делови на свинските половинки се закачуваат во превозните средства, при што месото во текот на транспортирањето да не го допира подот.

Месото сечено во помали парчиња, како и основните делови можат да се транспортираат само во метални или пластични садови и картонски кутии. На тој начин може да се транспортира и свинско месо во четвртини.

Член 44

Свинско месо без коски изладено или замрзнато може да се транспортира во јутени вреќи со подметок од пластична фолија или во пластични вреќи.

Член 45

Деловите на заклани свињи од член 7, точки 3 и 5 на овој правилник се транспортираат во садови од не-рѓосувачки материјал или од пластични маси, а другите делови од член 7, точки 1, 2 и 4 на овој правилник можат да се закачат за куки или да се стават во амбалажа како и свинското месо, но одвоено од месото.

Член 46

При транспортирањето на свинското месо во време во кое температурата на воздухот е поголема од +15 °C, а транспортот трае подолго од 3 часа, превозните средства за транспортот на месото или на делови на заклани свињи кои се јадат, треба да имаат разладни уреди.

Член 47

Натоварот и растоварот на свинско месо треба да се врши на покриени рампи така што месото да се заштити од непосредното неповолно дејство на сончевата светлост, атмосферските врнежи и прашина.

Член 48

Замрзнатото свинско месо и другите делови на заклани свињи кои се јадат во прометот на мало се чуваат во ладилници или разладни уреди на температура, пониска од - 12 °C.

Член 49

При продажбата на свинско месо на мало месото се мери на вага заедно со фолија од целофан односно друг погоден материјал, кој не смее да биде подебел од 0,0042 мм.

VII. МЕТОДИ ЗА ИСПИТУВАЊЕ НА КВАЛИТЕТОТ НА СВИНСКОТО МЕСО И ДРУГИТЕ ДЕЛОВИ НА ЗАКЛАНИ СВИЊИ КОИ СЕ ЈАДАТ

Член 50

Методите за испитување на квалитетот на свинското месо и на другите делови на заклани свињи кои се јадат, според одредбите на овој правилник, опфаќаат комплетна постапка за проценување на квалитетот, во производството и прометот со трупови, половинки, четвртинки, основни делови и категоризирано месо како и другите делови кои се јадат.

Со методите за испитување на квалитетот на свинското месо и на другите делови кои се јадат е опфатен начинот и постапката за земање примероци, како и органолептичкото и лабораториското испитување.

Член 51

Квалитетот на свинското месо и на другите делови на заклани свињи кои се јадат се утврдува:

1. органолептички (општиот изглед, бојата, конзистенцијата, мирисот и вкусот); и
2. со мерни инструменти (температура).

Член 52

Органолептичко испитување на квалитетот на свинското месо и на другите делови на заклани свињи кои се јадат, во смисла на овој правилник, е утврдување на карактеристиките на квалитетот на месото односно на другите делови што се испитуваат со сетилата за вид, мирис и вкус како и со прсти (пипање).

За утврдување на органолептичките својства на свинското месо и на другите делови кои се јадат треба да се обезбедат оптимални услови за работа. Испитувањето на квалитетот со сетилото за вид може успешно да се изврши ако е обезбедена дневна светлина или електрично осветлување со доволна јачина (најмалку 550 лукса).

За успешно определување на миризбата мора да се отстрани влијанието на сите други миризби во просторијата.

Член 53

Примероци на свинско месо и на другите делови на заклани свињи кои се јадат зема стручно лице.

Член 54

Примероци на свинско месо и на другите делови на заклани свињи кои се јадат се земаат од:

1. производството;
2. прометот и
3. увозот.

Член 55

Сите примероци на свинско месо или на другите делови на заклани свињи кои се јадат треба да се земат од секоја единица (труп, половинка, четвртинка или секој основен дел на категоризираното месо односно секоје пакување на мелено месо, како и секој друг дел кој се јаде) така што било кој од нив да може да се одбере за примерок (метод на случаен избор).

Член 56

Пред земањето на примероците за лабораториски испитувања на квалитетот на свинското месо или на другите деловите на закланите свињи кои се јадат, треба да се изврши проверка на сите оние својства на месото односно на деловите кои се јадат што можат да се испитаат органолептички, во согласност со овој правилник. Со испитувањето што се врши на линијата на колењето се опфатени труповите, половинките, четвртинки или основни делови кои можат да се користат само за преработка од оние што можат да се пуштаат во промет во свежа состојба како свинско месо односно друг дел кој може да се јаде.

За оригинални пакувања на свинско месо се зема, по правило, цело пакување а бројот на примероците зависи од бројот на амбалажните единици (картонски кутии во кои има по 20 или повеќе поединечни пакувања на свинско месо или другите делови кои се јадат).

Член 57

Пред земањето на примероци од оригинално пакувано свинско месо или други делови на заклани свињи кои се јадат, за да се изврши проверка на органолептичките својства треба да се отвори следниот број на амбалажни единици:

- 1) до 5 амбалажни единици, по слободен избор ----1
- 2) од 6 до 50 амбалажни единици-----4
- 3) од 51 до 100 амбалажни единици -----6
- 4) од 101 до 500 амбалажни единици -----7
- 5) од 501 до 1000 амбалажни единици-----8
- 6) на секоја понатамошна 1000-та амбалажна единица, по -----1

Член 58

Примерокот кој се зема за лабораториски испитувања на квалитетот на свинското месо или на друг дел кој се јаде (проба со варење и проба со печење), треба да содржи најмалку два примерока со еднакви својства и приближно еднаква маса (еден за анализа вториот за суперанализа). Примерокот мора да биде со маса од најмалку 500 g.

Член 59

При земањето на примероци на свинско месо или на други делови на заклани свињи кои се јадат и оригиналното пакување на свинското месо стручното лице што

го зема примерокот прави записник во кој треба да внесе податоци значајни за резултатот на испитувањето, и тоа: за месото, условите за чување, датумот и часот на земањето на примероците, видот и количеството на месото односно делот кој се јаде, бројот на поединечно земени примероци, количината на земениот примерок, ознаките и идентификацијата на примероците.

Записникот го потпишува стручното лице што го зема примерокот и претставникот на лицето што го произведува или го пушта во промет месото и деловите кои се јадат.

Член 60

Садовите односно пластичните кеси во кои се внесуваат примероците, треба да обезбедат заштита на примероците од промени кои можат да настанат од моментот на земањето на примероците до лабораториското испитување.

Сите примероци треба да се чуваат во замрзната состојба.

Член 61

Утврдувањето на општиот изглед на трупот, половинката, четвртинката, основните деловите или другите деловите на закланите свињи кои се јадат, како оригинално пакуваното свинско месо, се врши со адспекција и палпација и ја опфаќа формата и градбата на половинката, четвртинката или на основните делови или другите делови кои се јадат, развиеноста на мускулното и масното ткиво и оштетувањата и промените на бојата на месото односно другите делови кои се јадат.

Член 62

Бојата на свинското месо односно на другите деловите на закланите свињи кои се јадат се испитуваат при дневна светлина или при електрично осветлување, така што се посматра поединечниот дел и половинката, четвртинката, основниот дел на месото без коска или на делот кој се јаде. Бојата треба да биде својствена за месото односно за делот кој се јаде, а зависно од видот и категоријата на свињите.

Член 63

Конзистенцијата на свинското месо и на другите деловите на закланите свињи кои се јадат се испитува со палпација и расекување на месото и на другите деловите кои се јадат. Конзистенцијата треба да биде уедначена односно карактеристична за категоријата на месото односно на другиот делот кој се јаде.

Член 64

Миризбата на оладеното или одмрзнатото месо и на другите деловите на закланите свињи кои се јадат, се испитува така што месото односно другиот дел кој се јаде ќе се исече и веднаш по раздвојувањето на расечените делови ќе се помириша.

Миризбата треба да биде карактеристична за свинското месо односно за делот кој се јаде. Ако при испитувањето се почувствува туѓа миризба за месо на одделни категории свињи, треба да се изврши:

- а) проба на варење;
- б) проба на печење.

Методите од став 2 на овој член се дадени во прилог V, кој е оставен дел на овој правилник.

Член 65

Квалитетот на свинското месо односно на другите делови на закланите свињи кои се јадат, што биле замрзнати, се испитува по одмрзувањето на начин предвиден со овој правилник за изладено свинско месо.

Член 66

Со денот на влегувањето во сила на овој правилник престанува да важи Правилникот за квалитет на закланите свињи и категоризацијата на свинското месо ("Службен лист на СФРЈ" бр. 2/85, 12/85 и 24/86).

Член 67

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

Бр. 11-3175
15 април 2004 година
Скопје

Министер,
Славко Петров, с.р.

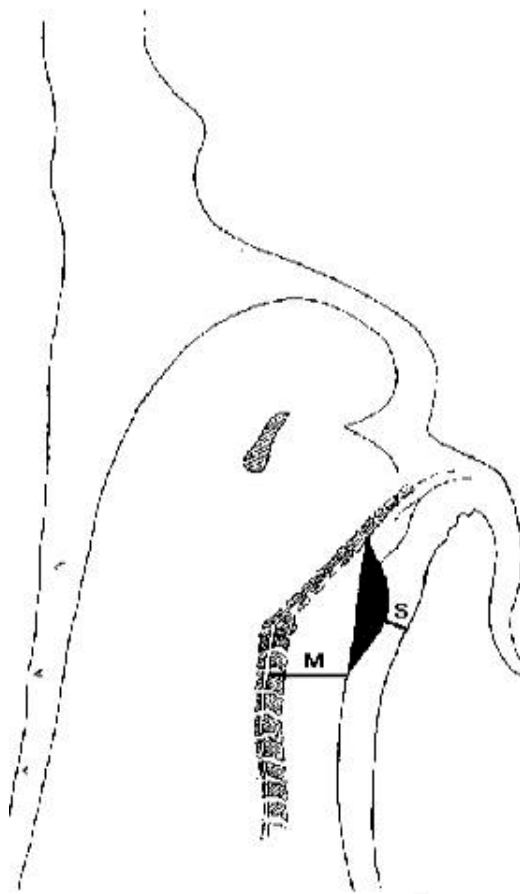
ПРИЛОГ I РАЧНА МЕТОДА СО ДВЕ МЕСТА DM5 МЕТОД ЗА РУТИНСКО ОЦЕНУВАЊЕ НА МЕСНАТОСТА НА ЛИНИЈА ЗА КОЛЕЊЕ

За оценување на меснатоста според овој правилник може да се употребуваат методи, кои се проверени на репрезентативен примерок од популацијата на свињи со потполно раздвојување (обдуцирање).

Кај потполното обдуцирање најмалку 120 свињи мораат да бидат со регресиски модел со стандарден отклон (s_e) помал од 2,5 коефициент на детерминација (R^2) поголем од 0,64.

Кланиците, контролните организации и стручните организации за надзор ги предложуваат промените односно дополнувањата на службените методи за оценување на меснатост на свињите според овој правилник врз основа на стручно документираните предлог, кој е изработен на начин и со постапка која е определена со пропишани методи.

Со рачната DM5 метода со две места најнапред на точно анатомски определено места се измери S, тоа е најтенка дебелина на сланината со кожа на закланите половинки над средниот заден мускул (m. gluteus medius) и M, тоа е накраткото растојание помеѓу предниот (краниален) крај на средниот заден мускул (m. gluteus medius) и горниот (дорзален) раб на рбетниот канал.

ПРИЛОГ III
Корекција
на маса T

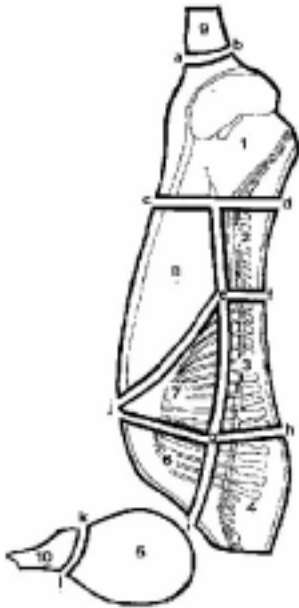
S	Мерка М										kg		%															
	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	S
1	48.6	49.2	49.8	50.3	50.9	51.4	52.1	52.7	53.3	53.8	54.4	55.0	55.5	56.1	56.7	57.2	57.8	58.3	58.9	59.4	60.0	60.5	61.0	61.5	62.1	62.6	63.2	1
2	48.6	49.2	49.8	50.3	50.9	51.4	52.0	52.5	53.1	53.6	54.2	54.7	55.3	55.8	56.4	56.9	57.4	58.0	58.5	59.0	59.5	60.1	60.6	61.1	61.6	62.2	62.7	2
3	48.6	49.1	49.6	50.1	50.7	51.2	51.7	52.3	52.8	53.3	53.8	54.4	54.9	55.4	55.9	56.4	57.0	57.5	58.0	58.5	59.0	59.5	60.0	60.5	61.0	61.5	62.0	3
4	48.4	48.9	49.4	49.9	50.4	50.9	51.4	51.9	52.4	52.9	53.4	53.9	54.4	54.9	55.4	55.9	56.4	56.9	57.4	57.9	58.4	58.9	59.4	59.9	60.4	60.8	61.3	4
5	48.2	48.7	49.2	49.6	50.1	50.6	51.0	51.5	52.0	52.5	53.0	53.4	53.9	54.4	54.9	55.4	55.8	56.3	56.8	57.3	57.7	58.2	58.7	59.2	59.7	60.1	60.6	5
6	48.1	48.5	48.9	49.4	49.8	50.2	50.7	51.1	51.6	52.0	52.5	53.0	53.4	53.9	54.3	54.8	55.3	55.7	56.2	56.6	57.1	57.5	58.0	58.5	58.9	59.4	59.9	6
7	47.9	48.3	48.7	49.1	49.5	49.9	50.3	50.8	51.2	51.6	52.0	52.5	52.9	53.3	53.8	54.2	54.7	55.1	55.6	56.0	56.4	56.9	57.3	57.8	58.2	58.7	59.1	7
8	47.7	48.1	48.5	48.9	49.3	49.7	50.1	50.5	50.9	51.3	51.7	52.1	52.5	52.9	53.3	53.7	54.1	54.5	55.0	55.4	55.8	56.2	56.7	57.1	57.5	58.0	58.4	8
9	47.6	47.9	48.2	48.6	48.9	49.3	49.7	50.0	50.4	50.8	51.2	51.6	52.0	52.3	52.7	53.1	53.5	53.9	54.3	54.7	55.1	55.5	56.0	56.4	56.9	57.3	57.7	9
10	47.5	47.7	48.0	48.4	48.7	49.0	49.3	49.7	50.0	50.4	50.8	51.1	51.5	51.9	52.3	52.6	53.0	53.4	53.8	54.2	54.6	55.0	55.4	55.8	56.2	56.6	57.0	10
11	47.3	47.6	47.9	48.2	48.4	48.7	49.1	49.4	49.7	50.0	50.4	50.7	51.1	51.4	51.8	52.1	52.5	52.9	53.3	53.6	54.0	54.4	54.8	55.2	55.5	55.9	56.3	11
12	47.3	47.5	47.7	48.0	48.2	48.5	48.8	49.1	49.4	49.7	50.0	50.3	50.7	51.0	51.3	51.7	52.0	52.4	52.7	53.1	53.4	53.8	54.2	54.6	54.9	55.3	55.7	12
13	47.2	47.4	47.6	47.8	48.0	48.3	48.5	48.8	49.1	49.4	49.7	50.0	50.3	50.6	50.9	51.2	51.5	51.9	52.2	52.6	52.9	53.3	53.6	54.0	54.3	54.7	55.0	13
14	47.1	47.3	47.5	47.7	47.9	48.1	48.3	48.6	48.8	49.1	49.3	49.6	49.9	50.2	50.5	50.8	51.1	51.4	51.7	52.1	52.4	52.7	53.1	53.4	53.7	54.1	54.4	14
15	47.1	47.2	47.4	47.5	47.7	47.9	48.1	48.3	48.5	48.8	49.0	49.3	49.5	49.8	50.1	50.4	50.7	51.0	51.3	51.6	51.9	52.2	52.5	52.9	53.2	53.5	53.8	15
16	47.1	47.2	47.3	47.4	47.5	47.7	47.9	48.1	48.3	48.5	48.7	49.0	49.2	49.5	49.7	50.0	50.3	50.5	50.8	51.1	51.4	51.7	52.0	52.3	52.6	53.0	53.3	16
17	47.1	47.2	47.3	47.4	47.5	47.6	47.8	47.9	48.1	48.3	48.5	48.7	48.9	49.1	49.4	49.6	49.9	50.1	50.4	50.7	51.0	51.3	51.6	51.9	52.2	52.5	52.8	17
18	47.2	47.3	47.4	47.5	47.6	47.7	47.9	48.1	48.3	48.5	48.7	48.9	49.1	49.4	49.6	49.9	50.1	50.4	50.7	51.0	51.3	51.6	51.9	52.2	52.5	52.8	53.1	18
19	47.2	47.3	47.4	47.5	47.6	47.7	47.8	48.0	48.2	48.3	48.5	48.7	48.9	49.1	49.4	49.6	49.8	50.1	50.3	50.6	50.9	51.1	51.4	51.7	51.9	52.2	52.5	19
20	47.2	47.3	47.4	47.5	47.6	47.7	47.8	48.0	48.2	48.3	48.5	48.7	48.9	49.1	49.4	49.6	49.8	50.1	50.3	50.6	50.9	51.1	51.4	51.7	51.9	52.2	52.5	20
21	47.2	47.3	47.4	47.5	47.6	47.7	47.8	47.9	48.1	48.3	48.5	48.7	48.9	49.1	49.4	49.6	49.8	50.1	50.3	50.6	50.9	51.1	51.4	51.7	51.9	52.2	52.5	21
22	47.2	47.3	47.4	47.5	47.6	47.7	47.8	48.0	48.2	48.3	48.5	48.7	48.9	49.1	49.4	49.6	49.8	50.1	50.3	50.6	50.9	51.1	51.4	51.7	51.9	52.2	52.5	22
23	47.2	47.3	47.4	47.5	47.6	47.7	47.8	48.0	48.2	48.3	48.5	48.7	48.9	49.1	49.4	49.6	49.8	50.1	50.3	50.6	50.9	51.1	51.4	51.7	51.9	52.2	52.5	23
24	47.2	47.3	47.4	47.5	47.6	47.7	47.8	48.0	48.2	48.3	48.5	48.7	48.9	49.1	49.4	49.6	49.8	50.1	50.3	50.6	50.9	51.1	51.4	51.7	51.9	52.2	52.5	24
25	47.2	47.3	47.4	47.5	47.6	47.7	47.8	48.0	48.2	48.3	48.5	48.7	48.9	49.1	49.4	49.6	49.8	50.1	50.3	50.6	50.9	51.1	51.4	51.7	51.9	52.2	52.5	25
26	47.2	47.3	47.4	47.5	47.6	47.7	47.8	48.0	48.2	48.3	48.5	48.7	48.9	49.1	49.4	49.6	49.8	50.1	50.3	50.6	50.9	51.1	51.4	51.7	51.9	52.2	52.5	26
27	47.2	47.3	47.4	47.5	47.6	47.7	47.8	48.0	48.2	48.3	48.5	48.7	48.9	49.1	49.4	49.6	49.8	50.1	50.3	50.6	50.9	51.1	51.4	51.7	51.9	52.2	52.5	27
28	47.2	47.3	47.4	47.5	47.6	47.7	47.8	48.0	48.2	48.3	48.5	48.7	48.9	49.1	49.4	49.6	49.8	50.1	50.3	50.6	50.9	51.1	51.4	51.7	51.9	52.2	52.5	28
29	47.2	47.3	47.4	47.5	47.6	47.7	47.8	48.0	48.2	48.3	48.5	48.7	48.9	49.1	49.4	49.6	49.8	50.1	50.3	50.6	50.9	51.1	51.4	51.7	51.9	52.2	52.5	29
30	47.2	47.3	47.4	47.5	47.6	47.7	47.8	48.0	48.2	48.3	48.5	48.7	48.9	49.1	49.4	49.6	49.8	50.1	50.3	50.6	50.9	51.1	51.4	51.7	51.9	52.2	52.5	30
31	47.2	47.3	47.4	47.5	47.6	47.7	47.8	48.0	48.2	48.3	48.5	48.7	48.9	49.1	49.4	49.6	49.8	50.1	50.3	50.6	50.9	51.1	51.4	51.7	51.9	52.2	52.5	31
32	47.2	47.3	47.4	47.5	47.6	47.7	47.8	48.0	48.2	48.3	48.5	48.7	48.9	49.1	49.4	49.6	49.8	50.1	50.3	50.6	50.9	51.1	51.4	51.7	51.9	52.2	52.5	32
33	47.2	47.3	47.4	47.5	47.6	47.7	47.8	48.0	48.2	48.3	48.5	48.7	48.9	49.1	49.4	49.6	49.8	50.1	50.3	50.6	50.9	51.1	51.4	51.7	51.9	52.2	52.5	33
34	47.2	47.3	47.4	47.5	47.6	47.7	47.8	48.0	48.2	48.3	48.5	48.7	48.9	49.1	49.4	49.6	49.8	50.1	50.3	50.6	50.9	51.1	51.4	51.7	51.9	52.2	52.5	34
35	47.2	47.3	47.4	47.5	47.6	47.7	47.8	48.0	48.2	48.3	48.5	48.7	48.9	49.1	49.4	49.6	49.8	50.1	50.3	50.6	50.9	51.1	51.4	51.7	51.9	52.2	52.5	35
36	47.2	47.3	47.4	47.5	47.6	47.7	47.8	48.0	48.2	48.3	48.5	48.7	48.9	49.1	49.4	49.6	49.8	50.1	50.3	50.6	50.9	51.1	51.4	51.7	51.9	52.2	52.5	36
37	47.2	47.3	47.4	47.5	47.6	47.7	47.8	48.0	48.2	48.3	48.5	48.7	48.9	49.1	49.4	49.6	49.8	50.1	50.3	50.6	50.9	51.1	51.4	51.7	51.9	52.2	52.5	37
38	47.2	47.3	47.4	47.5	47.6	47.7	47.8	48.0	48.2	48.3	48.5	48.7	48.9	49.1	49.4	49.6	49.8	50.1	50.3	50.6	50.9	51.1	51.4	51.7	51.9	52.2	52.5	38
39	47.2	47.3	47.4	47.5	47.6	47.7	47.8	48.0	48.2	48.3	48.5	48.7	48.9	49.1	49.4	49.6	49.8	50.1	50.3	50.6	50.9	51.1	51.4	51.7	51.9	52.2	52.5	39
40	47.2	47.3	47.4	47.5	47.6	47.7	47.8	48.0	48.2	48.3	48.5	48.7	48.9	49.1	49.4	49.6	49.8	50.1	50.3	50.6	50.9	51.1	51.4	51.7	51.9	52.2	52.5	40
41	47.2	47.3	47.4	47.5	47.6	47.7	47.8	48.0	48.2	48.3	48.5	48.7	48.9	49.1	49.4	49.6	49.8	50.1	50.3	50.6	50.9	51.1	51.4	51.7	51.9	52.2	52.5	41
42	47.2	47.3	47.4	47.5	47.6	47.7	47.8	48.0	48.2	48.3	48.5	48.7	48.9	49.1	49.4	49.6	49.8	50.1	50.3	50.6	50.9	51.1	51.4	51.7	51.9	52.2	52.5	42

ПРИЛОГ III
корекција
на маса T

Табела 4: Процент на месо на топла маса на половинки од 70 кг. за одрани свињи

S		Мерка М																												kg		%		kg		%	
		71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98								
1	63.7	64.2	64.7	65.3	65.8	66.3	66.8	67.3	67.8	68.3	68.8	69.3	69.8	70.3	70.8	71.3	71.8	72.3	72.7	73.2	73.7	74.2	74.7	75.1	75.6	76.1	76.5	77.0	1								
2	63.2	63.7	64.2	64.7	65.2	65.7	66.2	66.7	67.2	67.7	68.2	68.7	69.2	69.7	70.1	70.6	71.1	71.6	72.0	72.5	73.0	73.5	73.9	74.4	74.9	75.3	75.8	76.2	2								
3	62.5	63.0	63.5	64.0	64.5	65.0	65.5	66.0	66.5	66.9	67.4	67.9	68.4	68.9	69.3	69.8	70.3	70.7	71.2	71.7	72.1	72.6	73.0	73.5	74.0	74.4	74.9	75.3	3								
4	61.8	62.3	62.8	63.3	63.7	64.2	64.7	65.2	65.6	66.1	66.6	67.1	67.5	68.0	68.5	68.9	69.4	69.8	70.3	70.8	71.2	71.7	72.1	72.6	73.0	73.5	73.9	74.3	4								
5	61.1	61.5	62.0	62.5	62.9	63.4	63.9	64.3	64.8	65.3	65.7	66.2	66.6	67.1	67.5	68.0	68.5	68.9	69.4	69.8	70.3	70.7	71.1	71.6	72.0	72.5	72.9	73.3	5								
6	60.3	60.8	61.2	61.7	62.1	62.6	63.1	63.5	64.0	64.4	64.9	65.3	65.8	66.2	66.6	67.1	67.5	68.0	68.4	68.9	69.3	69.7	70.2	70.6	71.0	71.5	71.9	72.3	6								
7	59.6	60.0	60.5	60.9	61.3	61.8	62.2	62.7	63.1	63.5	64.0	64.4	64.9	65.3	65.7	66.2	66.6	67.0	67.5	67.9	68.3	68.8	69.2	69.6	70.0	70.5	70.9	71.3	7								
8	58.8	59.3	59.7	60.1	60.6	61.0	61.4	61.8	62.3	62.7	63.1	63.6	64.0	64.4	64.8	65.3	65.7	66.1	66.5	67.0	67.4	67.8	68.2	68.6	69.1	69.5	69.9	70.3	8								
9	58.1	58.5	58.9	59.4	59.8	60.2	60.6	61.0	61.5	61.9	62.3	62.7	63.1	63.5	64.0	64.4	64.8	65.2	65.6	66.0	66.5	66.9	67.3	67.7	68.1	68.5	68.9	69.3	9								
10	57.4	57.8	58.2	58.6	59.0	59.4	59.8	60.2	60.7	61.1	61.5	61.9	62.3	62.7	63.1	63.5	63.9	64.3	64.7	65.1	65.5	65.9	66.4	66.8	67.2	67.6	68.0	68.4	10								
11	56.7	57.1	57.5	57.9	58.3	58.7	59.1	59.5	59.9	60.3	60.7	61.1	61.5	61.9	62.3	62.7	63.1	63.5	63.9	64.3	64.7	65.0	65.4	65.8	66.2	66.6	67.0	67.4	11								
12	56.1	56.4	56.8	57.2	57.6	58.0	58.3	58.7	59.1	59.5	59.9	60.3	60.7	61.1	61.4	61.8	62.2	62.6	63.0	63.4	63.8	64.2	64.6	64.9	65.3	65.7	66.1	66.5	12								
13	55.4	55.8	56.1	56.5	56.9	57.3	57.6	58.0	58.4	58.8	59.1	59.5	59.9	60.3	60.6	61.0	61.4	61.8	62.2	62.6	62.9	63.3	63.7	64.1	64.5	64.8	65.2	65.6	13								
14	54.8	55.1	55.5	55.9	56.2	56.6	56.9	57.3	57.7	58.0	58.4	58.8	59.1	59.5	59.8	60.2	60.6	61.0	61.4	61.7	62.1	62.5	62.9	63.2	63.6	64.0	64.3	64.7	14								
15	54.2	54.5	54.9	55.2	55.6	55.9	56.3	56.6	57.0	57.3	57.7	58.0	58.4	58.8	59.1	59.5	59.8	60.2	60.6	60.9	61.3	61.7	62.0	62.4	62.8	63.1	63.5	63.9	15								
16	53.6	53.9	54.3	54.6	54.9	55.3	55.6	55.9	56.3	56.6	57.0	57.3	57.7	58.0	58.4	58.7	59.1	59.4	59.8	60.2	60.5	60.9	61.2	61.6	61.9	62.3	62.7	63.0	16								
17	53.0	53.4	53.7	54.0	54.3	54.6	55.0	55.3	55.6	56.0	56.3	56.6	57.0	57.3	57.7	58.0	58.4	58.7	59.0	59.4	59.7	60.1	60.4	60.8	61.1	61.5	61.8	62.2	17								
18	52.5	52.8	53.1	53.4	53.7	54.0	54.4	54.7	55.0	55.3	55.6	56.0	56.3	56.6	57.0	57.3	57.6	58.0	58.3	58.7	59.0	59.3	59.7	60.0	60.4	60.7	61.0	61.4	18								
19	52.0	52.3	52.6	52.9	53.2	53.5	53.8	54.1	54.4	54.7	55.0	55.3	55.6	56.0	56.3	56.6	56.9	57.3	57.6	57.9	58.3	58.6	58.9	59.3	59.6	59.9	60.3	60.6	19								
20	51.5	51.7	52.0	52.3	52.6	52.9	53.2	53.5	53.8	54.1	54.4	54.7	55.0	55.3	55.6	55.9	56.3	56.6	56.9	57.2	57.5	57.9	58.2	58.5	58.9	59.2	59.5	59.8	20								
21	51.0	51.2	51.5	51.8	52.1	52.3	52.6	52.9	53.2	53.5	53.8	54.1	54.4	54.7	55.0	55.3	55.6	55.9	56.2	56.5	56.9	57.2	57.5	57.8	58.1	58.5	58.8	59.1	21								
22	50.5	50.8	51.0	51.3	51.5	51.8	52.1	52.3	52.6	52.9	53.2	53.5	53.8	54.1	54.4	54.7	55.0	55.3	55.6	55.9	56.2	56.5	56.8	57.1	57.4	57.7	58.1	58.4	22								
23	50.1	50.3	50.5	50.8	51.0	51.3	51.5	51.8	52.1	52.3	52.6	52.9	53.2	53.5	53.8	54.0	54.3	54.6	54.9	55.2	55.5	55.8	56.1	56.4	56.7	57.0	57.3	57.7	23								
24	49.6	49.8	50.1	50.3	50.5	50.8	51.0	51.3	51.5	51.8	52.1	52.3	52.6	52.9	53.2	53.4	53.7	54.0	54.3	54.6	54.9	55.2	55.5	55.8	56.1	56.4	56.7	57.0	24								
25	49.2	49.4	49.6	49.8	50.1	50.3	50.5	50.8	51.0	51.3	51.5	51.8	52.0	52.3	52.6	52.9	53.1	53.4	53.7	54.0	54.2	54.5	54.8	55.1	55.4	55.7	56.0	56.3	25								
26	48.8	49.0	49.2	49.4	49.6	49.8	50.1	50.3	50.5	50.8	51.0	51.3	51.5	51.8	52.0	52.3	52.6	52.8	53.1	53.4	53.6	53.9	54.2	54.5	54.7	55.0	55.3	55.6	26								
27	48.4	48.6	48.8	49.0	49.2	49.4	49.6	49.8	50.0	50.3	50.5	50.7	51.0	51.2	51.5	51.7	52.0	52.2	52.5	52.8	53.0	53.3	53.6	53.8	54.1	54.4	54.7	55.0	27								
28	48.0	48.2	48.4	48.5	48.7	48.9	49.1	49.3	49.6	49.8	50.0	50.2	50.5	50.7	50.9	51.2	51.4	51.7	51.9	52.2	52.4	52.7	53.0	53.2	53.5	53.8	54.0	54.3	28								
29	47.6	47.8	48.0	48.1	48.3	48.5	48.7	48.9	49.1	49.3	49.5	49.7	50.0	50.2	50.4	50.6	50.8	50.9	51.1	51.4	51.6	51.9	52.1	52.4	52.6	52.9	53.2	53.4	29								
30	47.3	47.4	47.6	47.8	47.9	48.1	48.3	48.5	48.7	48.8	49.0	49.3	49.5	49.7	49.9	50.1	50.4	50.6	50.8	51.1	51.3	51.6	51.8	52.1	52.3	52.6	52.8	53.1	30								
31	47.0	47.1	47.2	47.4	47.5	47.7	47.9	48.0	48.2	48.4	48.5	48.8	49.0	49.2	49.4	49.6	49.8	50.1	50.3	50.5	50.8	51.0	51.2	51.5	51.7	52.0	52.2	52.5	31								
32	46.6	46.7	46.9	47.0	47.2	47.3	47.5	47.6	47.8	48.0	48.2	48.3	48.5	48.7	48.9	49.1	49.3	49.5	49.8	50.0	50.2	50.5	50.7	50.9	51.2	51.4	51.7	51.9	32								
33	46.3	46.4	46.5	46.7	46.8	46.9	47.1	47.2	47.4	47.5	47.7	47.9	48.1	48.3	48.5	48.7	48.9	49.1	49.3	49.5	49.7	49.9	50.2	50.4	50.6	50.8	51.1	51.3	33								
34	46.0	46.1	46.2	46.3	46.4	46.6	46.7	46.8	47.0	47.1	47.3	47.5	47.6	47.8	48.0	48.2	48.4	48.6	48.8	49.0	49.2	49.4	49.6	49.8	50.1	50.3	50.5	50.8	34								
35	45.7	45.8	45.9	46.0	46.1	46.2	46.3	46.5	46.6	46.7	46.9	47.0	47.2	47.4	47.6	47.7	47.9	48.1	48.3	48.5	48.7	48.9	49.1	49.3	49.5	49.8	50.0	50.2	35								
36	45.4	45.5	45.6	45.7	45.8	45.9	46.0	46.1																													

ПРИЛОГ IV
ШЕМА ЗА РАСЕКУВАЊЕ НА ПОЛОВИНКИ
ОД СВИНСКИ ТРУП

Легенда : 1.бут, 2. слабина, 3. грб, 4. врат, 5. плешка, 6. гради, 7. ребра, 8. стомачен сид, 9.коленица, 10.подлактица.

ПРИЛОГ V

ПРОБА СО ВАРЕЊЕ И ПРОБА СО ПЕЧЕЊЕ

1) Проба со варење

Во чист сад се става примерок од свинско месо кој е исечен на парчиња, потоа се прелева со вода и тоа така што односот на месото спрема водата да е 1 : 2. Садот се поклопува и се става на некој термички извор, па постепено се загрева до вриење. Одвреме на време се проверува миризбата на пареата односно на испарливите материји што излегуваат со пареата од садот. Покрај ова, се оценува просирноста на бујонот, како и миризбата на вареното месо и масното ткиво.

Проба со варење на другите делови на закланите свињи кои се јадат се изведува на ист начин.

Миризбата на месото на другите делови на закланите свињи кои се јадат мора да биде какрактеристична, а во зависност од видот и старосната категорија на свињи.

2) Проба со печење

Во чист сад погоден за печење, се става примерок од свинско месо исечено на парчиња. Садот се поклопува и потоа се става на некој топлотен извор, па постепено се загрева околу 30 минути односно додека месото во најдлабоките делови не ја промени бојата. Како и кај пробата со варење одвреме навреме се контролира миризбата на печеното месо.

Вкусот се проба со вообичаена постапка.

Пробата со печење на другите делови од заклани свињи кои се јадат се изведува на истиот начин како и пробата со свинското месо.

ПРИЛОГ VI

[illegible]

¹ За продажба на мало не важи

2 За продажба на мало не важи

3 За продажба на мало се влишува само дневната продажба на увезено месо

436.

Врз основа на член 79 и член 86 од Законот за хартии од вредност ("Службен весник на Република Македонија" бр. 63/00, 103/00, 34/01, 4/02, 37/02, 31/03 и 85/03) Комисијата за хартии од вредност, постапувајќи по Барањето за добивање на согласност на Правилникот за котација на хартии од вредност на Македонска Берза АД Скопје бр. 09-157/1 од 03.02.2004 година и Одлуката за измени на Правилникот за котација на хартии од вредност бр. 02-316/1 од 3.03.2004 на својата седница одржана на 31.03.2004 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. На Правилникот за котација на хартии од вредност на Македонска Берза на долгорочни хартии од вредност АД Скопје бр. 09-157/1 од 03.02.2004 година и Одлуката за измени на Правилникот за котација на хартии од вредност на Македонска Берза на долгорочни хартии од вредност АД Скопје бр. 02-316/1 од 03.03.2004 година не се дава претходна согласност.

2. Се задолжува Македонската Берза на долгорочни хартии од вредност АД Скопје во Правилникот за котација на хартии од вредност, да изврши усогласување на воведените пазарни сегменти со Законот за хартии од вредност.

3. Се задолжува Македонската Берза на долгорочни хартии од вредност АД Скопје да изврши дефинирање на терминот "Голем капитален проект" кој се употребува во глава II, точка 2.05; во глава "II пазарни сегменти А. Берзанска котација", попрецизно и таксативно да се набројат конкретните случаи за поставување на дополнителните услови за котација со нивно поединечно определување и да изврши термилошко усогласување на точките 2.03 и 2.05 при употреба на термините, номинална вредност на акционерскиот капитал и основна главнина.

4. Се задолжува Македонска Берза на долгорочни хартии од вредност АД Скопје да достави, нов текст на Правилникот за котација на хартии од вредност.

5. Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето и истото ќе се објави во "Службен весник на РМ".

Бр. 08-179-6
31 март 2004 година
Скопје

Комисија за хартии од вредност
Претседател,
проф. д-р **Весна Пендовска**, с.р.

437.

Врз основа на член 55-г став 4 од Законот за хартии од вредност ("Службен весник на РМ" бр. 63/00, 103/00, 34/01, 04/02, 37/02, 31/03 и 85/03), Комисијата за хартии од вредност на седницата одржана на 31-03-2004 година донесе

**П Р А В И Л Н И К
ЗА НАЧИНОТ, СОДРЖИНАТА И ФОРМАТА НА ИЗВЕ-
СТУВАЊАТА НА АКЦИОНЕРСКИТЕ ДРУШТВА
КОИ СЕ ВОДАТ ВО РЕГИСТАРОТ НА КОМИСИЈАТА
ЗА ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ**

Општи одредби**Член 1**

Со овој правилник се уредува начинот, формата и содржината на објавувањето во јавноста на известувањата на акционерските друштва кои се водат во Регистарот на Комисијата за хартии од вредност за општите податоци за друштвото, финансиската состојба, промените во капиталот, правниот статус, деловните активности кои имаат значително влијание врз цената на хартиите од вредност, неревидираните шестмесечни финансиски извештаи и ревидираните годишни финансиски извештаи (во натамошниот текст: Правилник).

Член 2

Со Правилникот подетално се уредува следното:

- видови на известувања на акционерските друштва кои се водат во Регистарот на Комисијата за хартии од вредност (во понатамошниот текст: Комисија);
- подготвување и форма на известувања на акционерските друштва кои се водат во Регистарот на Комисијата;
- начин и рок на доставување на известувања до Комисијата од страна на акционерските друштва кои се водат во Регистарот на Комисијата;
- достапност за јавноста на известувањата на акционерските друштва кои се водат во Регистарот на Комисијата.

Видови на известувања**Член 3**

Акционерските друштва се должни до Комисијата да ги доставуваат следните видови известувања:

- тримесечно известување - општи податоци, промени во капиталот, правен статус и деловни активности кои имаат значително влијание на цената на хартиите од вредност;
- шестмесечно известување - неревидирани шестмесечни финансиски извештаи: биланс на состојба, биланс на успех, извештај за паричниот тек и извештај за промена на капиталот;
- годишно известување - ревидиран годишен финансиски извештај: биланс на состојба, биланс на успех, извештај за паричниот тек и извештај за промена на капиталот, со мислење на овластен ревизор.

По исклучок од став 1 на овој член, акционерските друштва кои се водат во Регистарот на Комисијата, се должни до Комисијата да доставуваат информации за активности кои имаат значително влијание на цената на хартиите од вредност (тековни информации), а без исклучок: информации за промена на член/ови на органот на управување (управен одбор, надзорен одбор, одбор на директори), намера за преземање и преземање на акционерско друштво, договори кои значително влијаат на работењето на друштвото. Тековните информации се доставуваат до Комисијата веднаш по нивното настанување, а најдоцна 15 дена од настанувањето.

Шестмесечното известување кое се доставува до Комисијата со состојба на 31 декември треба да содржи кумулативни неревидирани податоци за целата финансиска година.

Подготвување, форма и содржина на известувањата**Член 4**

Подготвувањето, формата и содржината на известувањата од член 3 на овој правилник зависи од видот на дејноста на друштвата, при што друштвата се класифицираат во рамките на една од следните групи:

- друштва од групата "финансиски институции";
- друштва од групата "друштва за осигурување";
- друштва од групата "останати друштва", во која влегуваат сите друштва кои не се класифицирани во некоја од горенаведените групи.

Член 5

Деталната содржина и форма на известувањата од член 3 на овој Правилник за секоја група друштва наведени во член 4 од Правилникот, е утврдена со прилозите кои се составен дел на овој правилник и тоа:

- Прилог 1 се однесува на поединечните известувања кои ги доставуваат до Комисијата друштвата од групата "финансиски институции";
- Прилог 2 се однесува на поединечните известувања кои ги доставуваат до Комисијата друштвата од групата "друштва за осигурување".

- Прилог 3 се однесува на поединечните известувања кои ги доставуваат до Комисијата друштвата од групата "останати друштва".

Упатството за пополнување на одделни делови од прилозите од став 1 на овој член е составен дел на овој правилник.

Начин и рок на доставување на известувањата

Член 6

Друштвото ги доставува известувањата во електронска форма, во MS Word или Excel програма, заедно со писмена изјава на одговорното лице на друштвото, со која што се потврдува точноста и вистинитоста на податоците содржани во известувањата.

Член 7

Тримесечните известувања друштвото ги доставува до Комисијата, со состојба на последниот ден од тримесечието, најдоцна 30 дена од последниот ден на тримесечието.

Шестмесечните известувања друштвото ги доставува до Комисијата, со состојба на последниот ден од шестмесечието, најдоцна 30 дена од последниот ден на шестмесечието.

По исклучок, известувањата од став 1 и 2 на овој член кои што се со состојба 31 декември, се доставуваат до Комисијата најдоцна 60 дена по истекот на календарската година.

Годишното известување друштвото го доставува до Комисијата во рок од 15 дена од денот на усвојувањето на ревидираниот годишен финансиски извештај на Собранието на акционери на друштвото.

Достапност на известувањата на јавноста

Член 8

Ивестувањата од член 3 на овој правилник, Комисијата ќе ги направи достапни на јавноста преку својата веб страна (www.sec.gov.mk), најдоцна 30 дена од денот на добивање на известувањата.

Член 9

На барање од правно или физичко лице, Комисијата дава препис на известувања од член 3 на овој правилник.

За издавање на препис на известувањата врз основа на барањето од став 1 на овој член се наплатува надомест согласно Тарифникот за висината на одделните надоместоци што ги наплатува Комисијата за хартии од вредност.

Друштва кои подлежат на обврските за известување

Член 10

Друштва кои имаат обврска за доставување на известувања до Комисијата се сите друштва кои се евидентирани во Регистарот на акционерски друштва на Комисијата согласно Правилникот за содрината и начинот на водење на регистар на акционерски друштва („Сл.весник на РМ“ бр 5/2004) на следните датуми на пресек:

- на последниот ден на секое тримесечие (за тримесечните известувања);
- на последниот ден на секое шестмесечие (за шестмесечните известувања);
- на последниот ден на календарската година (за годишното известување).

Други одредби во врска со известувањата

Член 11

Податоците содржани во известувањата имаат статус на претпоставена точност и вистинитост.

За точноста и вистинитоста на податоците содржани во известувањата одговара друштвото што ги доставило.

Комисијата не одговара за точноста и вистинитоста на податоците содржани во известувањата доставени од друштвата, ниту на податоците кои настануваат со нивна понатамошна обработка (споредби, анализи и сл.).

Член 12

Ревидираниот годишен финансиски извештај од известувањето од член 3, алинеја 3 на овој правилник го изготвува друштво за ревизија кое има регистрирано дејност во согласност со закон и е запишано во Регистарот на друштва за ревизија, кој се води во Министерството за финансии.

Преодни и завршни одредби

Член 13

Овој правилник влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 03-529/1
31 март 2004 година
Скопје

Комисија за хартии од вредност
Претседател,
проф.-д-р **Весна Пендовска**, с.р.

Прилог 1

СОДРЖИНА НА ИЗВЕСТУВАЊАТА НА ДРУШТАВА ОД ГРУПАТА ФИНАНСИСКИ ИНСТИТУЦИИ

1. ТРИМЕСЕЧНО ИЗВЕСТУВАЊЕ

1.1. Општи податоци

- назив,
- седиште и адреса,
- телефон и факс,
- адреса на електронската пошта,
- адреса на интернет страницата

1.2. Правен статус

- матичен број во Државен завод за статистика
- шифра на дејноста
- опис на дејностите (претежна дејност)
- број на Решението од трговски регистар
- датум на основање (ден, месец, година)
- статусни промени на друштвото
- број на подружници, филијали
- број на вработени на последниот ден од тримесечјето

- систем на управување на друштвото
- име и презиме, ЕМБ на членовите на органите на управување (управен одбор, надзорен одбор, одбор на директори),

- број на акции издадени од друштвото што го поседува секој член на органот на управување на друштвото, изразен во апсолутен износ и процентуален износ во однос на основната главнина на друштвото

- име и презиме, ЕМБ на прокуристот

1.3. Податоци за капиталот и промени во капиталот на друштвото

- вкупен износ на основната главнина
- број на издадени обични и приоритетни акции
- номинална вредност на акциите
- број на акционери на последниот ден од тримесечјето

- 10 најголеми акционери (за физички лица: име, презиме, ЕМБ односно број на пасош и земја од која е издаден пасошот за странско лице; за правни лица: назив, седиште, адреса), број и процент на обични и приоритетни акции во сопственост (процентот заокружен на две децимали)

- број и процент на сопствени обични и приоритетни акции во основната главнина на последниот ден на тримесечјето (процентот заокружен на две децимали)

- Меѓународен идентификациски број на акциите - ИСИН број
 - сметка на друштвото и назив на институцијата/ите кај која е отворена

1.4. Финансиски податоци и финансиска состојба на друштвото

- цена на обичните акции (највисока и најниска) ако со нив се тргувало на берзата или на друг организиран пазар во тековното тримесечје;

- цена на приоритетните акции (највисока и најниска) ако со нив се тргувало на берзата или на друг организиран пазар во тековното тримесечје;

- пазарна капитализација, доколку со акциите се тргува на берза или на организиран пазар (се утврдува со множење на последната поединечна цена на акциите постигната на берза последниот ден во предметното тримесечие со бројот на вкупно издадените акции. Доколку друштвото котира на повеќе организирани пазари пазарната капитализација се утврдува според последната цена на берза. Доколку друштвото котира на повеќе берзи пазарната капитализација се утврдува според последната цена на берза по избор на управата на друштвото);

- дивиденда исплатена за една обична акција за последните три години поединечно (во апсолутен износ и во процентуален износ во однос на номиналната вредност, заокружен на две децимали);

- дивиденда исплатена за една приоритетна акција во последните три години поединечно (во апсолутен износ и во процентуален износ во однос на номиналната вредност, заокружен на две децимали);

- промени на сметководствените политики.

1.5. Деловни активности кои имаат значително влијание на пазарната цена на хартиите од вредност

- назив на берзата или друг организиран пазар на кој се тргува со хартиите од вредност на друштвото;

- информација за котација на хартиите од вредност на друштвото и назив на берзата на која котираат;

- поделба на акции (податок дали во предметното тримесечие е извршена поделба на акции и податоци за поделбата на акциите доколку истата е извршена: нова номинална вредност на акциите, број на акции настанати со поделбата и род на акциите);

- значајни промени во сопственичката структура (коментар на органите на управување/менаџментот во поглед на сите значајни промени во сопственичката структура на друштвото за предметното тримесечие со осврт на можното влијание врз работењето на друштвото);

- припојување и спојување (коментар на органите на управување/менаџментот во поглед на припојување или спојување спроведено во предметното тримесечие, со осврт за причините за припојувањето/спојувањето и на можното влијание на понатамошното работење на друштвото);

- неизвесности (опис на случаите за кои постои неизвесност за наплата на приходи или можни идни расходи);

- правни прашања (коментар на органите на управување/менаџментот за важни судски спорови во кои друштвото учествува како тужител или тужен и други правни прашања кои се од значење за работата на друштвото);

- останати значајни прашања кои влијаат на цената на хартиите од вредност (се наведуваат значајни настани кои не се опфатени со претходните алинеи, а би можеле да влијаат на цената на хартиите од вредност).

2. ШЕСТМЕСЕЧНО ИЗВЕСТУВАЊЕ

2.1. Биланс на состојба на финансиската институција

АКТИВА

- а) Парични средства и парични еквиваленти
- б) Хартии од вредност за тргување

- в) Пласмани во, и кредити на други банки
- г) Кредити и аванси дадени на останати клиенти
- д) Побарувања за камати и останата актива
- ѓ) Имот наменет за продажба
- е) Вложувања во хартии од вредност
- ж) Основни средства
- ВКУПНА АКТИВА

ОБВРСКИ И КАПИТАЛ

- а) Депозити во банки и други финансиски организации
- б) Депозити за други клиенти
- в) Обврски по кредити
- г) Обврски по камати и останати обврски
- д) Посебна резерва
- ѓ) Запишан капитал
- е) Резерви
- ж) Акумулирана добивка/загуба
- ВКУПНО ОБВРСКИ И КАПИТАЛ

Вонбилансни ставки

- Гаранции и акредитиви
- Останати вонбилансни ставки

2.2. Биланс на успех на финансиска институција

- а) Приходи од камати
- б) Расходи од камати
- Нето приходи од камати
- в) Приходи од провизии и надоместоци
- г) Расходи од провизии и надоместоци
- Нето приходи од провизии и надоместоци
- д) Приходи од наплатени спорни побарувања
- ѓ) Приходи по основ на курсни разлики
- е) Приходи од дивиденди
- ж) Останати приходи од дејноста
- Приходи од дејноста
- з) Административни трошоци
- с) Амортизација
- и) Расходи од сомнителни и спорни побарувања
- ј) Трошоци за курсни разлики
- к) Останати трошоци
- Расходи од дејноста
- Добивка /загуба пред оданочување
- л) Данок на добивка
- Нето добивка/загуба за годината

2.3. Извештај за паричниот тек на финансиската институција

- а) Парични тековни деловни активности
- Нето добивка/загуба после оданочување
- Амортизација
- Зголемување/намалување на пласмани во кред. на други банки
- Зголемување/намалување на кред. и аванси на останати клиенти
- Зголемување/намалување на побарув. за кам. и останата актива
- Зголемување/намалување на имот наменет за продажба
- Зголемување/намалување на деп. во банки и фин. инстит.
- Зголемување/намалување на депозити на други клиенти
- Зголемување/намалување обврски по кам. и остан. обвр.
- б) Парични текови од инвестициони активности
- Зголемување/намалување на финансиски средства за тргување
- Зголемување/намалување на вложувања во харт. од вред.
- Директни набавки на нематеријални и материј. средства
- Продажба/расходување на матер. и нематер. средства

в) Парични текови од финансиски активности
 Зголемување на капиталот со нова емисија
 Зголемување/намалување на обврски по кредити
 Исплатени дивиденди
 Откупени и продадени сопствени акции
 Прилив од продадени сопствени акции
 г) Ефекти од посебни резерви
 Зголемување/намалување на парични средства и пар. еквивал.

Парични средства и пар. еквивал. на почетокот на годината

Парични средства и пар. еквивал. на крајот на годината

2.4. Извештај за промените на капиталот на финансиската институција

Запишан капитал

Премии на емитирани акции

Откупени сопствени акции

Резерви

Акумулирана добивка/загуба

Дивиденди

Ревалоризациона резерва

Вкупно капитал и резерви

3. ГОДИШНО ИЗВЕСТУВАЊЕ

Ревидиран годишен финансиски извештај:

- биланс на состојба

- биланс на успех

- извештај за парични тек.

- извештај за промена на капиталот

Мислење на овластен ревизор

Доколку извештаите се консолидирани: фирма, седиште и адреса на субјектите од консолидацијата.

Прилог 2

СОДРЖИНА НА ИЗВЕСТУВАЊАТА НА ДРУШТВАТА ОД ГРУПАТА ДРУШТВА ЗА ОСИГУРУВАЊЕ

1. ТРИМЕСЕЧНО ИЗВЕСТУВАЊЕ

1.1. Општи податоци

- назив

- седиште и адреса

- телефон и факс

- адреса на електронската пошта

- адреса на интернет страницата

1.2. Правен статус

- матичен број во Државен завод за статистика

- шифра на дејноста

- опис на дејностите (претежна дејност)

- број на Решението од трговски регистар

- датум на основање (ден, месец, година)

- статусни промени

- број на подружници, филијали

јето - број на вработени на последниот ден од тримесечјето

- систем на управување на друштвото

- име и презиме, ЕМБ на членовите на органите на управување (управен одбор, надзорен одбор, одбор на директори),

- број на акции издадени од друштвото што го поседува секој член на органот на управување на друштвото, изразен во апсолутен износ и процентуален износ во однос на основната главнина на друштвото

- име и презиме, ЕМБ на прокуристот

1.3. Податоци за капиталот и промени во капиталот на друштвото

- вкупен износ на основната главнина

- број на издадени обични и приоритетни акции

- номинална вредност на акциите

јето - број на акционери на последниот ден од тримесечјето

- 10 најголеми акционери (за физички лица: име, презиме, ЕМБ односно број на пасош и земја од која е издаден пасошот за странско лице; за правни лица: назив, седиште, адреса), број и процент на обични и приоритетни акции во сопственост (процентот заокружен на две децимали)

- број и процент на сопствени обични и приоритетни акции во основната главнина на последниот ден на тримесечјето (процентот заокружен на две децимали)

- Меѓународен идентификациски број на акциите-ИСИН број

- сметка на друштвото и назив на депонентна банка кај која е отворена

1.4. Финансиски податоци и финансиска состојба на друштвото

- Цена на обичните акции (највисока и најниска) ако со нив се тргувало на берзата или на друг организиран пазар во тековното тримесечје;

- Цена на приоритетните акции (највисока и најниска) ако со нив се тргувало на берзата или на друг организиран пазар во тековното тримесечје;

- Пазарна капитализација, доколку со акциите се тргува на берза или на организиран пазар (Се утврдува со множење на последната поединечна цена на акциите постигната на берза последниот ден во предметното тримесечје со бројот на вкупно издадените акции. Доколку друштвото котира на повеќе организирани пазари пазарната капитализација се утврдува според последната цена на берза. Доколку друштвото котира на повеќе берзи пазарната капитализација се утврдува според последната цена на берза по избор на управата на друштвото);

- Дивиденда исплатена за една обична акција за последните три години поединечно (во апсолутен износ и во процентуален износ во однос на номиналната вредност, заокружен на две децимали)

- Дивиденда исплатена за една приоритетна акција за последните три години поединечно (во апсолутен износ и во процентуален износ во однос на номиналната вредност, заокружен на две децимали)

- промени на сметководствените политики

1.5. деловни активности кои имаат значително влијание на пазарната цена на хартиите од вредност

- назив на берзата или друг организиран пазар на кој се тргува со хартиите од вредност на друштвото;

- информација за котација на хартиите од вредност на друштвото и назив на берзата на која котираат;

- поделба на акции (податок дали во предметното тримесечје е извршена поделба на акции и податоци за поделбата на акциите доколку истата е извршена: нова номинална вредност на акциите, број на акции настанати со поделбата и род на акциите);

- значајни промени во сопственичката структура (коментар на органите на управување/менаџментот во поглед на сите значајни промени во сопственичката структура на друштвото за предметното тримесечје со осврт на можното влијание врз работењето на друштвото)

- припојување и спојување (коментар на органите на управување/менаџментот во поглед на припојување или спојување спроведено во предметното тримесечје, со осврт за причините за припојувањето / спојувањето и на можното влијание на понатамошното работење на друштвото)

- неизвесности (опис на случаите за кои постои неизвесност за наплата на приходи или можни идни расходи)

- правни прашања (коментар на органите на управување/менаџментот за важни судски спорови во кои друштвото учествува како тужител или тужен и други правни прашања кои се од значење за работата на друштвото)

- останати значајни прашања кои влијаат на цената на хартиите од вредност (се наведуваат значајни настани кои не се опфатени со претходните алинеи, а би можеле да влијаат на цената на хартиите од вредност).

2. ШЕСТМЕСЕЧНО ИЗВЕСТУВАЊЕ**2.1 Биланс на состојба на осигурителното друштво****А) Нетековни средства**

- Побарувања за запишан а неуплатен капитал
- Нематеријални средства
- Материјални средства
- Вложувања во поврзани субјекти и учество во вложувањата

- Долгорочни побарувања по заеми и депозити

- Други средства**Б) Тековни средства**

- Побарувања по основ на осигурување и реосигурување

- Останати побарувања

- Останати неспомнати средства

- Откупени сопствени акции

- АВР

- Парични средства и еквиваленти на парични средства

ВКУПНО СРЕДСТВА**КАПИТАЛ И ОБВРСКИ****А) Капитал и резерви**

Запишан капитал

Премии на емитирани акции

Резерви

Акумулирана добивка/загуба

Ревалоризациона резерва

Б) Малцински интерес**В) Техничка резерва**

Преносни премии

Математ. резерва за животна осигурување

Резерви за штети

Останати технички резерви

Г) Останати резервирања**Д) Обврски**

Обврски за штети и дог. износи по основ осигурување

Обврски по основ на реосигурување

Обврски спрема добавувачи

Останати обврски

ПВР**ВКУПНО КАПИТАЛ И ОБВРСКИ****2.2 Биланс на успех на осигурителното друштво**

Приходи од основна дејност

Расходи од основна дејност

Приходи по основ на резервирања

Расходи по основ на резервирања

Бруто добивка

Останати приходи

Останати расходи

Добивка од оперативни активности

Приходи од финансирање

Расходи од финансирање

Ревалоризациони корекции

Добивка пред оданочување

Данок од добивка

Нето добивка/загуба од редовни активности

Вонредни приходи

Вонредни расходи

Нето добивка во пресметковниот период

2.3 Извештај за паричниот тек на осигурителното друштво**А) Парични текови од деловни активности**

Нето добивка/загуба после оданочување

Амортизација

Зголемување/намалување на побар. по основ на осиг. и реосигур.

Зголемување/намалување на останати побарувања

Зголемување/намалување на останати неспомнати средства

Зголемување/намалување на АВР

Зголемување/намалување на обврски за штети

Зголемување/намалување на обврски за реосигурување

Зголемување/намалување на обврски спрема добавувачи

Зголемување/намалување на останати обврски

Зголемување/намалување на ПВР

Зголем./намал. на преносни премии

Зголем./намал. на математичка резерва

Зголем./намал. на резерви на штети

Зголем./намал. на останати технички резерви

Зголем./намал. на останати резервирања

Б) Парични текови од инвестициони активности

Зголем./намал. на вложувања во поврз. субј. и учес. во резултатот

Директни набавки на нематеријални и матерј. средства

Продажба на материјални и нематеријални средства

Зголем./намал. на долгорочни побарувања

Зголем./намал. на други средства

В) Парични текови од финансиски активности

Зголемување на капиталот со нова емисија

Зголемување/намалување на обврски по кредити

Исплатени дивиденди

Откупени сопствени акции

Прилив од продадени сопствени акции

Малцински интерес

Зголемување/намалување на парични средства и пар. еквивал.

Парични средства и пар. еквивал. на почетокот на годината

Парични средства и пар. еквивал. на крајот на годината

2.4 Извештај за промените на капиталот на осигурителното друштво

Запишан капитал

Премии на емитирани акции

Откупени сопствени акции

Резерви

Акумулирана добивка/загуба

Исплатена дивиденда

Ревалоризациона резерва

Вкупно капитал и резерви

3. ГОДИШНО ИЗВЕСТУВАЊЕ

Ревидиран годишен финансиски извештај:

- биланс на состојба

- биланс на успех

- извештај за парични тек

- извештај за промена на капиталот

Мислење на овластен ревизор

Доколку извештаите се консолидирани: фирма, седиште и адреса на субјектите од консолидацијата.

Прилог 3

СОДРЖИНА НА ИЗВЕСТУВАЊАТА НА ДРУШТВАТА ОД ГРУПАТА ОСТАНАТИ ДРУШТВА**1. ТРИМЕСЕЧНО ИЗВЕСТУВАЊЕ****1.1. Општи податоци**

- назив

- седиште и адреса

- телефон и факс

- адреса на електронската пошта

- адреса на интернет страницата

1.2. Правен статус

- матичен број во Државен завод за статистика

- шифра на дејноста

- опис на дејностите (претежна дејност)

- број на Решението од трговски регистар

- датум на основање (ден, месец, година)

- статусни промени

- број на подружници, филијали

- број на вработени на последниот ден од тримесечјето

- систем на управување на друштвото
- име и презиме, ЕМБ на членовите на органите на управување (управен одбор, надзорен одбор, одбор на директори),

- број на акции издадени од друштвото што го поседува секој член на органот на управување на друштвото, изразен во апсолутен износ и процентуален износ во однос на основната главнина на друштвото

- име и презиме, ЕМБ на прокуристот

1.3. Податоци за капиталот и промени во капиталот на друштвото

- вкупен износ на основната главнина

- број на издадени обични и приоритетни акции

- номинална вредност на акциите

- број на акционери на последниот ден од тримесечјето

- 10 најголеми акционери (за физички лица: име, презиме, ЕМБ односно број на пасош и земја од која е издаден пасошот за странско лице; за правни лица: назив, седиште, адреса), број и процент на обични и приоритетни акции во сопственост (процентот заокружен на две децимали)

- број и процент на сопствени обични и приоритетни акции во основната главнина на последниот ден на тримесечјето (процентот заокружен на две децимали)

- Меѓународен идентификациски број на акциите-ИСИН број

- сметки на друштвото и назив на депонентните банки кај кои се отворени

1.4. Финансиски податоци и финансиска состојба на друштвото

- Цена на обичните акции (највисока и најниска) ако со нив се тргувало на берзата или на друг организиран пазар во тековното тримесечје;

- Цена на приоритетните акции (највисока и најниска) ако со нив се тргувало на берзата или на друг организиран пазар во тековното тримесечје;

- Пазарна капитализација, доколку со акциите се тргува на берза или на организиран пазар (Се утврдува со множење на последната поединечна цена на акциите постигната на берза последниот ден во предметното тримесечие со бројот на вкупно издадените акции. Доколку друштвото котира на повеќе организирани пазари пазарната капитализација се утврдува според последната цена на берза. Доколку друштвото котира на повеќе берзи пазарната капитализација се утврдува според последната цена на берза по избор на управата на друштвото);

- Дивиденда исплатена за една обична акција за последните три години поединечно (во апсолутен износ и во процентуален износ во однос на номиналната вредност, заокружен на две децимали)

- Дивиденда исплатена за една приоритетна акција за последните три години поединечно (во апсолутен износ и во процентуален износ во однос на номиналната вредност, заокружен на две децимали)

- промени на сметководствените политики

1.5. деловни активности кои имаат значително влијание на пазарната цена на хартиите од вредност

- назив на берзата или друг организиран пазар на кој се тргува со хартиите од вредност на друштвото;

- информација за котација на хартиите од вредност на друштвото и назив на берзата на која котираат;

- поделба на акции (податок дали во предметното тримесечие е извршена поделба на акции и податоци за поделбата на акциите доколку истата е извршена: нова номинална вредност на акциите, број на акции настанати со поделбата и род на акциите);

- значајни промени во сопственичката структура (коментар на органите на управување/менаџментот во поглед на сите значајни промени во сопственичката структура на друштвото за предметното тримесечие со осврт на можното влијание врз работењето на друштвото)

- припојување и спојување (коментар на органите на управување/менаџментот во поглед на припојување или спојување спроведено во предметното тримесечие, со осврт за причините за припојувањето / спојувањето и на можното влијание на понатамошното работење на друштвото)

- неизвесности (опис на случаите за кои постои неизвесност за наплата на приходи или можни идни расходи)

- правни прашања (коментар на органите на управување/менаџментот за важни судски спорови во кои друштвото учествува како тужител или тужен и други правни прашања кои се од значење за работата на друштвото)

- останати значајни прашања кои влијаат на цената на хартиите од вредност (се наведуваат значајни настани кои не се опфатени со претходните алинеи, а би можеле да влијаат на цената на хартиите од вредност).

2. ШЕСТМЕСЕЧНО ИЗВЕСТУВАЊЕ

2.1 Биланс на состојба на акционерското друштво СРЕДСТВА

А) Побарувања за запишан а неуплатен капитал

Б) Долгорочни средства

Нематеријални средства

Материјални средства

Долгорочни вложувања

Долгорочни побарувања

В) Тековни средства

Залихи

Побарувања од купувачи

Побарувања за аванси во земјата

Останати краткорочни побарувања

Краткорочни финансиски вложувања

Активни временски разграничувања

Парични средства и еквиваленти на парични средства

ВКУПНА АКТИВА

КАПИТАЛ И ОБВРСКИ

А) Капитал и резерви

Запишан капитал

Премии на емитирани акции

Ревалоризациона резерва

Резерви

Акумулирана добивка/загуба

Откупени сопствени акции

Б) Долгорочни резервирања за ризици и трошоци

В) Малцински интерес

Г) Долгорочни обврски

Д) Тековни обврски

Обврски спрема добавувачи

Останати краткорочни обврски

Обврски за аванси

Обврски по краткорочни кредити

Одложено плаќање на трошоци и приходи во идните периоди

ВКУПНО КАПИТАЛ И ОБВРСКИ

2.2. Биланс на успех на акционерското друштво

Приходи од продажба

Останати оперативни приходи

Промени на залихите на готови производи и

производството во тек

Сопствени производи употребени и капитализирани во претпријатието

Потрошени материјали и ситен инвентар

Трошоци за вработените

Амортизација и ревалоризација на амортизација

Останати оперативни расходи

Набавна вредност на трговски стоки

Добивка/загуба од оперативно работење

Финансиски приходи

Финансиски расходи

Добивка/ загуба од редовно работење пред оданочување

Данок од добивка

Добивка/загуба по оданочување

Малцински интерес

Нето добивка/загуба од редовни активности

Вонредни приходи
Вонредни расходи
Нето добивка/загуба
2.3 Извештај за паричниот тек на акционерското друштво

А) Парични текови од деловни активности
Нето добивка/загуба после оданочување
Амортизација
Ревалоризација на амортизација
Зголемување/намалување на залихи
Зголемување/намалување на купувачите
Зголемување/намалување на побарувања за аванси
Зголемување/намалување на останати краткорочни побарувања
Зголемување/намалување на АВР
Зголемување/намалување обврски спрема добавувачите
Зголемување/намалување обврски за примени аванси
Зголемување/намалување на останати краткорочни обврски
Зголемување/намалување на ПВР
Б) Парични текови од инвестициони активности
Директни набавки на нематеријални и материјални средства
Продажба на материјални и нематеријални средства
Зголемување/намалување на долгорочни вложувања
Зголемување/намалување на долгорочни побарувања
Зголемување/намалување на краткорочни финансиски вложувања

В) Парични текови од финансиски активности
Зголемување на капиталот
Зголемување/намалување на долгорочни кредити
Стекнување на малцински интереси
Исплатена дивиденда
Откуп продажба на сопствени акции
Зголемување/намалување на паричните средства
Парични средства на почеток на годината
Парични средства на крајот на годината
2.4 Извештај за промените на капиталот на акционерското друштво

Запишан капитал
Премии на емитирани акции
Откупени сопствени акции
Резерви
Акумулирана добивка/загуба
Дивиденди
Ревалоризациона резерва
Вкупно капитал и резерви

3. ГОДИШНО ИЗВЕСТУВАЊЕ

Ревидиран годишен финансиски извештај:
- биланс на состојба
- биланс на успех
- извештај за парични тек
- извештај за промена на капиталот
- мислење на овластен ревизор
Доколку извештаите се консолидирани: фирма, се-диште и адреса на субјектите од консолидацијата.

УПАТСТВО ЗА ПОПОЛНУВАЊЕ НА ИЗВЕСТУВАЊАТА НА ДРУШТВАТА ОД ГРУПАТА "ФИНАНСИСКИ ИНСТИТУЦИИ"

БИЛАНС НА СОСТОЈБА НА ФИНАНСИСКАТА ИНСТИТУЦИЈА

Друштво
Матичен број(МБ)

		(по илјади денари)	
Позиција	АОП	31.12. претход. год.	Посл. ден теков. пер.
АКТИВА			
А) Парични средства и парични еквиваленти	001		
Б) Финансиски средства за тргување	002		
В) Пласмани по, и кредити на други банки	003		
Г) Кредити и аванси дадени на останати клиенти	004		
Ж) Побарувања за камати и останати активи	005		
Е) Имот каманет за продажба	006		
Д) Вложувања по хартии од вредност	007		
Г) Основни средства	008		
ВКУПНА АКТИВА (АОП 001 до 008)	009		
ОБВРСКИ И КАПИТАЛ			
А) Депозити во банки и други финансиски организации	010		
Б) Депозити на други клиенти	011		
В) Обврски по кредити	012		
Г) Обврски по камати и останати обврски	013		
Д) Посебна резерва	014		
Е) Запишан капитал	015		
Ж) Резерви	016		
Г) Акумулирана добивка/загуба	017		
ВКУПНО ОБВРСКИ И КАПИТАЛ(АОП 010 до 017)	018		
Вобилансни ставки	019		
- Гаранции и акредитиви	020		
- Останати вобилансни ставки	021		

Податокот под **Последен ден на тековниот период** се однесува на последниот ден на разгледуваниот период.

Податокот под **АОП 016 - Резерви** се како што е наведено во самиот образец, ги вклучува сите резерви и сите останати позиции на капиталот и резервите кои не се на друго место вклучени. Ако пренесената загуба од претходната година ја преминува вредноста на останатите резерви, вредноста се впишува со негативен предзнак

**Преглед на сметките по одделни позиции (АОП)
за рекласификација на Билансот на состојбата
на финансиската институција**

Групи на сметки, сметки	Ознака на АОП
(101,105,106,107,108,100,102,103,104,110,111,300,301,310,311,315,319,332,335,352,355,141,142,070,040,130)	АОП 001
(131,132,133,134,135,138,302,303,307,430,431,435,436)	АОП 002
(325,415,425,345,515,445,545,360,361,363,365,368,345,585,385,460,462,463,464,465,468,560,562,565,568)	АОП003
(417,517,328,418,518,410,510,340,320,411,511,321,341,416,516,326,346,520,448,548,387,487,587,388,488,588,480,580,381,481,581,386,486,586,084,085,086,087)	АОП004
(150,156,190,080,081,082,083,151,155,158,120,121,191,192,193,194,198,170,171,030,031,032,033,034,035,038,073,074,152,153,154,157,160,161,050)	АОП005
036	АОП006
(350,351,330,331,354,357,530,531,535,536,334,337,060,065,068,041,042,048,071)	АОП007
(000,001,002,003,004,006,007,008,009,010,019,020,021,024,025,026,028,029,072)	АОП008
(805,700,701,825,875,745,925,765,835,935,855,955,885,985,860,862,863,864,865,868,960,962,963,965,968,815)	АОП010
(800,801,804,806,807,808,809,704,706,708,710,712,719,721,726,727,731,738,820,821,824,826,827,828,870,871,876,877,878,740,741,746,747,748,760,761,766,767,768,920,921,926,927,928,830,831,836,837,838,930,931,936,937,938,850,851,856,858,950,951,956,958,880,881,886,887,888,980,981,986,987,988,781,788,810,811,814,816)	АОП011
(840,841,845,846,848,750,751,752,753,754,755,756,757,758,940,941,945,946,948,770,771,772,774,777,778)	АОП012
(250,256,290,251,255,258,220,221,224,201,253,202,203,204,206,207,291,292,293,294,298,260,261,240,241,242,230,231,270,271,208,210,254,257,970,971,972,973,974,975,978)	АОП013
907	АОП014
900,903	АОП015
904,905,909	АОП016
219,906,091,092	АОП017
998,999	АОП020
997,996,995	АОП021

**БИЛАНС НА УСПЕХ НА
ФИНАНСИСКАТА ИНСТИТУЦИЈА**

Друштво

Матичен број(МБ)

Позиција	АОП	(во илјади денари)	
		Претходна год.	Тековна год.
		Куму.	Шестм.
А) Приходи од камати	022		
Б) Расходи од камати	023		
Нето приходи од камати	024		
В) Приходи од провизии и надоместоци	025		
Г) Расходи од провизии и надоместоци	026		
Нето приходи од провизии и надоместоци	027		
Д) Приходи од исплата на сомнител. и спорни побарувања	028		
Г) Приходи по основ на курсни разлики	029		
Е) Приходи од ликвидаци	030		
Ж) Остаточни приходи од дејноста	031		
Приходи од дејноста	032		
З) Административни трошоци	033		
И) Амортизација	034		
Ѕ) Расходи за сомнителни и спорни побарувања	035		
М) Трошоци по курсни разлики	036		
Н) Остаточни трошоци	037		
Расходи од дејноста	038		
Добиток/загуба пред оданочувањето (АОП 024+ 027+032+038)	039		
Ѕ) Данок од добиток	040		
Нето добиток/загуба за годината (АОП 039-040)	041		

Податокот под **Кумулативно** во заглавието на образецот се однесува на кумулативните износи од првиот ден на финансиската година до крајот на разгледуваниот период.

Податокот под **Тековно шестомесечие** во заглавието на образецот се однесува на износите на последно разгледуваниот период.

**Преглед на сметките по одделни позиции за рекласификација
на Билансот на успехот на финансиската институција**

Група на сметки, сметка	Ознака на АОП
660,661,665,666,667,668	АОП 022
600,601,605,606,607,608	АОП 023
670, 671, 675, 676, 677, 678	АОП025
611, 615, 617, 618, 619	АОП026
683	АОП028
680	АОП029
650,655,658	АОП030
659,681,682,685,687,688,689	АОП031
620,621,622,623,624,625,627,628,	АОП033
629	АОП034
641	АОП035
630	АОП036
609,631,632,633,634,635,636,637,638,639,640,649	АОП037
691	АОП040

**ИЗВЕШТАЈ ЗА ПАРИЧНИОТ ТЕК НА
ФИНАНСИСКАТА ИНСТИТУЦИЈА**

Друштво

Матичен број

(во илјади денари)

Позиција	АОП	Претходна год.	Тековен пер.
А) Готовински текови од деловни активности (обвр. АОП 043 до 052)	042		
Нето добивка/загуба после оданочување	043		
Амортизација	044		
Зголемување/намалување на пласм. во кред. на др. банки	045		
Зголемување/намалување на кред. и аванси на ост. клие.	046		
Зголемување/намалување на поб. за ким. и оста. актива	047		
Зголемување/намалување на имот наменет за продажба	048		
Зголемување/намалување на деп. во банки и фин. инст.	049		
Зголемување/намалување на депозити на други клиенти	050		
Зголемување/намалување обврски по кам. и остан. обвр.	051		
Б) Готовински текови од инвестициони активности (АОП 053 до 056)	052		
Зголемување/намалување на финанс. средст. за тргува.	053		
Зголемување/намалување на влож. во хартии од вред.	054		
Директни набавки на немат. и материј. средства	055		
Продажба/распопување на мат. и немат. средства	056		
В) Готовински текови од финансиски активности (АОП 059 до 062)	057		
Зголемување на капиталот со нова емисија	058		
Зголемување/ намалување на обврски по кредити	059		
Исплатени дивиденди	060		
Откупени сопствени акции	061		
Прилив од продадени сопствени акции	062		
Г) Ефекти од посебни резерви	063		
Зголемување/смадување на парич. средс. и пар. еквивал.	064		
Парични средства и пар. еквивал. на почеток на годината	065		
Парични средства и пар. еквивал. на крајот на годината	066		

Извештајот за паричниот тек се изработува по индиректна метода, на начин да за пресметка се користат позициите од билансот на состојбата. Извештајот за паричниот тек ги прати промените на позициите од билансот на состојбата.

Податокот под **Тековен период** во заглавието на образецот се однесува на кумулативните износи од првиот ден на финансиската година до крајот на разгледуваниот период.

Податокот под **АОП 060 - Исплатени дивиденди** се пополнува со негативен предзнак

ИЗВЕШТАЈ ЗА ПРОМЕНИ НА КАПИТАЛОТ НА ФИНАНСИСКАТА ИНСТИТУЦИЈА

Друштво
Матичен број(МБ)

(во илјади денари)

Позиција	АОП	31.12. прет. година	Зголемување	Смалување	Тековен период
Запишан капитал	068				
Премии на емитирани акции	069				
Откупени сопствени акции	070				
Резерви	071				
Акумулирана добивка/загуба	072				
Дивиденди	073				
Ревалоризациона резерва	074				
Вкупно капитал и резерви	075				
(АОП 068 до 075)					

Извештајот за промените на капиталот и резервите се прикажува на начин да се прикажат промените од почетокот на финансиската година до крајот на разгледуваниот период. Потребно е одвоено да се прикажат ставките што го зголемуваат или намалуваат капиталот. Ставките кои го намалуваат крајниот збир на капиталот се впишуваат со негативен предзнак.

Податокот под **Тековен период** во заглавието на образецот се однесува на последниот ден на разгледуваниот период.

Податокот под **Зголемување/намалување** во заглавието на образецот се однесува на секое зголемување или намалување на вредноста на капиталот и резервите. Намалувањето се впишува со негативен предзнак.

Податокот под **АОП 069 - Премии на емитирани акции** се пополнува со впишување на секоја капитална добивка на продадени акции, а во случај да акционерското друштво бележи капитална загуба по основ на продажба на сопствени акции, наведениот износ ја намалува капиталната добивка, односно ако капитална добивка нема се впишува со негативен предзнак.

Податокот под **АОП 070 - Откупени сопствени акции** се пишува со негативен предзнак и ја намалуваат вкупната вредност на трајниот капитал.

Податокот под **АОП 071 - Резерви** ги вклучува сите резерви на акционерското друштво кој не се од ревалоризација, односно кои не се наведени во останатите позиции од извештајот.

Податокот под **АОП 073 - Исплатени дивиденди** се пополнува со впишување на износот на дивидендата која е изгласана на Собрание на акционери. За наведениот износ на дивиденда се намалува ставката на нераспределена добивка.

Податокот под **АОП 074-Ревалоризациони резерви** преставува збир на ревалоризација на основните средства како и на останатите ревалоризации.

УПАТСТВО ЗА ПОПОЛНУВАЊЕ НА ИЗВЕСТУВАЊАТА НА ДРУШТВАТА ОД ГРУПАТА " ДРУШТВА ЗА ОСИГУРУВАЊЕ"

БИЛАНС НА СОСТОЈБА НА ДРУШТВОТО ЗА ОСИГУРУВАЊЕ

Друштво

Матичен број(МБ)

(во илјади денари)

Позиција	АОП	31.12. претход. год.	Посл. ден теков.пер.
СРЕДСТВА			
А Нетековни средства(АОП 001 до 007)	001		
- Побарувања за запишан а исплатен капитал	002		
- Нематеријални средства	003		
- Материјални средства	004		
- Вложувања во поврзани субјекти и учество во вложув.	005		
- Долгорочни побарувања по засми и депозити	006		
- Други средства	007		
Б Тековни средства (АОП 009 до 013)	008		
-Побарувања по основ на осигурување и реосигурување	009		
-Останати побарувања	010		
-Останати неспомнати средства	011		
-АВР	012		
-Парични редства и еквиваленти на пар.средства	013		
ВКУПНА СРЕДСТВА (АОП 001+ 008)	014		
КАПИТАЛ И ОБВРСКИ	015		
А) Капитал и резерви (АОП 017 до021)	016		
- Запишан капитал	017		
- Премии на емитирани акции	018		
- Резерви	019		
-Акумулирана добивка/загуба	020		
- Ревалоризациона резерва	021		
Б) Млчински интерес	022		
В) Технички резерва(АОП 024 до027)	023		
- Преносни премии	024		
- Математ. резерва за животно осигурување	025		
- Резерви за штети	026		
- останати технички резерви	027		
Г) Останати резерпирања	028		
Д) Обврски (АОП 030 до 034)	029		
-Обврски за штети и догоб.износи по основ на осигур.	030		
-Обврски по основ на реосигурување	031		
- Обврски спрема добавувачи	032		
- Останати обврски	033		
- ПВР	034		
ВКУПНО КАПИТАЛ И ОБВРСКИ(АОП 016+ 022+023 028+029)	035		

Податок под **Последен ден на тековниот период** се однесува на последниот ден на разгледуваниот период.

Податокот под **АОП 019 - Резерви** се како што е наведено во самиот образец, ги вклучува сите резерви како и сите останати позиции на капиталот и резервите кои не се на друго место вклучени. Ако пренесената загуба од претходната година ја преминува вредноста на останатите резерви, вредноста се впишува со негативен предзнак

Податокот под **АОП 022 - Малцински интерес** вклучува податоци за уделите на малцинските акционери во вкупниот капитал и резерви на друштвата ќерки кога се работи за консолидирани финансиски извештаи.

Преглед на сметките по одделни позиции (АОП) за рекласификација на Билансот на состојбата друштвото за осигурување

Група на сметки, сметка	Ознака на АОП
03	АОП 002
001,002,000,003,004,005,006,007,009)	АОП 003
(010,015,016,020,021,024,025,029)	АОП 004
(044,041,042,044,047,048 дел049)	АОП005
(043,045,046 дел049)	АОП 006
(060,061,062,064,065,069,070,071,072,074,075,079,080,081,082,083,089)	АОП007
(120,121,122,123,125,126 идел129)	АОП009
(124 дел 129,13,14,15,16)	АОП010
(30,31,32,35,18)	АОП011
190,191,192,194,197)	АОП012
10,11	АОП013
90,90,911,912дел,913дел,914,915,916,91,918,96,97,98	АОП017
дел912, дел913	АОП018
920,921,950,951	АОП019
(050,051,264,052,053	АОП020
923	АОП021
292,293	АОП024
922	АОП025
290,291	АОП026
930,931	АОП027
932,933,939	АОП028
20	АОП030
220,221,222,223	АОП031
224,225,226,227	АОП032
24,241,250,940,251,941,942,252,253,254,257,943,944,945,947,23,26,265,	АОП033
242,243,244,247,257,268,27,28,948	
29	АОП034

БИЛАНС НА УСПЕХ НА ДРУШТВОТО ЗА ОСИГУРУВАЊЕ

Друштво
Матичен број(МБ)

(во изјави денари)

Позиција	АОП	Претходна год.		Тековна год.	
		Куму.	Шестм	Куму.	Шестм
Приходи од основната дејност	036				
Расходи од основната дејност	037				
Приходи по основ на резервирања	038				
Расходи по основ на резервирања	039				
Бруто добитка(АОП036 до 039)	040				
Останати приходи	041				
Останати расходи	042				
Добитка од оперативни активности(АОП040+041-042)	043				
Приходи од финансирање	044				
Расходи од финансирање	045				
Рекласификациски корекции	046				
Добитка пред оданочување(АОП043+044-045+046)	047				
Данок од добитка	048				
Нето добитка/губа од редовни активности(АОП047-048)	049				
Вонредни приходи	050				
Вонредни расходи	051				
Нето добитка во пресметкиот период(АОП049+050-051)	052				

Податокот под **Кумулативно** во заглавието на образецот се однесува на кумулативните износи од првиот ден на финансиската година до крајот на разледуваниот период.

Податокот под **Тековно шестомесечие** во заглавието на образецот се однесува на износите на последното разледувано шестомесечие.

Податокот под **АОП 050 и 051** претставуваат невообичаени ставки како приходи и расходи.

**Преглед на сметките по одделни позиции (АОП) за
реклаификација на Билансот на успехот на
осигурителното друштво**

Група на сметки, сметка	Ознаки на АОП
741,741,742,750,751,752,753,754,755,756,757	АОП 036
400,401,402,403,404,405,406,407,408,410,411,412,413,414,415,416,417,418,420	АОП 037
746,747,749	АОП038
421,422,423,424,428,429	АОП039
743,744,745,748	АОП041
430,431,432,433,434,435,436,437,439,440,441,450,451,452,453,454	АОП042
455,456,457,458,459,470,471,702,703	
760,761,762,763,764,770,771	АОП044
710,711,712,713,714,719,720,721,722,723,724,725,726,727	АОП045
438,715,716,717,767	АОП046
810,811,812,813	АОП048
774,779,780	АОП050
728,729,730	АОП051

**ИЗВЕШТАЈ ЗА ПАРИЧНИОТ ТЕК НА
ДРУШТВОТО ЗА ОСИГУРУВАЊЕ**

Друштво
Матичен број

(по илјади денари)

Позиција	АОП	Претходна год.	Тековна пер.
А) Готовински текони од деловни активности (збир АОП 054 до 069)	053		
Нето добивка/загуба после оддавочување	054		
Амортизација	055		
Зголемување/намалување на поб. по основ осиг. и ресос.	056		
Зголемување/намалување на останати побарувања	057		
Зголемување/намалување на ост. неспомн. средства	058		
Зголемување/намалување на АВР	059		
Зголемување/намалување на обв. за штети	060		
Зголемување/намалување на обврски за реосигурување	061		
Зголемување/намалување на обврски спрема добавув.	062		
Зголемување/намалување на оставати обврски	063		
Зголемување/намалување на ПБР	064		
Зголем./намал. на преносни премии	065		
Зголем./намал. на матем. резерви	066		
Зголем./намал. на резерви за штети	067		
Зголем./намал. на останати технички резерви	068		
Зголем./намал. на останати резерварања	069		
Б) Готовински текони од инвестициони активности (АОП 071 до 075)	070		
Зголем/нам. на влож. во повр. суб. и учество во вложу.	071		
Директни набавки на немат. и материј. средства	072		
Продажба на матер. и нематер. средства	073		
Зголем./намал. на долгорочни побарувања	074		
Зголем./намал. на други средства	075		
В) Готовински текони од финансиски активности (АОП 077 до 082)	076		
Зголемување на капиталот со нова емисија	077		
Зголемување/ намалување на обврски по кредити	078		
Исплатени дивиденди	079		
Откупени сопствени акции	080		
Приливи од продадени сопствени акции	081		
Малицински интерес	082		
Зголемување/смамување на парич. среде. и пар. еквивал.	083		
Парични средства и пар. еквивал. на почеток на годината	084		
Парични средства и пар. еквивал. на крајот на годината	085		

Извештајот за паричниот тек се изработува по индиректна метода, на начин да за пресметка се користат позициите од билансот на состојбата. Извештајот за паричниот тек ги прати промените на позициите од билансот на состојбата.

Податокот под **Тековен период** во заглавието на образецот се однесува на кумулативните износи од првиот ден на финансиската година до крајот на разгледуваниот период.

Податокот под **АОП 079 - Исплатени дивиденди** се пополнува со негативен предзнак

ИЗВЕШТАЈ ЗА ПРОМЕНИ НА КАПИТАЛОТ ДРУШТВОТО ЗА ОСИГУРУВАЊЕ

Друштво

Матичен број(МБ)

(по илјади денари)

Позиција	АОП	31.12, прет. година	Зголемување	Смалување	Тековен период
Запишан капитал	086				
Премии на емитирани акции	087				
Откупени сопствени акции	088				
Резерви	089				
Акумулирана добивка/загуба	090				
Дивиденди	091				
Ревалоризациона резерва	092				
Вкупно капитал и резерви	093				
(АОП 067 до 075)					

Извештајот за промените на капиталот и резервите се прикажува на начин да се прикажуваат промените од почетокот на финансиската година до крајот на разгледуваниот период. Потребно е одвоено да се прикажат ставките што го зголемуваат или намалуваат капиталот. Ставките кои го намалуваат крајниот збир на капиталот се впишуваат со негативен предзнак.

Податокот под **Тековен период** во заглавието на образецот се однесува на последниот ден на разгледуваниот период.

Податокот под **Зголемување/намалување** во заглавието на образецот се однесува на секое зголемување или намалување на вредноста на капиталот и резервите. Намалувањето се впишува со негативен предзнак.

Податокот под **АОП 087 - Премии на емитирани акции** се пополнува со впишување на секоја капитална добивка на продадени акции, а во случај да акционерското друштво бележи капитална загуба по основ на продажба на сопствени акции, наведениот износ ја намалува капиталната добивка, односно ако капитална добивка нема се впишува со негативен предзнак.

Податокот под **АОП 088 - Откупени сопствени акции** се пишува со негативен предзнак и ја намалува вкупната вредност на трајниот капитал.

Податокот под **АОП 089 - Резерви** ги вклучува сите резерви на акционерското друштво кој не се од ревалоризација, односно кои не се наведени во останатите позиции од извештајот.

Податокот под **АОП 091 - Исплатени дивиденди** се пополнува со впишување на износот на дивидендата која е изгласана на Собрание на акционери. За наведениот износ на дивиденда се намалува ставката на нераспределена добивка.

Податокот под **АОП 092 - Ревалоризациони резерви** преставува збир на ревалоризација на основните средства како и на останатите ревалоризации.

**УПАТСТВО ЗА ПОПОЛНУВАЊЕ НА ИЗВЕСТУВАЊАТА НА
ДРУШТВАТА ОД ГРУПАТА "ОСТАНАТИ ДРУШТВА"**

БИЛАНС НА СОСТОЈБА НА АКЦИОНЕРСКОТО ДРУШТВО

Друштво
Матичен број(МБ)

(во изјави денари)

Позитије	АОП	31.12. претход. год.	Последен ден на изјавување
СРЕДСТВА			
А) Побарувања за залишки и исплатени комисији	001		
Б) Долгорочни средства (АОП 003+004+005+006)	002		
Нематеријални средства	003		
Материјални средства	004		
Долгорочни позајмувања	005		
Долгорочни побарувања	006		
В) Тековни средства(АОП 008+009+010+011+012+013+014)	007		
Залиш	008		
Побарувања од кредитори	009		
Побарувања за залишки во земјата	010		
Останати краткорочни побарувања	011		
Краткорочни финансиски позајмувања	012		
Активни краткорочни разграничувања	013		
Потрпени средства и еквиваленти на парични средства	014		
ВКУПНА АКТИВА (АОП 001+002+007)	015		
КАПИТАЛ И ОБВРСКИ			
А) Капитал и резерви(АОП 017+018+019+020)	016		
Акмулирана добивка/губа	017		
Премии на исплатени акции	018		
Резервирани деловна резерва	019		
Резерви	020		
Акмулирана добивка/губа	021		
Отпусени сопствени акции	022		
Б) Долгорочни резервирани за ризици и трошоци	023		
В) Малцински интерес	024		
Г) Долгорочни обврски	025		
Д) Тековни обврски(АОП 027+028+029+030+031)	026		
Обврски спрема добиткувачи	027		
Останати краткорочни обврски	028		
Обврски за залишки	029		
Обврски по краткорочни кредити	030		
Одговорно плаќање на трошоци и приходи во идните периоди	031		
ВКУПНО КАПИТАЛ И ОБВРСКИ(АОП 016+022+023+024+025)			

Податок под **Последен ден на тековниот период** се однесува на последниот ден на разгледуваниот период.

Податокот **АОП- 020** се вклучуваат сите резерви и сите останати позиции на капиталот кои не се на друго место прикажани.

Податокот под **АОП 023-Малцински интерес** вклучува податоци за уделите на малцинските акционери во купувачкиот капитал и резерви на друштвата-керки, кога се работи за консолидирани финансиски извештаи. Оваа позиција треба да се прикаже, затоа што одреден дел од капиталот и резервите кој е во сопственост на малцинските акционери на друштвото кое е друштво-керка обврзник за поднесување на тромесечен извештај, не му прапаѓа на обврзникот.

Група на сметки, сметка	Ознака на АОП
000,001,002,003	АОП 001
(010,011,012,013,014,015,016,017) - 019	АОП 002
(020,021,022,023,024,025,026,027,) - 029	АОП004
(040,043,044,) - дел 049	АОП005
(041,042,045,046,048) - дел049	АОП006
група 31, група 32, група 35,група 60, група 63,група 66	АОП008
(120,121,140,142,143,144) - (129 и 149)	АОП009
(370 и 670) - (377 и 679)	АОП010
(150,151,152,153,157) - 159	АОП011
147,(група16 и група17)	АОП012
група 19	АОП013
група 10 и група 11	АОП014
група90,910,911,912,913,914	АОП017
група 93	АОП 019
група 94,919	АОП020
група 95, група 96	АОП021
047,154	АОП 022
287,288,289	АОП023
280,281,282,283,284,285,286	АОП025
220,221,222,240,242,243,244	АОП027
група26,група27,245,246,247,249,257	АОП 028
223,224	АОП029
група250,251	АОП030
група 29	АОП031

БИЛАНС НА УСПЕХ НА АКЦИОНЕРСКОТО ДРУШТВО

Друштво

Матичен број(МБ)

(во илјади денари)

Позиција	АОП	Претходен год.		Тековен год.	
		Куму.	Шести	Куму.	Шести
Приходи од продажба	032				
Останати оперативни приходи	033				
Промена на залихите на готови производи и производството во тек	034				
Сопствени производи употребени и капитализирани во претпријатието	035				
Потрошени материјали и ситен инвентар	036				
Трошоци за работните	037				
Амортизација и ревалоризација на амортизација	038				
Останати оперативни расходи	039				
Набавна вредност на трговски стоки	040				
Добивка/загуба од оперативни работи (АОП 032 до 040)	041				
Финансиски приходи	042				
Финансиски расходи	043				
Добивка/загуба пред оданочување (АОП 041+042-043)	044				
Данок од добивка	045				
Добивка/загуба од редов. раб. по оданочување (АОП 044-045)	046				
Малцински интерес	047				
Нето добивка/загуба од редов. актив. (АОП 046-047)	048				
Вонредни приходи	049				
Вонредни расходи	050				
Нето добивка/загуба (АОП 048+049-050)	051				

Податокот под **Кумулативно** во заглавието на образецот се однесува на кумулативните износи од првиот ден на финансиската година до крајот на разгледуваното шестомесечје

Податокот под **Тековно шестмесечје** во заглавието на образецот се однесува на износите на последниот разгледуван период.

Податокот под **АОП 047-Малцински интерес** содржи дел од резултатот после консолидација и оданочување, кој припаѓа на малцинските акционери на друштвото или друштвото ќерка кои биле консолидирани од страна на мајката обврзник за шестомесечно известување. Смыслот на пактиот начин на известување е во тоа да посебно се издвои нето добивката на групата.

Податоците под **АОП 049 и 050** содржи приходи и расходи од исклучителни настани.

**ПРЕГЛЕД НА СМЕТКИТЕ ПО ОДДЕЛНИ
ПОЗИЦИИ ЗА РЕКЛАСИФИКАЦИЈА
НА БИЛАНСОТ НА УСПЕХ**

Група на сметки, сметка	Ознака на АОП
750,751,752,753,756,759	АОП 032
760,761,762,763 група 77,дел 764,дел 765	АОП 033
60,63на поч.-60,63 на крај на год. без 607 и 637 и без кусоци вишоци	АОП 034
755	АОП035
400,404,405	АОП036
441,група 47	АОП037
430,432,439	АОП038
401,430,411,412,413,414,419,434,435,436,437,440,442,443,444,447,449,450,451,	АОП039
452,453,454,459,481,482,485,489	
701,702,703	АОП 040
дел (само камти764), дел(само камти 765)	АОП042
480,483,484,	АОП043
810,811,840,841	АОП045
Група 78	АОП049
Група 72	АОП050

ИЗВЕШТАЈ ЗА ПАРИЧНИОТ ТЕК НА АКЦИОНЕРСКОТО ДРУШТВО

Друштво
Матичен број

Позиција	АОП	(во илјади денари)	
		Претходна год.	Тековна пер.
А) Готовински текони од деловни активности (збир АОП 049 до 064)	052		
Нето добивка/загуба после оданочување	053		
Амортизација	054		
Ревалоризација на амортизација	055		
Зголемување/намалување на залихи	056		
Зголемување/намалување на купувачите	057		
Зголемување/намалување на побарувања за аванси	058		
Зголемување/намалување на остат. краткор. побарув.	059		
Зголемување/намалување на АВР	060		
Зголемување/намалување обврски спрема добавувачите	061		
Зголемување/намалување обврски за примени аванси	062		
Зголемување/намалување на останати критк. обврски	063		
Зголемување/намалување на ПБР	064		
Б) Готовински текони од инвестициони активности (АОП 065 до 070)	065		
Директни набавки на немат. и материј. средства	066		
Продажба на материјални и нематеријални средства	067		
Зголемување/смалување на долгорочни вложувања	068		
Зголемување/смалување на долгорочни побарувања	069		
Зголемување/намалување на краткор. финанс. вложув.	070		
В) Готовински текони од финансиски активности (АОП 071 до 076)	071		
Зголемување на капиталот	072		
Зголемување/ намалување на долгорочни кредити	073		
Стекнување на малцински интереси	074		
Исплатени дивиденди	075		
Откуп/проажба на сопствени акции	076		
Зголемување/смалување на паричните средства	077		
Парични средства на почеток на годината	078		
Парични средства на крајот на годината	- 079		

Извештајот за паричниот тек се изработува по индиректна метода, на начин да за пресметка се користат позициите од билансот на состојбата. Извештајот за паричниот тек ги прати промените на позициите од билансот на состојбата.

Податокот под **Тековен период** во заглавието на образецот се однесува на кумулативните износи од првиот ден на финансиската година до крајот на разгледуваниот период.

Податокот под **АОП 075-Исплатени дивиденди** се пополнува со негативен предзнак

ИЗВЕШТАЈ ЗА ПРОМЕНИ НА КАПИТАЛОТ И РЕЗЕРВИТЕ НА АКЦИОНЕРСКОТО ДРУШТВО

Друштво
Матичен број(МБ)

(во илјади денари)

Позиција	АОП	31.12. прет. година	Зголемување	Намалување	Тековен период
Запишан капитал	080				
Премии на емитирани акции	081				
Откупени сопствени акции	082				
Резерви	083				
Акумулирана добивка/загуба	084				
Дивиденди	085				
Ревалоризациона резерва	086				
Вкупно капитал и резерви (АОП 080 до 087)	087				

Извештајот за промените на капиталот и резервите се прикажува на начин да се прикажуваат промените од почетокот на финансиската година до крајот на разгледуваниот период. Потребно е одвоено да се прикажат ставките што го зголемуваат или намалуваат капиталот. Ставките кои го намалуваат крајниот збир на капиталот се впишуваат со негативен предзнак.

Податокот под **Тековен период** во заглавието на образецот се однесува на последниот ден на разгледуваниот период.

Податокот под **Зголемување/намалување** во заглавието на образецот се однесува на секое зголемување или намалување на вредноста на капиталот и резервите. Намалувањето се впишува со негативен предзнак.

Податокот под **АОП 081-Премии на емитирани акции** се пополнува со впишување на секоја капитална добивка на продадени акции, а во случај да акционерското друштво бележи капитална загуба по основ на продажба на сопствени акции, наведениот износ ја намалува капиталната добивка, односно ако капитална добивка нема се впишува со негативен предзнак.

Податокот под **АОП 082-Откупени сопствени акции** се впишува со негативен предзнак и ја намалува вкупната вредност на трајниот капитал.

Податокот под **АОП 083-Резерви** ги вклучува сите резерви на акционерското друштво кој не се од ревалоризација, односно кои не се наведени во останатите позиции од извештајот.

Податокот под **АОП 085-Исплатени дивиденди** се пополнува со впишување на износот на дивидендата која е изгласана на Собрание на акционери. За наведениот износ на дивиденда се намалува ставката на нераспределена добивка.

Податокот под **АОП 086-Ревалоризациони резерви** претставува збир на ревалоризација на основните средства како и на останатите ревалоризации.

438.

Врз основа на членовите 1, 6 и 12 од Законот за републичките награди ("Службен весник на Република Македонија" бр. 40/87, 36/89, 82/99 и 33/2003), Одборот за доделување на наградата "Гоце Делчев", на седницата одржана на 8 април 2004 година, донесе

О Д Л У К А

ЗА ДОДЕЛУВАЊЕ НА НАГРАДАТА "ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ" ЗА 2004 ГОДИНА, ЗА ОСОБЕНО ЗНАЧАЈНИ ОСТВАРУВАЊА ОД ИНТЕРЕС ЗА РЕПУБЛИКАТА ВО ОБЛАСТА НА НАУКАТА

I. За особено значајни остварувања од интерес за Републиката во областа на науката, наградата "Гоце Делчев" за 2004 година, се доделува на:

1. Катедрата по интерна медицина при Медицинскиот факултет во Скопје од група автори со главен и одговорен уредник акад. Владимир Серафимоски, за трудот "Интерна медицина", том 1 и 2;
2. Проф. д-р Ванчо Тушевски, за трудот "Јордан Хаџи Константинов - Џинот": Живот и дело и
3. Д-р Ванчо Георгиев, за трудот "Слобода или смрт"/Македонското револуционерно националноослободително движење во Солунскиот вилает 1893-1903 година.

II. Оваа одлука влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во "Службен весник на Република Македонија".

Бр. 07-1644/2
19 април 2004 година
Скопје

Претседател на Одборот за
доделување на наградата
"Гоце Делчев",
акад. **Петре М. Андреевски**, с.р.

АКТИ НА ФОНДОВИТЕ И ЗАВОДИТЕ

ФОНД ЗА ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРУВАЊЕ НА МАКЕДОНИЈА

17.

Врз основа на член 9 став 1 точка а-8, точка в-2 и член 56 став 1 точка 3 од Законот за здравствено осигурување („Службен весник на РМ“ бр. 25/2000, 96/2000, 11/2001, 50/2001 и 31/2003), Управниот одбор на Фондот за здравствено осигурување на Македонија, на седницата одржана на 23.03.2004 година, утврди

Л И С Т А

ЗА ИЗМЕНИ И ДОПОЛНУВАЊА НА ЛИСТАТА НА ЛЕКОВИ КОИ ПАЃААТ НА ТОВАР НА ФОНДОТ ЗА ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРУВАЊЕ

Член 1

Во Листата на лекови кои паѓаат на товар на Фондот за здравствено осигурување на Македонија ("Службен весник на Р.М. број 62 /2003) во членот 2, во групата на "лекови за третман на пептичен улкус", по лекот "OMEPRAZOLE^{5*}" се додава нов лек кој гласи:

АТЦ код	Генеричко име	Фармацевтска дозajна форма	Јачина
A02BC03	Lansoprazole ¹	Капсули	30mg

* Лекот се внесува како терапевтски еквивалент на Omeprazol¹

Член 2

Во членот 2, во групата на "антихипертизивни" лекови, по лекот "DOXAZOSIN" се додава нов лек кој гласи:

АТЦ код	Генеричко име	Фармацевтска дозajна форма	Јачина
G04CA	Terazosin	Капсули	2mg; 5mg;

• Лекот се внесува како терапевтски еквивалент на Doxazosin.

• Terazosin од 5mg се применува и за терапија на бенигна хипертрофија на простатата. Во листата на групата на "лекови за третман на бенигна хипертрофија на простатата" се внесува со јачина од 5mg, во двата облика - таблети и капсули.

Член 3

Во членот 2, во групата на "бета блокатори" лекови, по лекот "ATENOLOL" се додаваат 2(два) нови лекови кои гласат:

АТЦ код	Генеричко име	Фармацевтска дозajна форма	Јачина
C07AG02	Carvedilol ²⁰	таблети	6.25 mg
C07AB07	Bisoprolol ²¹	Филм обложени таблети	2.5mg; 5mg

*Строга индикација "само за срцева слабост".

Член 4

Во членот 2, во групата на "лекови кои ги редуцираат серумските липиди(триглицериди и холестерол)", се брише лекот "SIMVASTATIN" таблети од 10mg, 20mg и филм таблети од 10mg, 20mg, 40mg" а се додаваат зборовите: "сите регистрирани статини во сите форми и јачини со подеднакви цени".

Член 5

Во членот 2 во групата на лекови "ЦЕФАЛОСПОРИНИ" лекот: "CEFIXIME"²² се менува и гласи: "CEFIXIME".

Член 6

Во членот 2, во групата на "антиинфективни лекови за системска употреба-цефалоспорино", по лекот "CEFIXIME" се додаваат 3(три) нови лекови кои гласат:

- од прва генерација (со подеднакви цени)

АТЦ код	Генеричко име	Фармацевтска дозajна форма	Јачина
J01DA09	Cefadroxil	Капсули, суспензија	250mg; 500mg; 125mg/5ml 250mg/5ml

- од втората генерација (со подеднакви цени)

АТЦ код	Генеричко име	Фармацевтска дозajна форма	Јачина
J01DA06	Cefuroxime	Таблети	125mg; 250mg; 500mg;
J01DA08	Cefaclor	Капсули, суспензија	250mg; 500mg; 125mg/5ml 250mg/5ml

Член 7

Во членот 2, во групата на лековите "линкосамиди", по лекот "CLINDAMYCIN"¹¹ се додава нов лек кој гласи:

АТЦ код	Генеричко име	Фармацевтска дозajна форма	Јачина
J01FF02	Linkomycin	Капсули	500mg

Член 8

Во членот 2, во групата на лекови "антипсихотици", по лекот "LITHIUM CARBONATE" се додаваат 2(два) нови лека кои гласат:

АТЦ код	Генеричко име	Фармацевтска дозajна форма	Јачина
N05AX08	Risperidone ¹	Филм обложени таблети	1mg; 2mg; 3mg; 4mg
N05AA02	Levomepromazine ¹	Таблети	25mg; 100mg

Член 9

Во членот 2, во групата на лекови "антидепресанти", по лекот "PAROXETINE" се додава нов лек кој гласи:

АТЦ код	Генеричко име	Фармацевтска дозajна форма	Јачина
N06AB06	Sertraline ¹	Филм обложени таблети	50mg; 100mg

Член 10

Во членот 2, по групата на "хинолони" се додава нова група на лекови "интестинални антиинфективни лекови" со следниот лек кој гласи:

АТЦ код	Генеричко име	Фармацевтска дозajна форма	Јачина
A07AX03	Nifuroxazide	Капсули суспензија	100mg; 200mg 200mg/5ml

Член 11

Во членот 2, во групата на лекови "антиасматици", по лекот "NEDOCROMIL" на зборовите и броевите: "SALBUTAMOL -аеросол-0,1 mg, раствор-2mg/5ml, таблети-2mg", се додаваат зборовите и броевите: "спреј за нос-5mg/1ml, раствор(20ml).

Во истиот член по лекот "AMINOPHYLLINE", на зборовите и броевите: "FLUTICASONЕ" аеросол-50 mcg, 125 mcg" и: "BUDESONIDE" суспензија- 50mcg, 200 mcg" се додаваат зборовите и броевите: "FLUTICASONЕ" спреј за нос-50 mcg, 125 mcg и суспензија" и "BUDESONIDE" спреј за нос-10ML/ 50 MCG, суспензија-10 ML/200 mcg, спреј за нос-10ml/100mcg, и раствор"

Член 12

Во членот 2, по групата на лекови "антипаратероидни хормони", се додава нова група на лекови која гласи:

Лекови за терапија на коскени заболувања

АТЦ код	Генеричко име	Фармацевтска дозajна форма	Јачина
M05BA04	Alendronic acid ¹	Таблети	10mg

Член 13

Во членот 2, во групата на "имуносупресивни лекови", кај лекот "MYCOPHENOLIC ACID"¹² во делот "јачина" се додаваат броевите: "180 mg", и "360 mg".

Микофенолат натриум да се користи како замена за Микофенолат мофетил само во оние случаи каде што постои гастроинтестинална непоносливост на Микофенолат мофетил и истиот да се препишува само од субспецијалист.

Член 14

Во членот 2 во групата на "лекови кои делуваат на ренин ангиотензин системот (аке инхибитори)" по лекот "ENALAPRIL" се додава нов лек кој гласи:

АТЦ код	Генеричко име	Фармацевтска дозajна форма	Јачина
C09CA01	Losartan ¹³	Филм обложени таблети	50mg

¹Лосартан смее да се препишува за следниве терапевтски индикации:

- рехална хипертензија со протеинурија,
- сите гломерулонефрити,
- сите системски болести со ренално засагање,
- дијабет со дијабетична нефропатија и
- кај болни со пресајден бубрег со протеинурија.
- Кај болни со бубрежна инсуфициенција со и без протеинурија

Член 15

Во членот 2 во групата на "нестероидни антиинфламаторни и антиревматски лекови" по лекот "KETOPROFEN" се додава нов лек кој гласи:

АТЦ код	Генеричко име	Фармацевтска дозajна форма	Јачина
M01AH02	Rofecoxib	Таблети	12.5mg; 25mg

Член 16

Во членот 4, во групата на лекови "антиеметици", кај лекот "TROPISETRON" во делот "дозажна форма" се додава зборот: "капсули" со јачина од "5 mg".

Член 17

Во членот 4 во групата на "антианемични лекови", кај лекот "ERYTHROPOETIN" во делот "фармацевтска дозajна форма" се заменува зборот: "инфузија" со зборовите: "раствор за инјектирање", а во делот: "јачина" зборовите: "во сите регистрирани јачини" со броевите: "4000 I.E./0.4 ml и 2000 I.E./0.5 ml".

Член 18

Во членот 4 во групата на "антиинфективни лекови -цефалоспорици" за болничка употреба, кај лекот "CEFUROXIME" во делот "фармацевтска дозajна форма" се додаваат зборовите: "прашок за раствор за инјектирање".

Во истата група по лекот "CEFUROXIME" се додава нов лек кој гласи:

АТЦ код	Генеричко име	Фармацевтска дозajна форма	Јачина
J01DA05	Cefoxitin	Прашок за раствор за инјектирање	1g; 2g

Член 19

Во членот 4 во групата на "антиинфективни лекови-цефалоспорици" за болничка употреба, по лекот "IMIPENEM+CILASTATIN" се додава нова група на лекови која гласи:

Макролидни антибиотици

АТЦ код	Генеричко име	Фармацевтска дозajна форма	Јачина
J01AF10	Azithromycin	Прашок за инјектирање	500mg

Член 20

Во членот 4 во групата на "антиинфективни лекови-пеницилици" за болничка употреба, по лекот "BENZATHINE и BENZYL PENICILIN" се додава нов лек кој гласи:

АТЦ код	Генеричко име	Фармацевтска дозajна форма	Јачина
J01CF02	Cloxacillin	Прашок за инјектирање	1g

Член 21

Во членот 4 во групата на "лекови за ендокрина терапија" по лекот "TRIPTORELIN" зборовите и броевите: "BICALUTAMIDE таблети-50 mg, и ANASTROZOLE таблети-1 mg" се заменуваат со зборовите и броевите: "FLUTAMIDE таблети-250 mg." и "LETROZOLE обложени филм таблети-2.5 mg".

АТЦ код	Генеричко име	Фармацевтска дозajна форма	Јачина
L02BB01	Flutamide	Таблети	250mg
L02BG04	Letrozole	Обложени филм таблети	2.5mg

Член 22

Во членот 4 во групата на "други антинеопластични лекови", по лекот "RITUXIMAB" се додава нов лек кој гласи:

АТЦ код	Генеричко име	Фармацевтска дозajна форма	Јачина
L01XC03	Trastuzumab [®]	Прашок за раствор инфузија	150mg

*само за пациенти со позитивен HER II тест.

Член 23

Во членот 4 во групата на лекови "имуностимулатори" зборот "FILGRASIM" се заменува со зборот: "Гранулоцитен стимулирачки колон фактор-GSCF".

Во истиот член по зборовите и бројот "PEG INTERFERON 2 а" се додаваат зборовите: "строга и целосна примена на протокол".

Член 24

Во членот 4 во групата на "имуносупресивни лекови" по лекот "MURONOMAB C'D-3" се додава нов лек кој гласи:

АТЦ код	Генеричко име	Фармацевтска дозajна форма	Јачина
L04AA13	Leflunomid [®]	Филм обложени таблети	10mg; 20mg; 100mg

Член 25

Во членот 4 по групата "антивирутици" се внесува нова група на лекови "нестероидни антиинфламаторни лекови" и се додава нов лек кој гласи:

АТЦ код	Генеричко име	Фармацевтска дозajна форма	Јачина
M01AE	Ketoprofen	Раствор за инјектирање	100mg/2ml

Член 26

Во членот 4 во групата на "рентген-контрастни средства" се бришат зборовите: "AMIDOTRIOZOATE- MEGLUMINE и AMIDOTRIZOATE NATRIUM раствор-ампули од 20 ml со шприц" и "LOTROXIC ACID-MEGLUMINE инфузија -50 ml".

По лекот "IOHEKSOL" се додаваат 3(три) нови лекови кои гласат:

АТЦ код	Генеричко име	Фармацевтска дозajна форма	Јачина
V08AB11	Iobitridol	Раствор за инфузија	300mgJ/ml 350mgJ/ml (50ml и 100ml)
V08AB07	Iversol	Раствор за инфузија	350mg/ml (50ml, 100ml) 300mg/ml (50ml, 100ml.)
V08CA02	Gadoteric acid	Раствор за инфузија	15ml; 20ml

Член 27

Во членот 4 во групата на "крвни супституенти и перфузионни раствори" кај лековите: "DEXTRAN 40", "DEXTRAN 70", "FRUCTOSE + GLUCOSE + XYLITOL" и "Раствор на електролити NaCl, Kcl, CaCl" во делот "фармацевтска дозajна форма" зборот "инфузија" се заменува со зборовите "раствор за инфузија".

Кај лекот "Раствор на електролити NaCl" во делот "фармацевтска дозajна форма" зборот "инфузија" се заменува со зборовите "раствор за инфузија" а во делот "јачина" се додаваат броевите: "100 ml, 1000 ml, и 0.9%".

Лекот "Раствор на електролити NaCl, Kcl, CaCl, Na-laktat инфузија-500 ml" се заменува со зборовите и броевите: "Раствор на електролити NaCl, Kcl, CaCl, Na-laktat раствор за инфузија-500ml, 1000 ml".

Кај лековите "MANNITOL" и "SORBITOL+MANITOL" во делот фармацевтска дозажна форма, зборот: "инфузија" се заменува со зборот: "раствор за инфузија".

Кај лекот "GLUCOSE" во делот фармацевтска дозажна форма, зборовите: "инфузија-инјекција" се заменуваат со зборовите: "раствор за инфузија, раствор за инјектирање", а во делот јачина се додава бројот: "1000ml (5%)".

Член 28

Во членот 4 во групата на "парантерални нутритиви" по лекот "SORBITOL +MANITOL" се додаваат 3(три) нови лека кои гласат:

АТЦ код	Генеричко име	Фармацевтска дозажна форма	Јачина
B05BA01	Amino acids (комбинација на amino acids без sorbitol)	Раствор за инфузија	500ml (10%)
B05BA01	Amino acids+Na; K; Mg-acetat; malenic acid	Раствор за инфузија	500ml (5%; 10%)
B05BA02	Lipofundin MCT/LCT (комбинација на TG + масло од соја)	Емулзија за инфузија	500ml (10%; 20%)

Член 29

Измените и дополнувањата на Листата на лекови кои паѓаат на товар на Фондот за здравствено осигурување на Македонија влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија", а ќе се објави по добивањето на согласност од министерот за здравство.

Бр. 02-2296/2
23 март 2004 година
Скопје

Управен одбор на Фондот
за здравствено осигурување
Заменик претседател,
проф-д-р Магдалена Антова - Велевска, с.р.

www.slvesnik.com.mk
contact@slvesnik.com.mk

Издавач: ЈП СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, ц.о.-Скопје
бул. "Партизански одреди" бр. 29. Поштенски фах 51.
Директор и одговорен уредник - Борис Тренески.
Телефони: +389-2-3298-860, +389-2-3298-769.
Телефакс: +389-2-3112-267.

Претплатата за 2004 година изнесува 9.200,00 денари.
„Службен весник на Република Македонија“ излегува по потреба.
Рок за рекламации 15 дена.
Жиро-сметка: 300000000188798. Број за ДДВ МК: 4030987108771.
Депонент: Комерцијална банка, АД - Скопје.
Печат: Графички центар КМ Креатив - Скопје.